

**Laboratório
da Paisagem i[O]**
2014-2024

МІСТА НУЛЬ ВІДХОДІВ В УКРАЇНІ
проект 101148232 – LIFE23-PRE-UA-LIFE-ZWC-UKRAINE
фінансується програмою LIFE Європейського Союзу¹

Стратегія Нуль Відходів Луцької МТГ

Квітень 2026 року

**Funded by
the European Union**

¹ За фінансової підтримки Європейського Союзу. Погляди та думки, висловлені в цьому документі, належать виключно авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу або CINEA. Ані Європейський Союз, ані орган, що надав фінансування, не несуть за них відповідальності.

Склад робочої групи

Оксана Лисак	Голова робочої групи, керівниця відділу екології Луцької міської ради
Анна Вінцюк	Начальниця відділу міжнародного співробітництва та проектної діяльності Луцької міської ради
Наталія Хмель	Заступниця начальника управління інформаційно-комунікаційних технологій, начальник відділу інформаційних технологій Луцької міської ради
Дарина Падалюк	Менеджерка проекту «Міста нуль відходів в Україні», інспекторка відділу екології Луцької міської ради
Сергій Михалевич	Начальник відділу організації роздільного збору ТПВ ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»
Сергій Лазаренко	Експерт з екології ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»
Катерина Рабан	Голова ГО «Нуль відходів Луцьк»
Габріель Фоллі	Експерт ГО «Zero Waste Italy», колишній заступник міського голови з питань довкілля та мобільності міста Парма, Італія

Координація та адміністрування

Альона Перебинос	Співавторка та технічна координаторка проекту «Міста нуль відходів в Україні», ГС «Український альянс нуль відходів»
Ольга Рись	Менеджерка проекту «Міста нуль відходів в Україні», ГС «Український альянс нуль відходів»
Ольга Білоніжка	Адміністраторка проекту «Міста нуль відходів в Україні», ГС «Український альянс нуль відходів»

Рекомендоване цитування.

Стратегія нуль відходів Луцької міської територіальної громади : проект 101148232 — LIFE23-PRE-UA-LIFE-ZWC-UKRAINE «Міста нуль відходів в Україні» за фінансової підтримки програми LIFE Європейського Союзу / О. Лисак, А. Перебинос, Д. Падалюк, К. Рабан, Г. Фоллі, С. Михалевич, С. Лазаренко, А. Вінцюк, Н. Хмель ; ред. А. Перебинос ; ГС «Український альянс нуль відходів». 2026. 89 с.

Зміст

Вступ.....	5
Розділ 1. Характеристика Луцької міської територіальної громади.....	6
1.1. Адміністративно-територіальний устрій, демографічна та соціальна характеристика громади.....	6
1.2. Природно-географічна характеристика територіальної громади.....	8
1.3. Економічна характеристика територіальної громади.....	9
Розділ 2. Аналіз поточного стану управління побутовими відходами територіальної громади.....	12
2.1. Загальна характеристика управління побутовими відходами.....	12
2.1.1. Параметри управління побутовими відходами та наявна інфраструктура.....	12
2.1.2. Інституційна структура управління побутовими відходами.....	17
2.1.3. Фінансово-економічне забезпечення управління побутовими відходами.....	20
2.1.4. Інформаційне забезпечення системи управління побутовими відходами.....	21
2.2. Опис поточного стану системи управління побутовими відходами.....	23
2.2.1. Змішані побутові відходи.....	23
2.2.2. Ресурсоцінні відходи (відходи пакування).....	24
2.2.2.1. Пластик.....	24
2.2.2.2. Метал.....	26
2.2.2.3. Скло.....	27
2.2.2.4. Папір.....	28
2.2.3. Біовідходи.....	29
2.2.3.1. Кухонні та харчові відходи.....	30
2.2.3.2. Зелені відходи.....	31
2.2.4. Текстильні відходи.....	33
2.2.5. Великогабаритні відходи.....	35
2.2.6. Відходи ремонтних робіт у складі побутових.....	36
2.2.7. Відходи електричного та електронного обладнання.....	37
2.2.8. Небезпечні побутові відходи.....	37
2.3. Аналіз ефективності управління побутовими відходами громади.....	42
2.3.1. Аналіз реалізації заходів з управління побутовими відходами.....	42
2.3.2. SWOT-аналіз стану системи управління побутовими відходами.....	45
Розділ 3. Планування управління побутовими відходами територіальної громади.....	51
3.1. Цілі та цільові показники.....	51
3.2. Управління потоками побутових відходів.....	53
3.2.1. Змішані побутові відходи.....	53
3.2.2. Ресурсоцінні відходи (відходи пакування).....	53
3.2.3. Біовідходи.....	56
3.2.3.1. Кухонні та харчові відходи.....	56
3.2.3.2. Зелені відходи.....	59
3.2.4. Текстильні відходи.....	60
3.2.5. Великогабаритні відходи.....	61

3.2.6. Відходи ремонтних робіт.....	62
3.2.7. Відходи електричного та електронного обладнання.....	63
3.2.8. Небезпечні відходи.....	64
3.3. План заходів реалізації стратегії.....	67
3.4. Інструменти забезпечення виконання плану заходів.....	74
3.5. Фінансово-економічне забезпечення управління відходами.....	76
Розділ 4. Комунікаційна політика громади у сфері управління відходами.....	78
Розділ 5. Моніторинг та оцінка ефективності виконання заходів.....	82
Список джерел.....	85
Додатки.....	87

Вступ

Стратегія нуль відходів для Луцької міської територіальної громади (далі – Стратегія) розроблена як основоположний документ для трансформації системи управління побутовими відходами на принципах «нуль відходів» та циркулярної економіки. Документ підготовлено в межах Робочого пакета 4 «Розробка стратегій нуль відходів» проекту «Міста нуль відходів в Україні» (101148232 — LIFE23-PRE-UA-LIFE-ZWC-UKRAINE), що фінансується програмою LIFE ЄС.

Розроблення Стратегії здійснювалося мультидисциплінарною Робочою групою, до складу якої увійшли:

- профільні департаменти та відділи Луцької міської ради;
- фахівці комунального підприємства «Луцькспецкомунтранс»;
- представники громадської організації «Нуль відходів Луцьк»;
- міжнародні експерти консорціуму проекту, зокрема партнери з громадської організації «Zero Waste Italy».

Документ ґрунтується на комплексних дослідженнях та верифікованих даних. Основними результатами проекту, використаними у документі, є:

- Звіт про оцінку системи управління побутовими відходами – комплексний аналіз інфраструктури, інституційних спроможностей та фінансових моделей громади від Експертної групи проекту [1].
- Геоінформаційна система (ГІС) – цифровий інструмент просторового аналізу розміщення контейнерних майданчиків та логістики збирання відходів тощо [2].

Ключовим джерелом інформації щодо складу відходів стало дослідження морфологічного складу, проведене ТОВ «Центр ЛТД» на замовлення ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» [3].

Формування документа здійснювалося з дотриманням вимог чинного законодавства України у сфері екологічної політики та управління відходами, а також положень Рамкової директиви ЄС про відходи [4–14].

Метою Стратегії є створення стійкої системи управління побутовими відходами, орієнтованої на запобігання їх утворенню, повторне використання ресурсів і зменшення обсягів захоронення. Стратегія є базовим аналітичним документом, що слугуватиме основою для розроблення розділів Місцевого плану управління відходами Луцької громади.

Розділ 1. Характеристика Луцької міської територіальної громади

1.1. Адміністративно-територіальний устрій, демографічна та соціальна характеристика громади

Географічне розташування. У сучасному вигляді Луцька міська територіальна громада (далі – Луцька МТГ) утворена відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року № 708-р.

Луцька МТГ розташована на північному заході України в південно-східній частині Волинської області². Волинська область межує з двома областями України: зі сходу – з Рівненською (410 км), з півдня – Львівською (125 км). Також має межу з територіальними одиницями двох країн, а саме: на заході – з Люблінським воєводством Республіки Польщі (протяжність кордону – 135 км) та з півночі – з Брестською областю республіки білорусі (205 км).

Місто Луцьк є обласним центром Волинської області, розміщеним в Луцькому районі, одному із чотирьох районів області. Площа Луцької МТГ становить 38 257,4307 га, міста Луцька – 3960,8307 га.

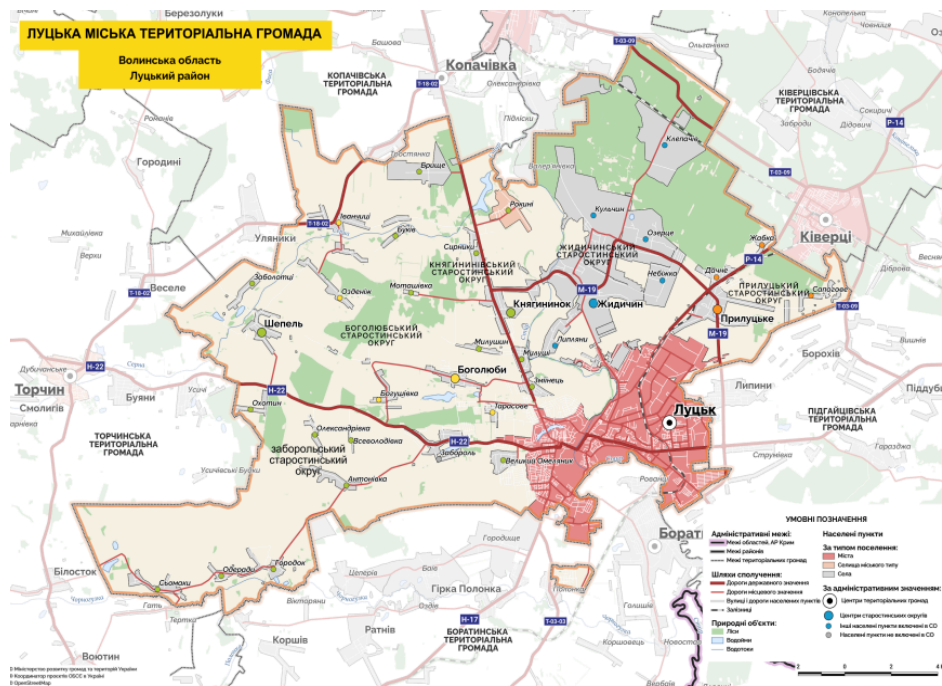

Рисунок 1.1. Луцька міська територіальна громада [15]

Адміністративний устрій. Волинська область у своєму складі має 4 адміністративні райони, 12 міст, 21 селище та 1054 сільських населених пунктів. До складу Луцької МТГ входять 1 місто, 1 селище та 34 села:

- місто Луцьк;
- Прилуцький старостинський округ (села Прилуцьке, Дачне, Сапогове та Жабка);
- Жидичинський старостинський округ (села Жидичин, Клепачів, Кульчин, Липляни, Небіжка та Озерце);
- Боголюбський старостинський округ (села Тарасове, Боголюби, Богушівка, Озденіж та Іванчиці);

² Детальні просторові дані щодо території громади доступні у Геоінформаційній системі управління відходами Луцької МТГ [2].

- *Княгининівський старостинський округ* (села Княгининок, Буків, Змінець, Милушин, Милуші, Моташівка, Сирники та селище Рокині);
- *Заборольський старостинський округ* (села Забороль, Антонівка, Великий Омеляник, Всеволодівка, Олександрівка, Одераци, Городок, Сьомаки, Шепель, Заболотці, Охотин).

Демографічна та соціальна характеристика. Середня чисельність населення області у січні 2022 року становила 1021,1 тис. осіб. Станом на 1 січня 2024 року середня чисельність населення становила 1027,9 тис. осіб. Відповідно, в 2024 році відбулося зростання середньої чисельності населення на 0,66 %. Однією з причин зростання середньої чисельності населення є збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб на території Волинської області. На початок 2023 р. на обліку в органах Пенсійного фонду області перебувало 255,04 тис. осіб, що на 3,8% менше, ніж у 2019 році.

Чисельність наявного населення Луцької МТГ станом на 1 січня 2022 року становило 243482 особи, в тому числі:

- місто Луцьк – 215986 осіб;
- Прилуцький старостинський округ – 3959 осіб;
- Жидичинський старостинський округ – 4823 особи;
- Боголюбський старостинський округ – 3604 особи;
- Княгининівський старостинський округ – 9026 осіб;
- Заборольський старостинський округ – 6084 особи.

Рисунок 1.2. Рівень урбанізованості населення Луцької МТГ

З початком повномасштабного вторгнення, за даними Центру економічної стратегії, з Волинської області за кордон виїхало близько 10 % населення. Водночас ще до цього часу простежувалася тенденція до скорочення чисельності населення: починаючи з 2016 року, щорічне зменшення складає в середньому близько двох тисяч осіб, що у період 2015–2021 років призвело до суттєвого скорочення як міського, так і сільського населення громади. Разом із цим, Луцька громада стала одним із осередків розміщення внутрішньо переміщених осіб, які прибули на Волинь після початку воєнних дій, що частково компенсувало природний спад чисельності. На ринку праці також простежуються суперечливі процеси: з одного боку, упродовж 2013–2023 років відбулося значне скорочення економічно активного населення, яке у 2023 році становило лише 106,9 тис. осіб проти 445,7 тис. осіб у 2013 році; з іншого – з 2017 року зменшується кількість офіційно зареєстрованих безробітних, яка у 2023 році становила 13,56 тис. осіб, а рівень безробіття за методологією МОП сягнув 13 %. Такі демографічні та соціально-економічні тенденції свідчать про суттєві виклики у сфері зайнятості, міграційної політики та соціальної стабільності громади.

Демографічна ситуація, як в Україні, так і в регіоні залишається складною. Зменшення кількості населення, низька тривалість життя, низький рівень народжуваності та від’ємне сальдо міграції є основними індикаторами демографічної кризи.

1.2. Природно-географічна характеристика територіальної громади

Географічні координати адміністративного центру – міста Луцька: 50°44'52" північної широти і 25°19'28" східної довготи.

Через місто проходять автомобільні шляхи міжобласного значення: Луцьк–Київ, Луцьк–Львів, Луцьк–Чернівці. Через залізничну станцію «Луцьк» проходять пасажирські маршрути: Ківерці–Івано-Франківськ, Ківерці–Львів, Ковель–Київ, Ковель–Одеса, Ковель–Миколаїв, Ковель–Новоолексіївка, а також курсують приміські поїзди.

Економіко-географічне розташування громади досить сприятливе. Відстань від м. Луцька до столиці України м. Київ становить 398 км. Луцьк знаходиться на невеликій відстані від інших великих міст Західної України та з'єднаний з ними якісними автомобільними магістралями. Відстань до міста Рівного становить 70 км, до Львова – 178 км, до Тернополя – 176 км.

Крім того, Луцька громада розташована на перетині шляхів з України в країни Європейського Союзу. Через місто проходять автодороги міждержавного значення, що сполучають Україну з Польщею. Відстань до державного кордону з Республікою Польща (МПП «Устилуг») – 85 км, до кордону з республікою білорусь (МПП «Доманове») – 150 км. Найближчі діючі аеропорти розташовані у м. Рівне, м. Львові та м. Києві – 65 км, 150 км та 320 км від Луцька відповідно.

Територія громади знаходиться в межах Волинської височини і входить до морфоструктури Луцько-Рівненського лесового пасма. Луцьк розташований в лісостеповій зоні типових чорноземів і сірих опідзолених ґрунтів. Корисні копалини відсутні. Висота над рівнем моря: 181 м.

Клімат громади – помірно континентальний з м'якою зимою і теплим літом. Середньорічна температура повітря становить 7,4 °С, найнижча – у січні (4,9 °С), найвища – в липні (18,0 °С). Середньорічна відносна вологість повітря становить 78%.

Через місто протікає частково судноплавна річка Стир, яка є притокою Прип'яті та має сполучення з р. Дніпром.

Гідрографічна мережа міської агломерації належить до басейну річки Стир (притока Прип'яті, басейн Дніпра). Луцьк розміщується на першій надзаплавній терасі (правій і лівій), на місцевості, яка прилягає до долини. Основна частина міста, в тому числі центр, знаходиться на правому березі річки Стир. На території міста є три малі річки: Сапалаївка (довжина – 12,4 км) – права притока Стиру; Омеляник (12,6 км) та Жидувка (4 км) – ліві притоки Стиру. Висота над рівнем моря – 181 м.

Волинська область відносно не багата на родовища корисних копалин. Водночас вона вважається однією з найбільш екологічно чистих областей України, оскільки її надра не спричиняють суттєвого техногенного навантаження та утворення відходів.

1.3. Економічна характеристика територіальної громади

За результатами 2023 року, до бюджету Луцької громади надійшло доходів у сумі 3,4 млрд грн. Податок на доходи фізичних осіб продовжує формувати основну частину доходів загального фонду бюджету громади та в обсязі доходів загального фонду склав 66,5%. До спеціального фонду бюджету за 2023 рік надійшло 211 млн грн, у тому числі до бюджету розвитку – 24,7 млн грн. Від продажу землі надійшло 21,7 млн грн, від відчуження комунального майна – 2,8 млн грн, коштів пайової участі в розвитку інфраструктури міста – 0,2 млн грн.

За даними Державної служби статистики, офіційна середньомісячна заробітна плата в Луцьку в 2023 році складала 17566 грн. Впродовж останніх 7 років на ринку праці міста Луцьк зберігається позитивна динаміка щодо збільшення кількості зареєстрованих суб'єктів господарської діяльності різних форм (табл. 1.1), а також щодо чисельності зайнятого населення загалом по громаді.

Таблиця 1.1. Узагальнені економічні показники м. Луцька

Економічні кластери	Кількість підприємств
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство та рибне господарство	315
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	35
Переробна промисловість	1288
Виробництво і розподілення, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря. Водопостачання, каналізація, управління відходами	107
Будівництво	882
Оптова та роздрібна торгівля	9971
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, зв'язок	1556
Тимчасове розміщування й організація харчування (діяльність готелів та ресторанів)	844
Інформація та телекомунікації	2340
Фінансова та страхова діяльність	440
Операції з нерухомим майном, оренда	1128
Професійна, наукова та технічна діяльність (інжиніринг, діяльність у сфері права, консультування з питань керування, ветеринарна діяльність)	1060
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	698
Ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; побутових виробів та предметів особистого вжитку	733
Освіта	455
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	433
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	169
Надання інших видів послуг	874

Промисловість є однією з провідних складових господарського комплексу міста та відіграє визначальну роль у регіональній економіці: вона демонструє стійку тенденцію нарощування обсягів виробництва і забезпечує значну частку валового продукту області. У місті тривалий час утримується позитивна динаміка зростання обсягів реалізованої промислової продукції. Вагомий внесок у промисловий потенціал громади зробили такі підприємства, як ПАТ «СКФ Україна», ПАТ «ВГП», ПАТ «Теремно Хліб», ТОВ «Татрафан», ТОВ «Луцька картонно-паперова фабрика», ТОВ «Теріхем Тервакоскі», ТОВ «Лад бетон», ТОВ «Жасмін Лінжері», ТОВ «Волинь-зерно-продукт», ДП «Луцький ремонтний завод «Мотор», ДП «Автоскладальний завод №1» ПАТ «Автомобільна компанія «Богдан Моторс», ДКП «Луцьктепло» – разом ці підприємства забезпечили більше половини загальноміського обсягу промислового виробництва. Значна частка реалізованої продукції зосереджена у

машинобудуванні, виробництві гумових і пластмасових виробів, у секторі неметалевої мінеральної продукції, а також у виробництві паперу та поліграфічній діяльності.

Таблиця 1.2. Економічна кластеризація за кількістю зареєстрованих суб'єктів господарської діяльності в Луцькій МТГ

Назва показника	Роки						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Зареєстровані суб'єкти господарської діяльності (од.)	15657	14469	12992	14050	25158	27444	28502
Зареєстровані юридичні особи (од.)	2470	2745	2849	3094	12336	12919	13431
Зареєстровані фізичні особи-підприємці (од.)	13187	11724	10143	10956	12822	14525	15071
Кількість малих підприємств (од.)	2331	2609	2712	2933	2993	-	-
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), млрд грн	9,6	11,4	12,2	12,6	12,9	14,7	-
Обсяги експорту товарів, послуг (млрд дол. США)	188	180,2	203,8	173,1	153,6	197,4	-
Обсяги імпорту товарів, послуг (млрд дол. США)	749,1	898,4	932,7	919,9	870,9	1177,9	-
Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу), млн дол. США	94,1	95,7	93,4	97,6	-	-	-

Луцьк має добре розвинену мережу торговельних об'єктів, закладів ресторанного господарства та об'єктів сфери послуг. Одночасно Луцьк у своїх готелях може прийняти понад 1200 осіб. У Луцьку функціонує понад 1 000 об'єктів роздрібної і гуртової торгівлі та закладів харчування, а на території сільських населених пунктів громади – понад 95 торговельних точок і 22 об'єкти ресторанного господарства. Функціонують: 35 супермаркетів, 15 торгових центрів, 76 мінімаркетів. Також у місті фактично функціонує 7 територіально окремо розміщених ринків з продажу продовольчих та непродовольчих товарів, як змішаного, так і спеціалізованого типу. Значний вплив на економічне життя громади має один із найбільших автомобільних ринків України, розташований у Луцьку.

Луцька МТГ має потужний потенціал для розвитку культурного та інших видів туризму, велику кількість пам'яток архітектури, заповідну історичну зону, розвинуті мистецькі осередки і фестивальний імідж. Луцьк відомий далеко за межами України і як місто різноманітних фестивалів, національних ярмарків та лицарських турнірів.

Аграрний сектор залишається основою сільського господарства в громаді: домінує рослинництво – вирощування зернових і зернобобових культур, овочівництво і ягідництво. Серед основних культур, які вирощують місцеві аграрії: пшениця (1 325,0 га посівних площ), соя (1 206,0 га), кукурудза (527,0 га), ріпак (350,0 га) та соняшник (265,0 га). Урожайність у 2020 році становила близько 80 ц/га для зернових та приблизно 50 ц/га для бобових культур. Найбільшими агровиробниками за площею оброблюваних земель у міській територіальній громаді є СВК «Урожай» (с. Забороль), ТОВ «Кріс-Віт Україна» (м. Луцьк), ТОВ «Терра Гарден» (м. Луцьк) та ФГ «Боміс» (с. Озерце).

Провідним сільськогосподарським виробником у галузі овочівництва є зареєстрований на території с. Забороль кооператив картоплярів «Волинська картопля». Товарна картопля у кооперативі вирощується на 70 га, насіннева – на 30 га. Колекція сортів картоплі – понад 50 видів.

Цукровий буряк на 144 га посівних площ вирощує сільськогосподарський виробничий кооператив «Урожай», який зареєстрований у с. Забороль.

Фермерське господарство «Лада» на основі найсучасніших підходів у ягідництві займається вирощуванням жимолості (площа ягідників близько 20 га).

Заготівлю та оптовою реалізацією дикорослих та культурних ягід на території громади займається ТОВ «Дарлісад», яке розташоване у с. Княгининок. ТОВ «Астра» на 18 га землі

здійснює діяльність з вирощування яблук двох сортів, які реалізуються на території громади через мережу магазинів та супермаркетів.

Галузь тваринництва у Луцькій МТГ представлена двома сільськогосподарськими виробниками (СВК «Урожай», ФГ «Сирники-Агро»), які розводять велику рогату худобу (близько 1 500 голів), а також особистими селянськими господарствами, які утримують близько 200 голів великої рогатої худоби. Також мешканці громади займаються розведенням кіз, бджільництвом, риборозведенням.

Особисте селянське господарство є традиційною та важливою формою індивідуального сільськогосподарського виробництва, що дозволяє додатково насичувати аграрний ринок продукцією. У Луцькій МТГ діяльність із дрібнотоварного виробництва сільськогосподарської продукції здійснюють близько 8 000 особистих селянських господарств, у яких зосереджено майже 80 % виробництва продукції сільського господарства громади.

Науково-освітній потенціал міста представлений 38 загальноосвітніми навчальними закладами, 5 професійно-технічними закладами, 10 вищими навчальними закладами. Кількість дошкільних закладів – 51 одиниця (в т.ч. 1 у складі навчально-виховного об'єднання закладу загальної середньої освіти). Діти мають можливість для відвідування позашкільних установ: Палац учнівської молоді, Луцький міський Центр науково-технічної творчості учнівської молоді Луцької міської ради, Міський центр туризму, спорту і краєзнавства учнівської молоді Луцької міської ради, Волинська обласна Мала академія наук. Мережа закладів культури Луцької громади налічує 52 заклади: 5 мистецьких шкіл, 1 філія, 19 закладів культури клубного типу; 25 бібліотек; 2 музеї. Із загальної кількості закладів 21 – міські, 31 – розташовані на території сіл. На території Луцької МТГ функціонує 5 ДЮСШ.

У м. Луцьку функціонує 19 лікарняних закладів: обласна лікарня, перинатальний центр, обласна дитяча лікарня, міська лікарня, спеціалізовані лікарні, госпіталь для інвалідів війни, пологовий будинок, медичний центр реабілітації учасників бойових дій Луцької МТГ, стоматологічна поліклініка, інфекційна лікарня, психіатрична та наркологічна лікарні та диспансери зі стаціонарами. Також функціонують амбулаторно-поліклінічні заклади (стоматологічні поліклініки, диспансери, амбулаторії тощо). Працює понад 100 аптечних закладів, також місто забезпечене лікувально-профілактичними закладами комунальної власності.

Економічний потенціал Луцької громади здебільшого формується географічним транзитним розташуванням, розвиненою торговельною інфраструктурою, наявною історико-культурною спадщиною та людським капіталом. Екологічні характеристики міста дозволяють реалізовувати проекти зеленої інфраструктури та розумного розширення міста.

Розвиток сфери послуг, торгівлі та ресторанного господарства є важливим чинником формування доходів громади, але водночас суттєво впливає на збільшення обсягів утворення відходів. Це вимагає особливої уваги до організації системи збирання, відновлення та видалення відходів у місті та сільських населених пунктах громади. Помірна щільність населення сприяє централізованому управлінню відходами, а співпраця з сусідніми громадами – впровадженню спільних регіональних рішень.

Розділ 2. Аналіз поточного стану управління побутовими відходами територіальної громади

2.1. Загальна характеристика управління побутовими відходами

2.1.1. Параметри управління побутовими відходами та наявна інфраструктура

Утворення побутових відходів (ПВ). У Луцькій МТГ протягом 2020–2025 років щорічно утворилося у середньому 73 тис. тонн побутових відходів (табл. 2.1). Після незначного зниження обсягів у 2022 році (до 64 тис. тонн) спостерігається зростання до понад 68 тис. тонн у 2024–2025 роках, що свідчить про поступове відновлення економічної активності та збільшення споживання. Детальна динаміка утворення ПВ у громаді показана на рис. 2.1. Обсяги роздільно зібраних відходів залишаються незначними – менше ніж 1 % від загального утворення, що вказує на переважання захоронення як основного способу оброблення ПВ. Луцька громада також приймає відходи на захоронення (близько 20 тис. тонн на рік згідно з останніми даними) із суміжних територій – Рожищанської, Боратинської та Підгайцівської громад, забезпечуючи регіональне використання міського полігону.

Таблиця 2.1. Дані щодо управління побутовими відходами в громаді

Рік	Утворено, т	Відновлено, т	Видалено, т	Ввезено на територію громади ¹ , т	Вивезено за межі громади, т
2015	86 539,76	-	86 539,76	-	-
2016	84 161,20	-	84 161,20	-	-
2017	84 858,50	-	84 858,50	-	-
2018	85 125,10	-	85 125,10	-	-
2019	89 740,17	0,316	89 739,85	-	-
2020	85 865,37	526,187	85 339,18	-	-
2021	82 203,57	530,112	81 673,46	25 719,51	-
2022	64 730,02	283, 673	64 446,35	19 302,8	-
2023	72 113,84	595,035	71 518,8	21 858,98	-
2024	68 329,77	196,255	68 133,51	22 833,79	-
2025	68 503,47	468,936	68 034,53	23 693,96	-

Примітка: ¹ – ввезено на територію Луцької МТГ для захоронення (дані наявні, починаючи з 2021 року).

Середнє річне утворення ПВ у громаді становить близько 321,7 кг на особу. Найвищий показник зафіксовано у 2020 році – 388,05 кг/особу, коли була утворена Луцька МТГ у її чинних межах (табл. 2.2). Дані за 2022–2025 роки є орієнтовними, оскільки статистичні дані щодо чисельності населення востаннє були актуалізовані станом на січень 2022 року.

Таблиця 2.2. Розрахункові дані щодо утворення ПВ на території Луцької МТГ

Рік	Утворено, т	Населення громади, осіб	Річне утворення, кг/особу
2020	85 865,37	221 274	388,05
2021	82 203,57	244 577	336,11
2022	64 730,02	243 482	265,85
2023	72 113,84	240 292 ¹	300,11
2024	68 329,77	213 748	319,67
2025	68 503,47	213 748	320,49

Примітка: ¹ – тут і надалі дані з екологічних паспортів Волинської області [16–17].

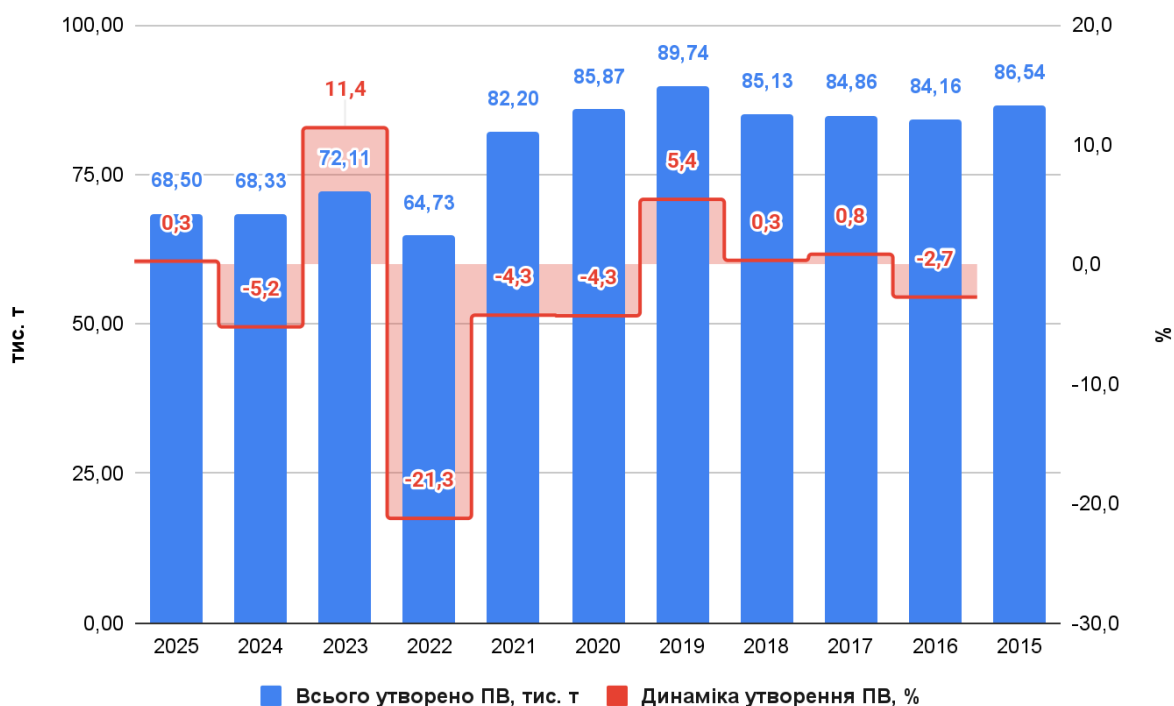

Рисунок 2.1. Характеристика утворення ПВ у Луцькій МТГ за 2015-2025 роки

Збирання та вивезення побутових відходів. У громаді експлуатується близько 3,5 тис. контейнерів, що використовуються для обслуговування багатоквартирної житлової забудови, закладів освіти та суб'єктів господарювання. Для збирання відходів використовують контейнери євростандарту об'ємом 1,1 м³, 0,77 м³, 0,36 м³, 0,24 м³, 0,12 м³, а також 81 підземний та напівпідземний контейнер об'ємом 5 м³. Станом на жовтень 2025 року у місті для збирання змішаних ПВ використовується 2792 одиниці контейнерів різного об'єму та типу. Для збирання ПЕТ-пляшок використовується 511 одиниць контейнерів різного об'єму та типу, для скла – 76 одиниць контейнерів об'ємом 1,1 м³ та 0,12 м³ [2].

ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» затвердило дев'ять графіків вивезення побутових відходів, які виконуються щоденно (з понеділка по неділю). Три маршрути працюють із 06:00, решта шість – з 08:00. Час руху спецтранспорту фіксується у дорожніх листах.

- Три маршрути щоденно (понеділок–субота) обслуговують змішані відходи багатоквартирних будинків у місті.
- Три маршрути – змішані відходи у селах громади (понеділок–субота).
- Для збирання ПЕТ-пляшок щоденно використовується один спеціалізований автомобіль, який обслуговує три визначені маршрути.

Чотири спецавтомобілі-маніпулятори працюють щоденно (понеділок–неділя) та забезпечують вивезення великогабаритних відходів і відходів від приватних домогосподарств. Для виконання робіт зі збирання та транспортування відходів підприємство використовує 27 автомобілів, обладнаних системою GPS-моніторингу.

Роздільне збирання ПВ у громаді також здійснюється через три центри управління відходами (пункти роздільного збирання): «Чистий Луцьк»³, «Чисте довкілля»⁴ та «Чиста громада»⁵. Основним центром є «Чистий Луцьк», що поєднує функції приймального пункту відходів від громадян, перевантажувальної станції та оснащений лінією ручного сортування.

Фракції, які приймаються у пунктах роздільного збирання, зазначено у табл. 2.3. Небезпечні фракції, такі як батарейки, акумулятори, люмінесцентні лампи, термометри, залишки фарб, розчинники, приймаються тільки від населення громади.

³ Центр управління відходами «Чистий Луцьк»: [сайт]. URL: <https://chystyi.lutsk.ua/>

⁴ Центр управління відходами «Чистий довкілля»: [сайт]. URL: <https://chystyi.lutsk.ua/>

⁵ Центр управління відходами «Чистий громада»: [сайт]. URL: <https://chystyi.lutsk.ua/>

Таблиця 2.3. Фракції ПВ, які приймаються у пунктах роздільного збирання

Фракції ПВ	Назва центру управління відходами		
	Чистий Луцьк	Чисте довкілля	Чиста громада
Папір	✓	✓	✓
Скло	✓	✓	✓
Метал	✓	✓	✓
ПЕТ-пляшка (PET-1)	✓	✓	✓
Пластикове пакування з маркуванням HDPE-2	✓	✓	✗
Пластикове пакування з маркуванням PP-5	✓	✓	✗
Стрейч плівка	✗	✓	✗
Пакування TetraPak	✓	✓	✗
Кришечки від пластикової тари	✓	✓	✗
Біовідходи (харчові та зелені)	✓	✓	✗
Одяг	✓	✓	✗
Великогабаритні відходи	✓	✓	✓
Ремонтні відходи	✓	✗	✗
Батарейки, акумулятори	✓	✓	✗
Люмінесцентні лампи	✓	✓	✗
Термометри	✓	✗	✗
Залишки фарб, розчинники	✓	✗	✗

У таблиці 2.4 наведено дані щодо динаміки роздільного збирання ПВ контейнерною системою та через пункти роздільного збирання у 2020–2025 роках. Порівняння показників 2025 року засвідчує, що для фракції ПЕТ-пластику контейнерна інфраструктура забезпечує суттєво більші обсяги збирання: 353 640 кг, що становить 88,08 % від загального обсягу, отриманого обома методами, тоді як через центри управління відходами зібрано лише 47 880 кг (11,92 %).

Таблиця 2.4. Роздільно зібрані побутові відходи за 2020–2025 роки

Рік	Методи збирання	Фракції окремо зібраних відходів, кг						Всього окремо зібраних ПВ, кг
		ПЕТ	Поліетилен	Пінопласт	Металобрухт	Склобій	Макулатура	
2020	Контейнерна система	237 123	26 648	-	37 396	225 020	-	526 187
	Центри управління відходами	-	-	-	-	-	-	
	Всього	237 123	26 648	0	37 396	225 020	0	
2021	Контейнерна система	234 079	24 387	-	7 518	264 128	-	530 112
	Центри управління відходами	-	-	-	-	-	-	
	Всього	234 079	24 387	0	7 518	264 128	0	
2022	Контейнерна система	207 420	-	-	-	-	-	283 673
	Центри управління відходами	28 501	2 879	-	17 053	27 820	-	
	Всього	235 921	2879	0	17053	27820	0	

Рік	Методи збирання	Фракції окремо зібраних відходів, кг						Всього окремо зібраних ПВ, кг
		ПЕТ	Поліетилен	Пінопласт	Металобрухт	Скlobій	Макулатура	
2023	Контейнерна система	214 995	-	-	-	-	-	595,035
	Центри управління відходами	1 279	931	1 028	363 805	10 229	2 768	
	Всього	216 274	931	1028	363805	10229	2768	
2024	Контейнерна система	139 690	-	-	-	-	-	196 255
	Центри управління відходами	9 350	1 947	611	25 997	12 170	6 490	
	Всього	149 040	1947	611	25997	12170	6490	
2025	Контейнерна система	353 640	-	-	-	-	-	468 936
	Центри управління відходами	47 880	360	-	23 186	37 650	6 220	
	Всього	401 520	360	0	23 186	37 650	6 220	

Пункти роздільного збирання залишаються важливим елементом інфраструктури для приймання специфічних фракцій відходів, що потребують окремого поводження. Водночас дані свідчать, що контейнерна система дозволяє досягати вищого рівня охоплення населення та більшої стабільності потоку вторинної сировини.

Отримані результати вказують на доцільність подальшого розвитку контейнерної мережі, зокрема її поширення на інші фракції та впровадження моделей збирання, наближених до джерела утворення відходів (наприклад, «від дверей до дверей»). Такі підходи відповідають кращим європейським практикам щодо підвищення рівня роздільного збирання і сприяють реалізації принципів ієрархії управління відходами та циркулярної економіки.

Зелені відходи не вивозяться з парків, а обробляються на місці утворення і використовуються для підсіпання доріжок, вирівнювання нерівностей та компостування на території парків. Всі інші зелені насадження на території міста Луцька та адміністративних одиниць утримуються іншими суб'єктами господарювання, які виграла тендери на виконання цих видів робіт (косіння, обрізка, видалення зелених насаджень). Суб'єкти господарювання, які виконують знесення зелених насаджень, деревину, яка утворюється, розподіляють як дрова за відповідним переліком між громадянами, які потребують соціального захисту та підтримки або надають КП «Ласка»⁶ для їх власних потреб для використання у твердопаливних котлах чи для приготування їжі тваринам. Скошена трава з міста вивозиться фермерам з навколишніх населених пунктів громади для переробки на органічне добриво за окремими запитами або якщо скошена трава хорошої якості, то передається в міський зоопарк на корм чи підстилку тваринам. На полігон ПВ зелені відходи не приймаються.

У громаді існує **неформальний сектор**, який збирає вторинну сировину – переважно папір і картон, скло, метал, ПЕТ-пляшки, Tetra Pak і плівку. Кількість залучених людей невідома. Комунікація між учасниками неформального сектору, комунальними установами та органами місцевого самоврядування (ОМС) відсутня.

Відновлення та видалення побутових відходів

Окремо зібрані побутові відходи, що надходять через контейнерну систему та центри управління відходами, після сортування і підготовчих операцій (наприклад, стиснення та тюкування) передаються на рециклінг до спеціалізованих підприємств.

Біовідходи, окремо зібрані у центрі управління відходами, передаються на перероблення приватному підприємству ТОВ «Пастернак», яке здійснює приймання біовідходів від підприємств, установ та фізичних осіб для подальшого вермикомпостування.

⁶ Комунальне підприємство по відлову, утриманню, стерилізації безгосподарних тварин.

Накопичення біовідходів здійснюється у металевих контейнерах об'ємом 200 л. Відвантаження на підприємство-переробник відбувається після накопичення 8–12 заповнених контейнерів або не рідше одного разу на два тижні.

Єдиним діючим **об'єктом видалення** ПВ у Луцькій МТГ є полігон у с. Брище Луцького району Волинської області, розташований приблизно за 15 км від м. Луцька. Об'єкт обслуговує Луцьку МТГ і сусідні громади – Рожищенську, Боратинську та Підгайцівську. Полігон експлуатується з 1991 року та з 2023 року перебуває на балансі ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» (рішення Луцької міської ради від 29.11.2023 № 53/90). Середньорічний обсяг надходження відходів становить близько 100 тис. тонн, а орієнтовний залишковий експлуатаційний ресурс від 2025 року оцінюється у 14,5 років.

Територія полігону складається з чотирьох земельних ділянок загальною площею 24,7266 га, з яких 14,1218 га займає наразі тіло полігону. Розвиток експлуатаційних черг був наступний:

- перша та друга черги полігону рекультивовані у 2016 році, але були повторно відкриті для експлуатації у 2023 році проектом реконструкції об'єкта: «Реконструкція старої частини полігону для збору твердих побутових відходів в с. Брище (з рекультивацією земельного покриву), Луцького району Волинської області. Коригування»;
- третя черга полігону була побудована та введена в експлуатацію 1 січня 2016 року та рекультивона у 2021 році;
- четверта черга полігону перебуває на стадії будівництва та планується до введення в експлуатацію у 2026 році.

Полігон оснащений такими системами та обладнанням:

- ваговим комплексом для обліку відходів (у тоннах);
- обладнанням для контролю радіаційного фону;
- протифільтраційним екраном;
- модульною установкою очищення фільтрату методом зворотного осмосу (введена в експлуатацію у 2024 році, виробництво TDL Energie);
- мережею із чотирьох спостережних свердловин для моніторингу стану ґрунтових вод;
- системою дегазації, яку забезпечує приватний оператор ТОВ «Кліар Енерджі».

На території полігону розміщені адміністративно-побутові приміщення персоналу та підведені інженерні мережі (електро- і водопостачання). Також збудовано ангар для сміттесортувальної лінії, введеної в експлуатацію у 2015 році. Передбачені окремі майданчики для складування великогабаритних відходів та відходів від руйнувань з можливістю їх подальшого подрібнення й відновлення матеріалів.

У 2024 році підготовлено детальний план території орієнтовною площею 98,9542 га в районі полігону Луцької МТГ [18]. Він передбачає формування виробничих зон для розвитку інфраструктури оброблення відходів, а саме:

- ділянка №1 – для будівництва та обслуговування комплексу переробки відходів (6,1 га);
- ділянка №2 – для фільтраційних водойм (0,8502 га);
- ділянка №3 – для сортування, компостування побутових відходів та тимчасового зберігання відходів руйнації (5,1152 га);
- ділянка №4 – територія, що підлягає рекультивації (15,7808 га);
- ділянка №5 – для обслуговування полігону (2,9804 га);
- ділянка №6 – для складування відходів (25,5318 га);
- ділянка №7 – для складування відходів (30,8318 га);
- ділянка №8 – для обслуговування комплексу переробки відходів (1,3975 га).

Як показано в табл. 2.5, інфраструктура управління ПВ Луцької МТГ включає три пункти роздільного збирання, сміттєперевантажувальну станцію, дві сміттесортувальні лінії,

один об'єкт біологічного оброблення та один об'єкт видалення відходів. Сміттєперевантажувальна станція та частина сортувальних потужностей функціонують на базі центру «Чистий Луцьк», що забезпечує його ключову роль у системі.

Таблиця 2.5. Об'єкти управління побутовими відходами

№	Найменування об'єкту	Кількість		
		Діючі	Не діючі	Закриті
1	Пункти роздільного збирання ПВ	3	-	-
2	Сміттєперевантажувальні станції	1 ¹	-	-
3	Сміттєсортувальні лінії ручного сортування	2 ²	-	-
4	Об'єкти біологічного оброблення відходів	1 ³	-	-
5	Місця розміщення відходів (полігон)	1		

Примітки: ¹ – сміттєперевантажувальна станція функціонує на пункті роздільного збирання «Чистий Луцьк»; ² – сортувальні лінії, встановлені на пункті роздільного збирання «Чистий Луцьк» та на полігоні; ³ – вермиферма, що знаходиться у приватній власності.

2.1.2. Інституційна структура управління побутовими відходами

Загалом інституційна структура управління відходами на місцевому рівні включає учасників системи управління (їхні обов'язки та повноваження) та принципи їхньої взаємодії, включаючи обмін інформацією.

Суб'єктами системи управління відходами є:

- органи державної влади та місцевого самоврядування, які приймають управлінські рішення та виконують функції контролю у сфері управління відходами;
- суб'єкти господарювання, що надають послуги у сфері управління відходами;
- утворювачі відходів (мешканці, організації, установи тощо).

Основними завданнями структурних підрозділів міської ради у сфері управління відходами (рис. 2.2) є реалізація державної політики у сферах управління відходами та охорони навколишнього природного середовища на території громади. Цими питаннями займаються Департамент житлово-комунального господарства⁷ та Відділ екології⁸ Луцької міської ради. У Відділі благоустрою та управління побутовими відходами Департаменту житлово-комунального господарства працює 6 осіб, питаннями управління відходами займаються начальник відділу та 1 працівник – головний спеціаліст відділу. У Відділі екології працює 5 осіб, питаннями управління відходами займаються начальник відділу та 2 працівники – заступник начальника відділу та головний спеціаліст відділу, які також займаються окремими питаннями у сфері управління відходами.

Єдиним виконавцем послуг з управління побутовими відходами на території Луцької МТГ є юридична особа ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»⁹. Підприємство визначене на конкурсних засадах та уповноважене органом місцевого самоврядування відповідно до рішення виконавчого комітету Луцької міської ради 01.12.2021 №973-1 «Про визначення виконавців послуг з вивезення побутових відходів у Луцькій міській територіальній громаді»¹⁰. Станом на 30.01.2025 року на підприємстві працює 161 особа, які займаються різними аспектами управління відходами:

⁷ Департамент житлово-комунального господарства : [офіц. сайт Луцької міської ради]. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/departments/departament-zhytlovo-komunalnoho-hospodarstva>

⁸ Відділ екології: [офіц. сайт Луцької міської ради]. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/departments/viddil-ekolohii>

⁹ ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» : [офіц. сайт Луцької міської ради]. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/pages/lskap-lutskspetskomuntrans>

¹⁰ Про визначення виконавця послуг з вивезення побутових відходів у Луцькій міській територіальній громаді : рішення виконавчого комітету Луцької міської ради від 01.12.2021 № 973-1. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/>

- моніторинг даних,
- збирання і транспортування відходів,
- прибирання контейнерних майданчиків,
- ремонт і обслуговування сміттевозів,
- утримання та обслуговування полігону для захоронення ПВ.

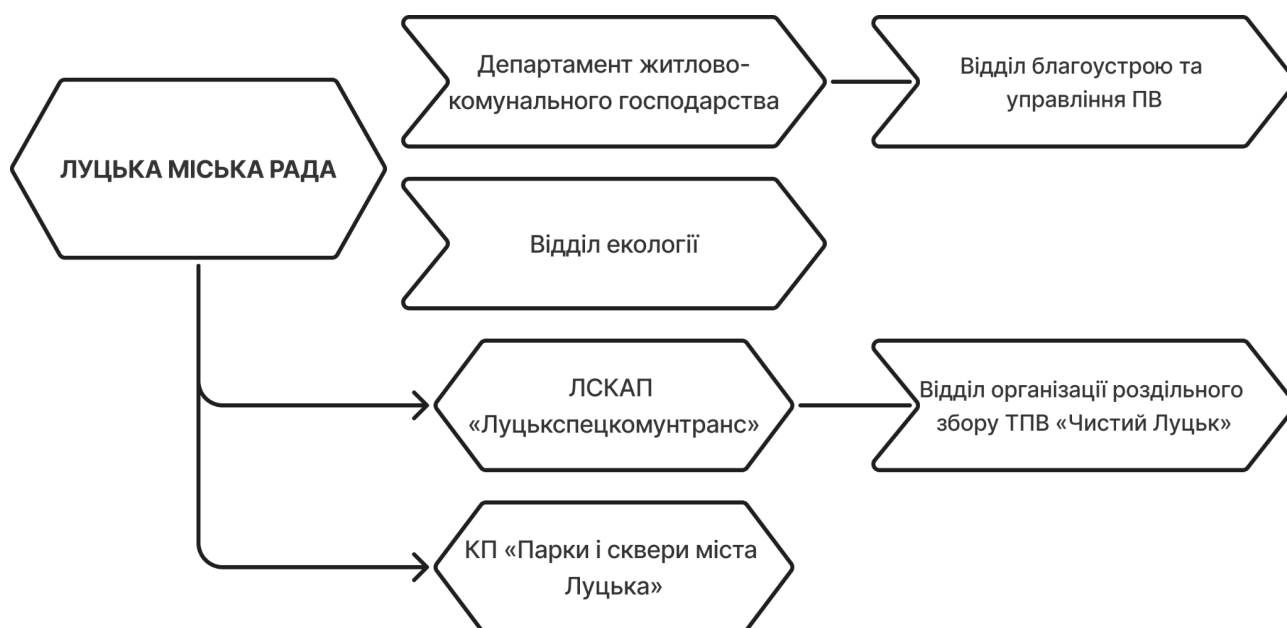

Рисунок 2.2. Інституційна організація управління ПВ в Луцькій МТГ

Для прибирання контейнерних майданчиків по місту працюють 4 бригади прибиральників. Підприємство має власну ремонтну майстерню та дільниці, укомплектовані працівниками з відповідною кваліфікацією, а у разі необхідності залучаються підрядники.

У ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» діє окремий підрозділ «Чистий Луцьк», який відповідає за організацію роздільного збирання відходів в громаді з 2020 року. Підрозділом створено три пункти роздільного збирання побутових відходів, що функціонують як центри управління відходами (див. табл. 2.6).

Таблиця 2.6. Відомості про пункти роздільного збирання у Луцькій МТГ

№	Назва	Адреса	Графік роботи	Рік створення
1	Центр управління відходами «Чистий Луцьк»	м. Луцьк, вул. Транспортна, 7	Щодня: 07.00-20.00	2022
2	Центр управління відходами «Чисте довкілля»	м. Луцьк, пр-т Соборності, 19Б	Вівторок-неділя: 08.00-20.00	2024
3	Центр управління відходами «Чиста громада»	с. Брище, в'їзд на полігон	Понеділок-п'ятниця: 08.00-20.00, Субота: 08.00-19.00 Неділя: 08.00-17.00	2024

Громада має спеціалізоване КП «Парки і сквери міста Луцька»¹¹, яке є розпорядником бюджетних коштів на виконання Програми розвитку та утримання парків, скверів та інших зелених зон міста Луцька та Програми розвитку та утримання лісового господарства Луцької МТГ. Це підприємство забезпечує догляд, прибирання та утримання чотирьох найбільших

¹¹ КП «Парки і сквери м. Луцька» : [офіц. сайт Луцької міської ради]. URL : <https://www.lutskrada.gov.ua/pages/komunalne-pidpriemstvo-parky-ta-skvery-m-lutska>

міських парків. Близько 20 осіб з персоналу підприємства задіяні в утриманні зелених насаджень, працюючи повний робочий день по 8 годин.

У 2024 році надавачами послуг з прибирання та підмітання вулиць (загалом близько 40 працівників) за кошти Луцької МТГ були:

- ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»;
- ТОВ «ЛуцькТеркомСервіс»;
- Луцька філія ТОВ «Єврокомунсервіс».

Основні стейкхолдери системи управління відходами у громаді наведені на рисунку 2.3. У додатку 1.1 представлено перелік підприємств, що мають дозволи на здійснення операцій з оброблення відходів. Взаємодія між учасниками системи має різні форми та охоплює як операційну діяльність, так і стратегічне планування.

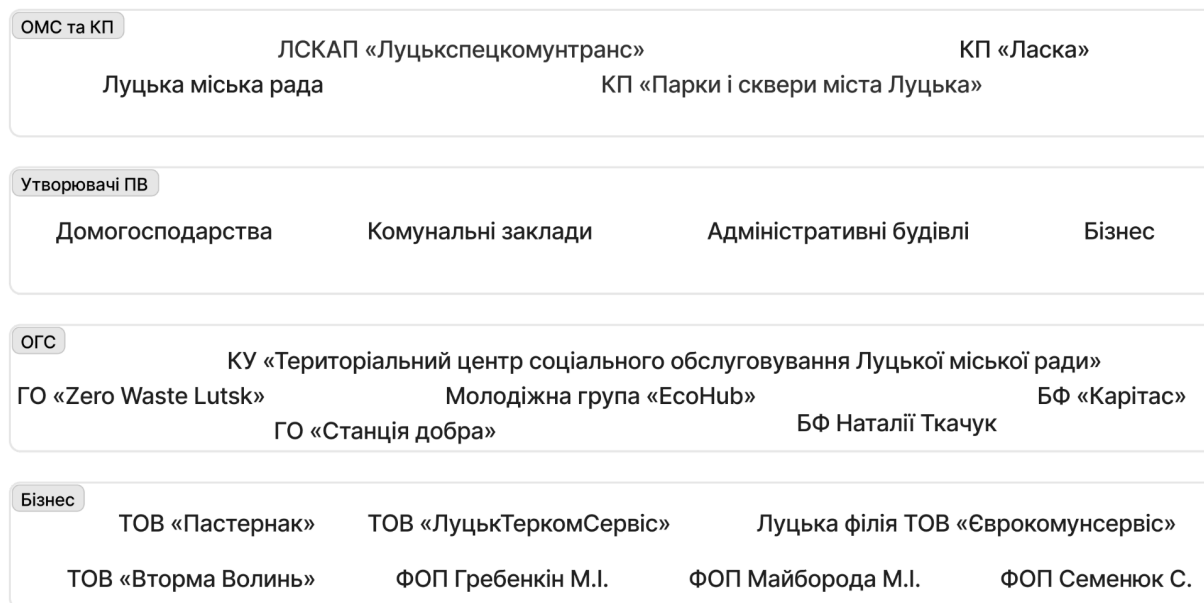

Рисунок 2.3. Основні стейкхолдери системи управління ПВ у Луцькій МТГ

Органи місцевого самоврядування та комунальні підприємства співпрацюють у процесі розроблення та впровадження цільових програм, формування бюджетів і реалізації заходів у сфері управління відходами. Вони також є партнерами у проведенні інформаційно-комунікаційних активностей, зокрема міських фестивалів, тематичних форумів та освітніх екскурсій на полігон. Комунальні установи регулярно обмінюються даними щодо обсягів збирання, передачі на рециклінг та видалення відходів, беруть участь у формуванні відкритих даних та підготовці звітності з виконання регіонального плану управління відходами.

Організації громадянського суспільства (ОГС) є активними партнерами громади у реалізації локальних ініціатив, пов'язаних із збиранням окремих фракцій відходів (вживаний одяг, блістери від ліків, компостування та міські городи), а також у проведенні просвітницьких заходів. Вони долучаються до консультацій під час розроблення стратегічних документів у сфері управління відходами.

Бізнес та підприємства, що працюють у сфері оброблення відходів, є важливою частиною інфраструктури громади й потенційними учасниками майбутньої системи розширеної відповідальності виробника (РВВ). Приватні заготівельники наразі збирають значно більші обсяги вторинної сировини, ніж ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», що підкреслює їхній потенціал у розвитку системи. Окремі підприємства, зокрема ТОВ «Пастернак» (вермикомпостування), уже висловлюють готовність до активної співпраці з громадою.

2.1.3. Фінансово-економічне забезпечення управління побутовими відходами

Джерела фінансування сфери управління відходами в громаді:

- Платежі споживачів послуг – основне джерело фінансування, що складається з оплат за послугу з управління ПВ, які надходять від домогосподарств, комерційних підприємств та інших установ.
- Місцевий бюджет – у випадках, коли фінансування не покривається лише за рахунок платежів споживачів, органи місцевого самоврядування можуть виділяти кошти з місцевого бюджету на реалізацію програм і проєктів з управління відходами, зокрема на модернізацію інфраструктури, придбання контейнерів для роздільного збору відходів в комунальних закладах освіти, екологічні ініціативи.
- Гранти – громада може отримувати фінансування для реалізації проєктів з управління відходами через гранти від міжнародних організацій, інших країн, які підтримують ініціативи з покращення стану довкілля та сталого розвитку.
- Кошти національних та місцевих екологічних програм – фінансування, яке надається для виконання екологічних заходів на основі державних чи місцевих екологічних програм або стратегій.
- Субвенції від прилеглих громад – зазвичай спрямовуються на підтримку функціонування полігону. Населені пункти, що користуються його послугами, можуть надавати фінансування для покриття частини витрат на експлуатацію та обслуговування об'єкта, наприклад, для дотримання екологічних стандартів, розвитку інфраструктури та модернізації обладнання полігону.

Таблиця 2.7. Надходження до бюджету Луцької МТГ

Бюджет територіальної громади	Одиниці виміру	Роки				
		2025	2024	2023	2022	2021
Загальний бюджет (дохідна частина)	тис. грн	3 558 308,7	3 122 422,2	3 588 383,8	3 121807,9	2 000525,9
Бюджет розвитку (дохідна частина)	тис. грн	187 200,0	76 374,7	24 696,8	39 732,7	26 764,7
Фонд охорони навколишнього природного середовища (ОПНС)	тис. грн	3 600,0	2 695,24	5 280,96	1 525,09	2 408,16

Таблиця 2.8. Фінансування заходів з управління відходами

Джерела фінансування	Одиниці виміру	Роки				
		2025	2024	2023	2022	2021
Фінансування у т.ч.	тис. грн					
1. З державного бюджету	тис. грн	-	-	-	-	-
2. З бюджету територіальної громади в т.ч.	тис. грн	13500,0	52116,0	19712,0	15700,0	3300,0
з фонду ОПНС	тис. грн	350,0	200,0	387,7	248,5	183,6
3. З бюджетів інших територіальних громад (у т.ч. за договорами співробітництва ТГ)	тис. грн	2000,0	6000,0	6000,0	-	3600,0
4. Фінансові внески, сплачені виробниками ОРВВ для виконання своїх зобов'язань	тис. грн	-	-	-	-	-
5. За рахунок коштів суб'єктів господарювання	тис. грн	9340,2	9937,2	6705,0	4902,8	1058,7
6. З інших джерел	тис. грн	-	-	-	-	-

Тарифи на послуги, що надаються ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» для населення¹², відповідно до рішення виконавчого комітету Луцької міської ради від 31.07.2025 № 473-1 «Про встановлення тарифів на послуги»:

- тариф на послугу з управління побутовими відходами (м. Луцьк) – 61,16 грн. з ПДВ на 1 людину в місяць в багатоквартирних будинках та 62,89 грн з ПДВ на 1 людину в місяць в будинках індивідуальної забудови;
- тариф на послугу з управління побутовими відходами (інші населені пункти громади) – 39,30 грн. з ПДВ на 1 людину в місяць в багатоквартирних будинках та 42,09 з ПДВ на 1 людину в місяць в будинках індивідуальної забудови;
- вартість видалення однієї тонни ПВ на полігон становить 665,05 грн з ПДВ.

Оплата послуг з вивезення відходів здійснюється відповідно до публічного договору, укладеного між замовником та ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс». Відповідальність за процес оплати та контроль за своєчасністю платежів покладається на ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс». Підприємство використовує різні методи роботи з боржниками:

1. Повідомлення та нагадування: споживачам, які мають заборгованість, надсилаються письмові або електронні нагадування про необхідність погашення боргу.
2. Досудове врегулювання: підприємство може звертатися до боржників з пропозицією погасити борг через укладання договору реструктуризації чи графіка платежів.
3. Юридичні заходи: у разі відсутності реакції з боку боржника на попередні звернення, ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» може ініціювати звернення до суду для стягнення заборгованості.

У Луцькій МТГ наразі відсутні фінансові стимули для утворювачів відходів, які б мотивували до роздільного збирання та сортування відходів у джерелі їх утворення.

У свою чергу, ЗУ «Про управління відходами», що набрав чинності 9 липня 2023 року, формує рамкові умови для впровадження РВВ. Конкретні механізми реалізації РВВ та цільові показники встановлюватимуться у секторальних законах, що регулюють РВВ для окремих потоків продукції (пакування, електричного та електронного обладнання, батарейок, шин тощо).

2.1.4. Інформаційне забезпечення системи управління побутовими відходами

Відповідно до ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» [7], інформування населення з питань управління відходами належить до компетенції виконавчих органів місцевих рад (пункт 28 статті 30). Водночас окремої програми екологічної освіти, що охоплювала б питання управління відходами, у Луцькій МТГ поки не запроваджено.

Основним осередком просвітницької роботи є центр управління відходами «Чистий Луцьк», який щороку приймає понад 2 тисячі відвідувачів. На території центру облаштовано зону громадського сортування з інформаційними стендами, а також створено вебсайт «Чистий Луцьк» і сторінки у соціальних мережах Facebook¹³, Instagram¹⁴ і Telegram.

Елементи екопросвітництва інтегровані в грантові проекти громади та діяльність відділу екології, який проводить тематичні заходи у навчальних закладах, зокрема, було розроблено книжку-розмальовку про компостування для дошкільнят.

Комунікація з мешканцями здійснюється через:

- сервісні центри;
- службу оперативного реагування 15-80;

¹² Тарифи Луцької міської територіальної громади станом на 01.01.2026 : [сайт] / Луцька міська рада. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/pages/lutsk-tariffs>

¹³ Центр управління відходами «Чистий Луцьк» : [сторінка у Facebook]. URL: https://www.facebook.com/chustuilutsk/?locale=uk_UA

¹⁴ Центр управління відходами «Чистий Луцьк» : [сторінка в Instagram]. URL: <https://www.instagram.com/chustuilutsk/>

- міський чат-бот «Назар»;
- працівників КП «Луцькспецкомунтранс»;
- працівників відділів екології, благоустрою та управління побутовими відходами Луцької міської ради.

Важливу роль відіграють голови ОСББ (723 у 772 багатоквартирних будинках), з якими обговорюються питання розміщення та типів контейнерів, оплати послуг і сортування відходів. Опитування мешканців, проведені під час реалізації екологічних проєктів, засвідчили, що понад третина населення має досвід сортування, однак робить це нерегулярно. Це вказує на потребу посилення системної інформаційно-просвітницької роботи та популяризації практик роздільного збирання.

Ключовими стейкхолдерами у сфері комунікації є ГО «Нуль відходів Луцьк»¹⁵, Волинський обласний еколого-натуралістичний центр, бібліотеки, художні школи, молодіжні організації, навчальні заклади, ТОВ «Вторма Волинь», ФОП Гребенкін М.І., а також активні громадяни громади. Вагомий внесок у розвиток екопросвітницької діяльності здійснює ГО «Нуль відходів Луцьк», яка розробила методичні рекомендації для педагогів¹⁶ щодо впровадження принципів «нуль відходів» у навчальний процес.

¹⁵ ГО «Нуль відходів Луцьк» : [інформаційний ресурс]. URL: <https://linktr.ee/zerowastelutsk>

¹⁶ Як навчати принципам zero waste у школі : методичні рекомендації для вчителів : проєкт «Towards SDG 11: Lutsk candidate for Zero Waste City» фінансується MAVA Foundation / ГО «Нуль відходів Луцьк». Луцьк : ФОП Косенко А.О., 2026. 48 с. URL: <https://zerowastelutsk.com/diialnist/project/mava/>

2.2. Опис поточного стану системи управління побутовими відходами

2.2.1. Змішані побутові відходи

Змішана фракція побутових відходів формує найбільшу частку у загальній структурі відходів Луцької МТГ. За результатами дослідження морфологічного складу ПВ [3], проведеного у 2023–2024 роках (див. табл. 2.9), домінуючою складовою змішаних ПВ є біовідходи, частка яких у середньому становить 46,8 % річного обсягу. Значну частку також складають пластик (13,2 %), папір і картон (8,6 %), скло (7,5 %) та ремонтні відходи (6,9 %). Частка великогабаритних і санітарних текстильних відходів становить по 4,7 %, текстильних матеріалів – 4,9 %. Інші фракції (метали, композитні матеріали, ВЕЕО та небезпечні відходи) мають незначний відсотковий склад (див. рис. 2.4).

Проведення дослідження морфологічного складу змішаних ПВ є необхідним для визначення фактичної структури утворених відходів, оцінки потенціалу їх відновлення та планування ефективних заходів з впровадження роздільного збирання. Таке дослідження дозволяє визначити пріоритетні напрями розвитку інфраструктури – наприклад, створення системи збирання біовідходів, розширення пунктів роздільного збирання вторинної сировини та оптимізацію маршрутів вивезення відходів.

Таблиця 2.9. Фракційний склад змішаних ПВ у Луцькій МТГ, % [3]

Назва фракції ПВ	Сезон проведення дослідження				Середнє річне значення, %
	Осінь 2023	Зима 2024	Весна 2024	Літо 2024	
Біовідходи	52,7	45,6	41,1	47,9	46,8
Пластик	9,7	17,5	12,2	13,5	13,2
Метали	1,5	1,3	1,4	1,1	1,3
Скло	8	7,3	6,3	8,2	7,5
Папір, картон	6,3	13,3	6,1	8,6	8,6
Великогабаритні відходи	6,1	4,5	3,8	4,6	4,7
Ремонтні відходи	4,1	2,9	13	7,5	6,9
Текстильні матеріали	3,8	2,5	9,9	3,5	4,9
Санітарні текстильні матеріали	5,3	4,6	4,1	4,8	4,7
Відходи електричного та електронного обладнання (ВЕЕО)	0,3	1	0,9	0	0,6
Небезпечні відходи	2,8	2,8	2,1	0,8	2,1
Композитні матеріали	0,4	0,8	0,5	0,6	0,6
Кістки, шкіра, гума	2,9	0,7	2,6	0,6	1,7
Дрібні елементи	1,4	0,1	0,1	3,2	1,2

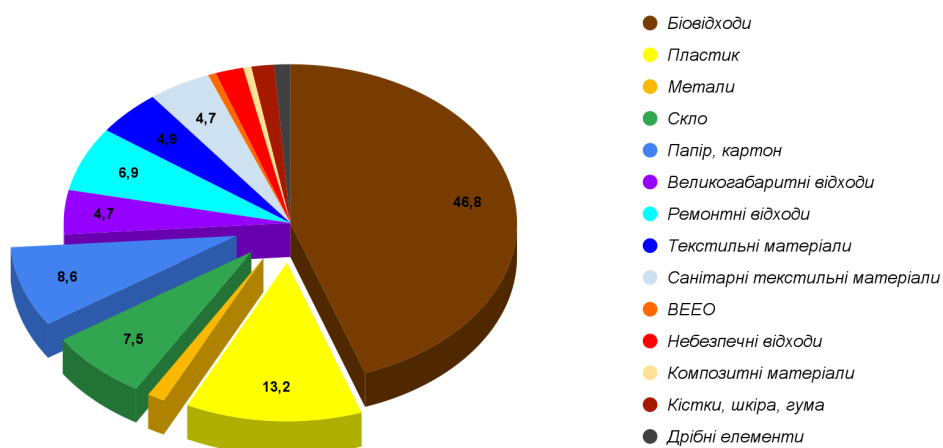

Рисунок 2.4. Склад змішаних ПВ у Луцькій МТГ, середнє річне значення, % [3]

Основними джерелами утворення побутових відходів у громаді є домогосподарства, представлені багатоквартирною та одноквартирною житловою забудовою, а також об'єкти соціальної інфраструктури (адміністративні будівлі, заклади освіти й охорони здоров'я тощо) та суб'єкти комерційної діяльності.

Збирання змішаних ПВ у Луцькій МТГ здійснюється двома основними способами:

1. Контейнерна система, яка охоплює багатоквартирний житловий фонд міста.
2. Безконтейнерна система за принципом «від дверей до дверей», що застосовується до одноквартирної житлової забудови, включаючи селища й села громади.

Громада активно впроваджує програму облаштування напівпідземних і підземних контейнерних майданчиків¹⁷. Це дає змогу оптимізувати логістику вивезення, зменшити операційні витрати та покращити санітарно-екологічний стан міських територій. У 2023–2025 роках ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» облаштувало 41 майданчик, на яких встановлено 61 напівпідземний та 20 підземних контейнерів [2].

Детальний опис наявного контейнерного парку (за кількістю, об'ємом та типом контейнерів) наведений у підрозділі 2.1.1 цієї Стратегії.

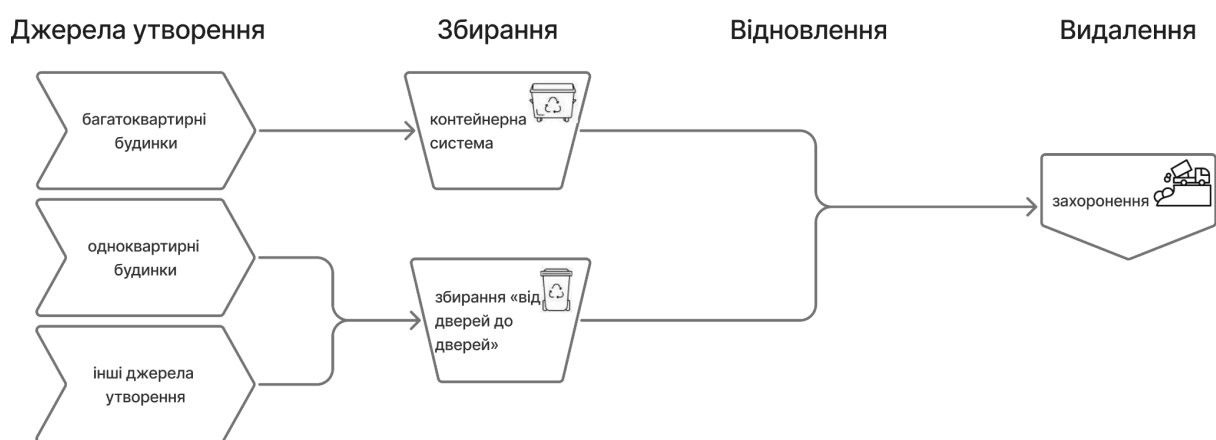

Рисунок 2.5. Схема поточного «життєвого циклу» змішаної фракції ПВ

Після збирання оператор транспортує змішані ПВ безпосередньо на полігон для захоронення (див. рис. 2.5). Наразі інфраструктура для попереднього оброблення цієї фракції (наприклад, об'єкт механіко-біологічного оброблення (МБО)) перед остаточним видаленням відсутня.

2.2.2. Ресурсоцінні відходи (відходи пакування)

Під ресурсоцінними побутовими відходами розуміють вторинну сировину, зокрема пластик, метали, скло, папір і картон, що переважно представлена відходами пакування. Роздільне збирання цієї фракції здійснюється через пункти роздільного збирання громади (див. табл. 2.3) та контейнерні майданчики (для ПЕТ-пляшок і скла). Вторинна сировина транспортується до центру управління відходами «Чистий Луцьк» ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», де знаходиться сортувальна лінія, для накопичення та подальшого оброблення (див. підрозділ 2.1.1 цієї Стратегії).

Крім того, у громаді функціонує близько десяти приватних суб'єктів господарювання, які здійснюють збирання вторинної сировини, наприклад, скла, паперу/картону, плівки та ПЕТ-пластику (див. додаток 1).

2.2.2.1. Пластик

ПЕТ-тара є першою ресурсоцінною фракцією, окреме збирання якої було впроваджено в громаді, що зумовило найбільший розвиток відповідної інфраструктури (див. підрозділ

¹⁷ У Луцьку продовжують встановлювати напівпідземні сміттєві контейнери : [новина] / Офіційний сайт Луцької міської ради. 2024. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/publications/>

2.1.1 цієї Стратегії). Водночас незважаючи на наявність контейнерів, система роздільного збирання пластику характеризується критично низькою ефективністю вилучення вторинної сировини із загального потоку побутових відходів.

За результатами дослідження морфологічного складу побутових відходів, частка пластику у складі змішаних ПВ становить 13,2 %, що еквівалентно близько 9,02 тис. тонн пластикових відходів, утворених мешканцями громади у 2024 році. Водночас протягом 2024 року було окремо зібрано лише 0,15 тис. тонн пластикових відходів (див. табл. 2.4), що відповідає 1,7 % від загального обсягу утворення. Середній розрахунковий показник утворення пластикових відходів становить 42,2 кг на одну особу на рік.

Станом на 2024 та 2025 роки 93,7 % та 88,1 % роздільно зібраної ПЕТ-тари надійшло через контейнерну систему, тоді як лише 6,3 % та 11,9 – через пункти роздільного збирання відповідно.

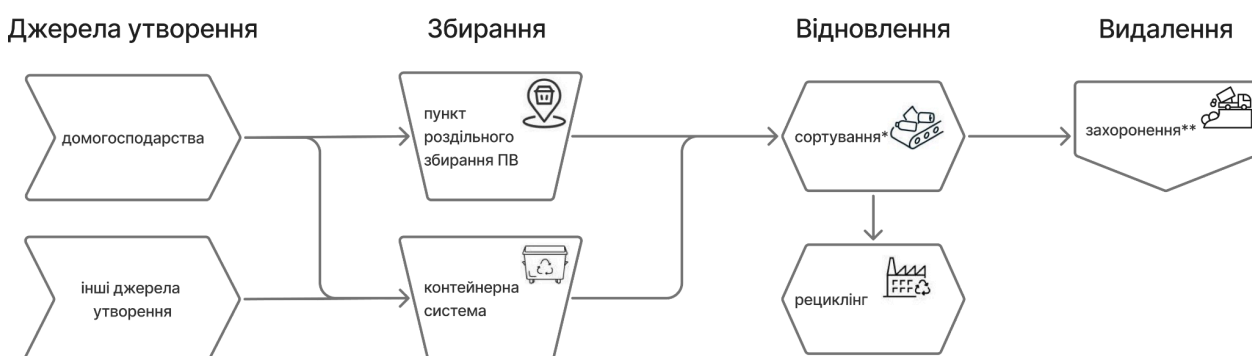

Рисунок 2.6. Схема поточного «життєвого циклу» фракції пластику (примітка: * – ручне сортування; ** – залишкова фракція після сортування)

Поточна система управління фракцією пластику в Луцькій МТГ, відповідно до схеми «життєвого циклу» (див. рис. 2.6), базується на обмеженому роздільному збиранні та значною мірою залежить від ручного сортування, що зумовлює низький рівень вилучення вторинної сировини та створює низку системних обмежень:

1. **Нерівномірність територіального охоплення та низька ефективність вилучення.** Основна інфраструктура збирання ПЕТ-тари зосереджена у багатоквартирній житловій забудові м. Луцька, тоді як у приватному секторі та особливо в сільських населених пунктах громади доступність контейнерів є обмеженою (74 контейнери на 34 населені пункти). У результаті значна частка пластикових відходів потрапляє до змішаного потоку та спрямовується на захоронення, що суперечить принципам ієрархії управління відходами, згідно з якими пріоритет надається запобіганню, повторному використанню та рециклінгу.

2. **Обмеження за видами пластику.** Контейнерна система збирання орієнтована переважно на ПЕТ-тарі. Інші ресурсоцінні види пластику (HDPE, LDPE, PP, стрейч-плівка тощо) не охоплені контейнерною чи безконтейнерною системами збирання, що обмежує можливості їх повернення у виробничий цикл та не відповідає принципам циркулярної економіки.

3. **Залежність від ручної праці.** Домінування ручного сортування обмежує як обсяги, так і якість вторинної сировини, доступної для подальшого рециклінгу.

Поряд із виявленими системними обмеженнями, у громаді наявні передумови для поступового вдосконалення системи управління пластиковими відходами, а саме:

1. **Досвід впровадження роздільного збирання.** ПЕТ-тара є першою ресурсоцінною фракцією, для якої у громаді було запроваджено роздільне збирання. Це забезпечило базовий рівень обізнаності населення щодо сортування та формування початкової контейнерної інфраструктури, що створює передумови для переходу до багатопотокового збирання пластику або впровадження системи «від дверей до дверей» з метою підвищення чистоти фракції та її ринкової вартості.

2. **Існуючі сортувальні потужності.** Наявні сортувальні лінії можуть бути використані на початковому етапі під час розширення переліку видів пластику, що підлягають роздільному збиранню (HDPE, LDPE, PP тощо). Водночас подальший розвиток системи потребує створення повноцінної сортувальної станції з переважанням механізованих та частково автоматизованих методів відбору вторсировини зі змішаного пластикового потоку.

2.2.2.2. Метал

Металеві відходи, незважаючи на їхню високу економічну цінність, переважно потрапляють у змішаний потік. За результатами дослідження морфологічного складу побутових відходів частка металу у складі змішаних ПВ становить 1,3 %, що еквівалентно близько 888 тонн, утворених мешканцями громади у 2024 році. Середній розрахунковий показник утворення металевих відходів становить 4,2 кг на одну особу на рік. Водночас протягом 2024 року було офіційно зібрано лише 26 тонн металобрухту, що відповідає критично низьким 2,9 % від загального обсягу утворення. Це означає, що 97,1 % цінного металу було захоронено разом зі змішаними відходами.

Основне роздільне збирання металевих відходів у громаді здійснюється через центри управління відходами ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» (див. рис. 2.7). У закладах освіти міста за ініціативи Відділу екології Луцької міської ради встановлено контейнери для збирання алюмінієвих банок, вивезення яких забезпечується цим же комунальним підприємством. Крім того, збиранням металобрухту займаються окремі приватні суб'єкти господарювання (див. додаток 1), а також неформальний сектор.

Рисунок 2.7. Схема поточного «життєвого циклу» фракції металу
(примітки: * – ручне сортування; ** – ініціатива Відділу екології Луцької міської ради)

Поточна система управління металевою фракцією в Луцькій МТГ базується переважно на пунктах роздільного збирання та не передбачає систематичного контейнерного або безконтейнерного збирання металу безпосередньо у джерелі утворення. Це зумовлює низький рівень повернення ресурсоцінної фракції в організований економічний обіг та формує низку системних обмежень:

1. **Обмежене охоплення вищих щаблів ієрархії управління відходами.** Система зосереджена переважно на збиранні металу з метою рециклінгу, практично не охоплюючи заходи із запобігання утворенню відходів та повторного використання металевих виробів.

2. **Відсутність збирання у джерелі утворення.** Не впроваджено ефективних механізмів роздільного збирання металу у домогосподарствах та комерційних установах, що зумовлює залежність від добровільної доставки цієї фракції населенням і суб'єктами господарювання.

3. **Фактична залежність рівня вилучення металу від активності неформального сектору.** Значна частка металевих відходів вилучається зі змішаного потоку поза межами організованої системи управління відходами, що свідчить про обмежену

ефективність формальної системи збирання металу, а також створює ризики неконтрольованого обігу сировини та ускладнює планування потоків відходів.

Поряд із виявленими системними обмеженнями, у громаді наявні передумови для поступового вдосконалення системи управління металевими відходами, а саме:

1. **Активність приватного сектору.** Висока ринкова вартість металобрухту стимулює діяльність приватних заготівельників, що сприяє вилученню металу з потоку ПВ та їх поверненню в економічний обіг шляхом рециклінгу. Таким чином, приватний сектор частково забезпечує реалізацію принципів циркулярної економіки у частині матеріального відновлення.

2. **Наявність контейнерної інфраструктури для збирання ПЕТ-тари.** З урахуванням практик європейських міст, металеві відходи можуть збиратися разом із пластикою фракцією, оскільки остання в будь-якому разі потребує сортування перед рециклінгом, а метал ефективно вилучається за допомогою магнітних та індукційних сепараторів. Це створює потенціал для розширення функціоналу наявної контейнерної інфраструктури та впровадження системи збирання «від дверей до дверей».

2.2.2.3. Скло

Скляні відходи, попри високий потенціал рециклінгу та економічну цінність, у переважній більшості потрапляють до змішаного потоку ПВ. За результатами дослідження морфологічного складу ПВ, частка скла у складі змішаної фракції становить 7,5 %, що еквівалентно близько 5,1 тис. тонн, утворених мешканцями Луцької МТГ у 2024 році. Середній розрахунковий показник утворення скляних відходів становить 24 кг на одну особу на рік.

Водночас протягом 2024 року офіційно було зібрано лише 0,012 тис. тонн скла, що відповідає приблизно 0,2 % від загального обсягу утворення. Це свідчить про те, що практично весь обсяг скляних відходів потрапляє на захоронення разом зі змішаними ПВ.

Основний обсяг скла наразі вилучається через пункти роздільного збирання, куди мешканці доставляють відходи самостійно (див. рис. 2.8). Такий підхід, як правило, забезпечує вищу якість вторинної сировини порівняно з контейнерним збиранням. У 2024 році в громаді розпочато впровадження контейнерного збирання скла: встановлено перші контейнери для цієї фракції на загальноміських контейнерних майданчиках біля багатоквартирних житлових будинків. Станом на кінець 2025 року у м. Луцьку встановлено 11 зелених пластикових контейнерів для скла об'ємом 1,1 м³, у старостинських округах – 43 контейнери та 23 контейнери об'ємом 0,12 м³ в дошкільних освітніх закладах.

Після збирання через контейнерну систему скляна фракція потребує додаткового сортування з метою вилучення домішок. Сортування за кольором на цей час не здійснюється, хоча такий підхід може підвищити ринкову вартість цієї фракції та забезпечити можливість її подальшого перероблення.

Рисунок 2.8. Схема поточного «життєвого циклу» фракції скла
(примітка: * – ручне сортування)

Поточна система управління фракцією скла в Луцькій МТГ базується переважно на пунктах роздільного збирання та перебуває на початковому етапі впровадження контейнерного збирання. Система не передбачає організованого збирання за принципом «від дверей до дверей» безпосередньо у джерелі утворення. У результаті рівень повернення ресурсоцінної скляної фракції в організований економічний обіг залишається низьким, а система управління має низку обмежень:

1. **Недостатнє охоплення контейнерною інфраструктурою.** Станом на 2025 рік у м. Луцьку встановлено 77 контейнерів для збирання скла, тоді як для ПЕТ-тари функціонує близько 500 контейнерів, що свідчить про дисбаланс у розвитку інфраструктури роздільного збирання ресурсоцінних фракцій.

2. **Логістична неефективність системи збирання.** Орієнтація переважно на пункти роздільного збирання за умов збереження значної частки скла у змішаному потоці побутових відходів вказує на низьку зручність існуючої моделі для населення та недостатню мотивацію до роздільного збирання, що створює логістичні бар'єри для ефективного вилучення фракції.

3. **Обмежене охоплення вищих щаблів ієрархії управління відходами.** Система зосереджена переважно на збиранні скла з метою рециклінгу та практично не охоплює заходи із запобігання утворенню відходів і повторного використання скляної тари, зокрема через депозитні або багаторазові системи.

Поряд із виявленими системними обмеженнями, у громаді наявні передумови для поступового вдосконалення системи управління скляними відходами:

1. **Інфраструктура первинного накопичення.** Функціонування майданчика для накопичення скла на центрі управління відходами забезпечує консолідацію обсягів та створює умови для ефективнішого транспортування до переробних підприємств.

2. **Базова контейнерна інфраструктура.** Наявність контейнерів для збирання скла у місті та сільських населених пунктах громади є позитивною передумовою для подальшого розширення територіального охоплення системи.

3. **Потенціал повторного використання.** Заохочення місцевих виробників напоїв і закладів громадського харчування до впровадження систем повторного використання скляної тари відповідає вищим щаблям ієрархії управління відходами та принципам циркулярної економіки.

2.2.2.4. Папір

Згідно з консолідованим річним звітом дослідження морфологічного складу ПВ, частка паперу та картону у складі змішаної фракції становить 8,6 %, що еквівалентно близько 5,86 тис. тонн, утворених мешканцями Луцької МТГ у 2024 році. Середній розрахунковий показник утворення паперових відходів становить 27,5 кг на одну особу на рік.

Обсяг паперу та картону, вилученого через центри управління відходами громади у 2024 році, склав 0,0065 тис. тонн. Цей показник становить 0,1 % від загального обсягу утворення даної фракції.

Систематичне контейнерне збирання паперу та картону на території Луцької МТГ наразі не запроваджено. Водночас ця фракція приймається у комунальних пунктах роздільного збирання побутових відходів (див. рис. 2.9). Основні обсяги паперу та картону вилучаються поза межами муніципальної системи управління відходами – через діяльність приватних заготівельних підприємств, неформальний сектор, а також у межах локальних екологічних ініціатив у закладах освіти та бібліотеках.

На території м. Луцька функціонують підприємства, що мають виробничі потужності для використання паперової та картонної вторинної сировини, зокрема ТОВ «Луцька картонно-паперова фабрика» та ПрАТ «ВГП».

Рисунок 2.9. Схема поточного «життєвого циклу» фракції паперу та картону

Поточна система управління фракцією відходів паперу та картону в Луцькій МТГ базується переважно на пунктах роздільного збирання та не забезпечує систематичного контейнерного або безконтейнерного збирання безпосередньо у джерелі утворення. Така модель зумовлює обмежений рівень повернення ресурсоцінної фракції в організований економічний обіг та формує низку системних обмежень:

1. **Недостатнє охоплення збиранням у джерелі утворення.** У громаді не впроваджено ефективних механізмів роздільного збирання паперу та картону у домогосподарствах і комерційних установах, що зумовлює залежність системи від добровільної доставки цієї фракції населенням і суб'єктами господарювання до центрів управління відходами.

2. **Фактична залежність рівня вилучення від неформального сектору та локальних ініціатив.** Значна частка паперових відходів вилучається зі змішаного потоку поза межами організованої системи управління відходами, що свідчить про обмежену ефективність формальної системи збирання, створює ризики неконтрольованого обігу сировини та ускладнює планування потоків відходів.

Поряд із виявленими системними обмеженнями, у громаді наявні передумови для поступового вдосконалення системи управління відходами паперу та картону:

1. **Соціальна активність населення.** Реалізація локальних екологічних ініціатив, зокрема у закладах освіти, сприяла формуванню позитивної поведінкової моделі щодо збирання макулатури серед окремих цільових груп.

2. **Наявність місцевого ринку збуту вторинної сировини.** Функціонування локальних споживачів паперової вторинної сировини, наприклад, ТОВ «Луцька картонно-паперова фабрика» та ПрАТ «ВГП», забезпечує короткий і стабільний логістичний ланцюг для відновлення цієї фракції, що створює передумови для впровадження контейнерного збирання паперу та картону у домогосподарствах.

3. **Існуюча інфраструктура контейнерних майданчиків.** Наявність контейнерних майданчиків у м. Луцьку, а також досвід впровадження підземних і напівпідземних контейнерів є спільною позитивною передумовою для розвитку системи збирання ресурсоцінних фракцій. Водночас відкритий доступ до більшості таких майданчиків обмежує ефективність системи та сприяє вилученню вторинної сировини неформальним сектором, що знижує економічну результативність діяльності ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс». У цьому контексті перспективним напрямом є поетапний перехід до контейнерних майданчиків з контрольованим доступом, закріплених за окремими будинками або групами будинків, як супровідний захід розширення контейнерної системи збирання ресурсоцінних фракцій ПВ.

2.2.3. Біовідходи

Біовідходи поділяються на кухонні та харчові відходи, що з'являються у процесі приготування та споживання їжі, а також на зелені відходи, які утворюються як у домогосподарствах (присадибні ділянки), так і під час утримання зелених зон міста (парки, сквери, вуличні насадження тощо). Попри високий потенціал відновлення шляхом компостування та анаеробного зброджування, більшість біовідходів у Луцькій МТГ продовжує потрапляти до змішаного потоку ПВ. За результатами дослідження морфологічного складу ПВ, частка біовідходів є найбільшою у складі змішаної фракції та в

середньому становить 46,8 %, що еквівалентно близько 31,98 тис. тонн, утворених мешканцями Луцької МТГ у 2024 році. Середній розрахунковий показник утворення біовідходів становить 149,6 кг на одну особу на рік.

Високий відсоток біовідходів у змішаному потоці свідчить про значний нереалізований потенціал скорочення обсягів захоронення та розвитку вищих щаблів ієрархії управління відходами. У 2024 році ГО «Нуль відходів Луцьк» провела опитування населення щодо практик сортування та роздільного збирання відходів [19]. Отримані результати вказують на потребу у розширенні доступності компостерів, популяризації їх використання через інформаційно-просвітницькі заходи та підтримці локальних ініціатив. Запровадження пілотних програм з роздільного збирання біовідходів у джерелі утворення, а також масштабування практик компостування можуть суттєво зменшити обсяги змішаних побутових відходів у громаді.

2.2.3.1. Кухонні та харчові відходи

На рівні домогосподарств роздільне збирання біовідходів організовано через центри управління відходами «Чистий Луцьк» та «Чисте довкілля» (див. рис. 2.10). Біовідходи накопичуються у спеціальних металевих ємностях і після формування партії з 8–12 одиниць або не рідше ніж один раз на два тижні транспортуються до ТОВ «Пастернак», де використовуються для виробництва біогумусу (див. підрозділ 2.1.1 цієї Стратегії).

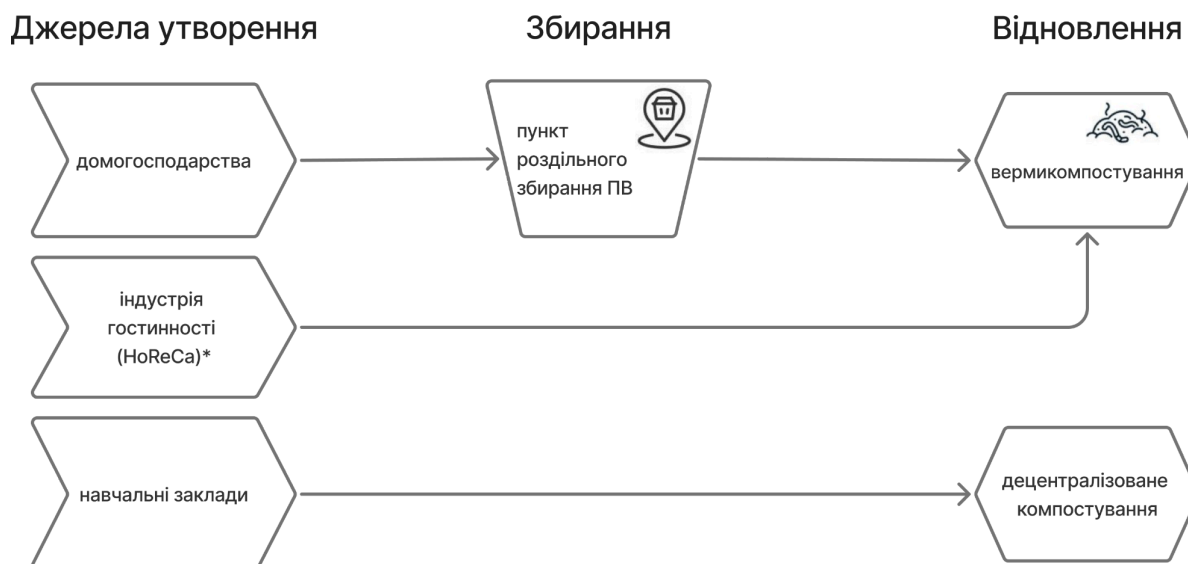

Рисунок 2.10. Схема поточного «життєвого циклу» фракції кухонних та харчових відходів (примітка: * – локальна ініціатива закладу *misto.cafe*¹⁸)

У закладах освіти громади впроваджено практику децентралізованого оброблення біовідходів шляхом компостування. Станом на 2025 рік функціонує всього 95 компостерів, з них 66 закуплені виконавчим комітетом міської ради за кошти фонду ОНПС та за грантові кошти отримані в рамках реалізації міжнародного проекту «Спільний пошук нових рішень у комунальному господарстві: поводження з органічними відходами у Луцькій міській територіальній громаді». Ще 8 компостерів встановлено за сприяння ГО «Розвиток мікрорайонів міста», решта виготовлена власними силами закладів.

Розподіл компостерів за видами закладів освіти є таким [2]:

- дошкільні заклади – 51 компостер (47 пластикових об’ємом 600 л та 4 дерев’яних);
- школи – 20 компостерів пластикових об’ємом по 1600 л та 5 дерев’яних;
- заклади вищої освіти – 2 компостери (1 пластиковий, 1 дерев’яний).

¹⁸ Misto.cafe : [сайт]. URL: <https://misto.cafe/>

Це дозволяє переробляти зелені відходи та частково харчові залишки з їдалень без залучення логістичних потужностей комунального підприємства, а отриманий компост використовувати безпосередньо на території закладів.

Окремі суб'єкти господарювання сектору NoReCa самостійно організують передачу кухонних відходів на вермиферму ТОВ «Пастернак» та передають кавову гущу на перероблення до ТОВ «Rekava» (м. Львів). На локальному рівні також реалізуються окремі ініціативи, зокрема у с. Рокині, де приватний підприємець створив майданчик для збирання зелених відходів від мешканців та підприємств сфери озеленення.

Водночас, незважаючи на наявність поодиноких громадських компостерів у сільських населених пунктах громади, громадська станція компостування у місті наразі відсутня. Офіційні дані щодо частки домашнього компостування біовідходів не ведуться.

Поточна система управління кухонними та харчовими відходами в Луцькій МТГ не є масштабованою та комплексною. Вона базується на збиранні через центри управління відходами, а також на окремих пілотних проєктах та ініціативах, які охоплюють лише незначну частину утворювачів відходів. Така модель зумовлює мінімальний рівень вилучення біовідходів і формує низку системних обмежень:

1. **Обмежений формат роздільного збирання на рівні домогосподарств.** Розміщення центрів управління відходами на відстані від більшості житлової забудови робить їх незручними для регулярного використання. Специфіка кухонних і харчових відходів (швидке псування, неприємний запах, привабливість комах тощо) вимагає високої частоти вилучення, що робить модель «самостійного привезення» малоефективною для масового залучення населення.

2. **Мінімальний рівень вилучення органічної фракції.** Через фрагментарний і пілотний характер наявних ініціатив обсяги біовідходів, що спрямовуються на відновлення, залишаються мізерними порівняно із загальним обсягом утворення. Це суттєво обмежує вплив поточної системи на скорочення захоронення ПВ на полігоні.

3. **Відсутність комунальної інфраструктури оброблення біовідходів.** У громаді наразі відсутня централізована станція компостування або установка анаеробного зброджування. Це є ключовим бар'єром, оскільки без потужностей для прийняття значних обсягів органічної фракції впровадження повноцінного роздільного збирання кухонних і харчових відходів на рівні міста залишається обмеженим.

Попри те, що система управління біовідходами в Луцькій МТГ перебуває на етапі становлення та має фрагментарний характер, вона містить низку сильних сторін і можливостей, які можуть слугувати основою для її подальшого масштабування та розвитку:

1. **Налагоджена співпраця з професійними переробниками.** Партнерство громади з ТОВ «Пастернак» створює передумови для замикання циклу управління біовідходами та реалізації пілотних проєктів з роздільного збирання кухонних і харчових відходів, зокрема через ОСББ або окремі житлові квартали.

2. **Успішний досвід децентралізованого компостування.** Наявна мережа компостерів у закладах освіти демонструє ефективність моделі компостування безпосередньо у джерелі утворення біовідходів та сприяє зменшенню навантаження на логістичну систему збирання і вивезення відходів. Отриманий досвід може бути масштабований на інші комунальні установи, ОСББ та житлові комплекси.

3. **Потенціал залучення бізнес-сектору.** Готовність окремих суб'єктів сектору NoReCa та приватних підприємців до самостійного управління біовідходами відкриває можливості для розвитку державно-приватного партнерства у сфері збирання та оброблення органічних відходів.

2.2.3.2. Зелені відходи

Управління зеленими відходами у Луцькій МТГ має децентралізований характер і здійснюється різними суб'єктами залежно від джерела їх утворення. Захоронення зелених відходів на полігоні ПВ у громаді не здійснюється.

Зелені відходи від домогосподарств переважно обробляються мешканцями безпосередньо у місці утворення шляхом компостування або спалювання. За потреби домогосподарства можуть доставляти зелені відходи до пунктів роздільного збирання або замовляти разову платну послугу вивезення на вимогу від ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» (див. рис. 2.11).

Утримання найбільших зелених зон міста забезпечує спеціалізоване КП «Парки і сквери міста Луцька», яке відповідає за догляд і прибирання чотирьох міських парків та близько 200 га комунального лісу. Зелені відходи, що утворюються в межах цих територій, не вивозяться, а переробляються безпосередньо у місці утворення та використовуються для підсипання доріжок, вирівнювання рельєфу і компостування на території парків.

Усі інші зелені насадження на території міста Луцька та старостинських округів обслуговуються суб'єктами господарювання, визначеними за результатами тендерних процедур. У процесі виконання робіт із косіння, обрізки та видалення зелених насаджень утворені потоки зелених відходів спрямовуються на різні види відновлення. Скошена трава передається фермерам прилеглих населених пунктів громади для перероблення на органічне добриво або, за умови належної якості, використовується у міському зоопарку як корм чи підстилка для тварин. Деревина, придатна для використання як паливо, розподіляється як дрова серед соціально вразливих категорій населення або передається КП «Ласка» для власних потреб. Частина деревних відходів також спрямовується на міські комунальні котельні, що працюють на твердопаливних котлах.

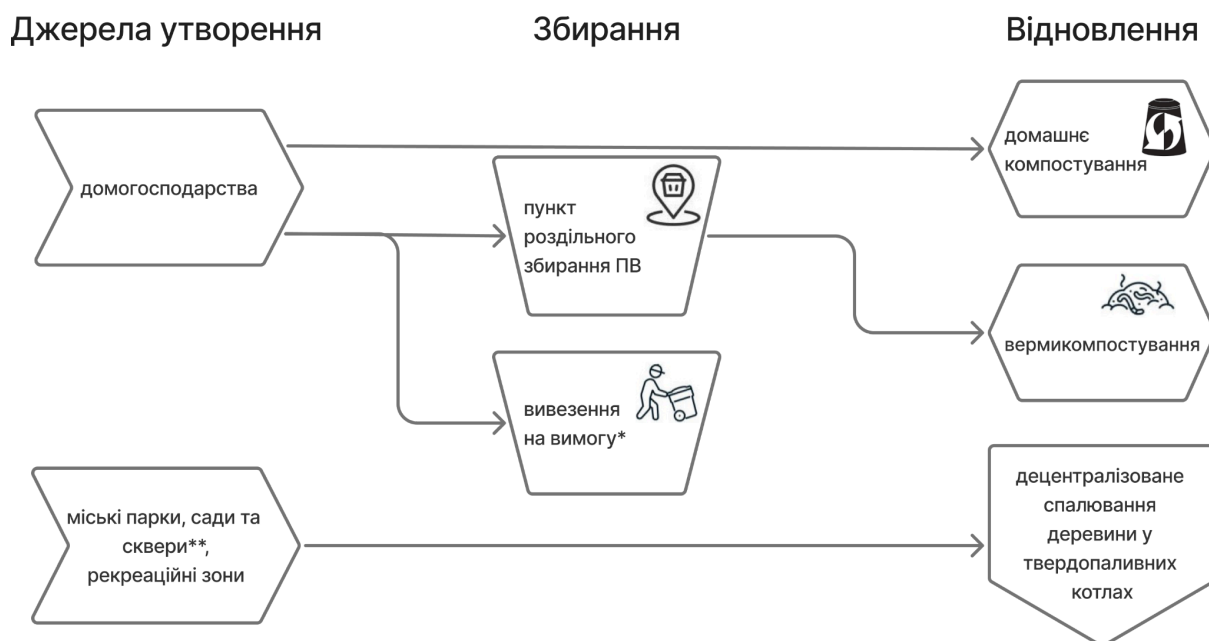

Рисунок 2.11. Схема поточного «життєвого циклу» фракції зелених відходів (примітки: * – платна послуга для населення від ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»; ** – більшість відходів оброблюється на місці, деревина відправляється на спалювання до міських котельнь)

Поточна система управління зеленими відходами в Луцькій МТГ має фрагментований характер і поєднує добровільні практики населення з адміністративно організованим управлінням зеленими відходами з громадських територій та об'єктів благоустрою, що формує низку системних обмежень:

1. **Обмежена доступність послуг для населення.** Єдиними організованими каналами передачі зелених відходів від домогосподарств є самостійна доставка до пунктів роздільного збирання або платна послуга вивезення на вимогу. Платний характер послуги та логістична незручність доставки створюють бар'єри для широкого залучення мешканців і можуть стимулювати спалювання або несанкціоноване поводження з відходами.

2. **Відсутність централізованої інфраструктури компостування.** У громаді відсутня єдина централізована станція компостування зелених відходів. Це зумовлює

залежність від децентралізованих рішень та вермикомпостування, яке, попри екологічну доцільність, має низьку продуктивність і не здатне обробляти значні обсяги зеленої маси.

3. **Обмежене застосування вищих шаблів ієрархії управління відходами.** Частина деревних відходів спрямовується на енергетичне використання шляхом спалювання у твердопаливних котлах. Хоча це є формою відновлення, таке використання знаходиться нижче в ієрархії управління відходами порівняно з компостуванням або переробленням у технологічну тріску та супроводжується втратою частини матеріального потенціалу ресурсу.

4. **Відсутність обліку та контролю за децентралізованими потоками.** Домашнє компостування та інші індивідуальні практики поводження із зеленими відходами є позитивними з екологічної точки зору, однак не піддаються обліку та контролю, що ускладнює планування системи управління відходами на рівні громади.

Попри перераховані системні обмеження, у Луцькій МТГ сформовано низку передумов, які можуть стати основою для побудови ефективної та масштабованої системи управління зеленими відходами:

1. **Відсутність захоронення зелених відходів.** Зелені відходи у громаді не приймаються на полігон ПВ, що є суттєвою позитивною практикою та створює сприятливі умови для подальшого розвитку систем відновлення.

2. **Переважання практик оброблення у місці утворення.** Значна частина зелених відходів з міських парків, скверів та інших громадських територій обробляється безпосередньо у місці утворення шляхом мульчування та компостування. Це знижує навантаження на логістику, відповідає принципам ієрархії управління відходами та цілям Національного плану управління відходами до 2033 року з «організації компостування зелених відходів з громадських парків та садів» до 2030 року.

3. **Наявний попит на органічну сировину.** Передача скошеної трави фермерам для виробництва органічних добрив, використання зеленої маси у міському зоопарку, а також застосування деревини як палива свідчать про сформований локальний попит на зелені відходи як ресурс.

4. **Потенціал створення централізованої інфраструктури.** Наявність значних обсягів зеленої маси з громадських територій і домогосподарств створює передумови для впровадження централізованої станції компостування, що дозволило б перейти від фрагментованої моделі до системного управління потоками зелених відходів.

5. **Можливість інтеграції з системою управління кухонними відходами.** Зелені відходи мають високий потенціал для спільного оброблення з кухонними та харчовими відходами, що відкриває можливості для формування єдиної інфраструктури та досягнення ефекту масштабу.

2.2.4. Текстильні відходи

За результатами дослідження морфологічного складу ПВ частка текстильних відходів у складі змішаної фракції становить у середньому 4,9 %, а частка санітарних текстильних матеріалів¹⁹ – 4,7 %. У кількісному вираженні це становить близько 3,3 тис. тонн текстильних відходів та 3,2 тис. тонн санітарних текстильних матеріалів, утворених мешканцями Луцької МТГ у 2024 році. Середній розрахунковий показник утворення текстильних відходів становить 15,7 кг, а санітарних текстильних матеріалів – 15 кг на одну особу на рік.

Текстильні відходи (одяг і взуття) від домогосподарств у Луцькій МТГ збираються переважно через два центри управління відходами «Чистий Луцьк» та «Чисте довкілля». Управління цією фракцією ґрунтується насамперед на принципі повторного використання, що відповідає вищим шаблям ієрархії управління відходами (див. рис. 2.12). Зібраний текстиль сортується за станом і якістю. Придатні до використання речі передаються малозабезпеченим та вразливим верствам населення, а також спрямовуються до громадської

¹⁹ До санітарних текстильних матеріалів у межах дослідження було віднесено гігієнічну продукцію одноразового використання – підгузники, прокладки тощо.

благодійної організації «Станція Добра»²⁰ (м. Ківерці), де здійснюється подальше сортування та розподіл для передачі мешканцям громади. Водночас для текстилю, що є забрудненим, пошкодженим або непридатним для подальшого використання, відсутні налагоджені канали рециклінгу. Такі залишки після етапу сортування спрямовуються на захоронення.

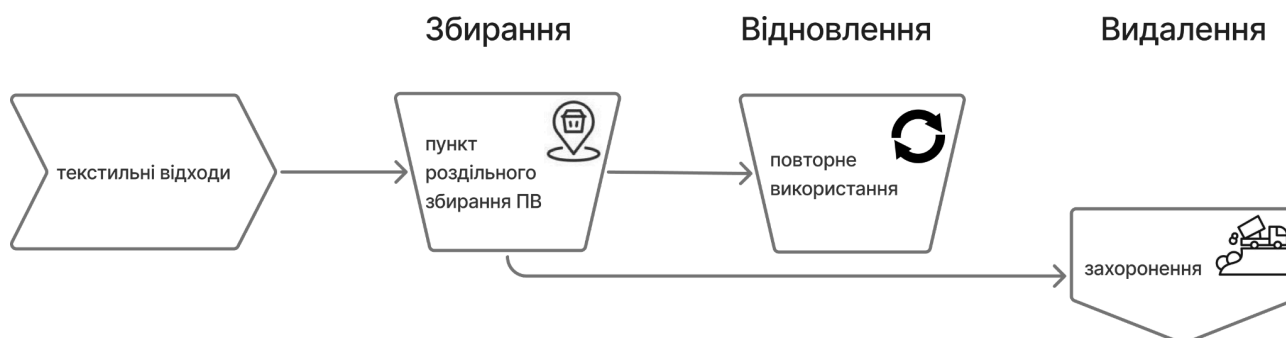

Рисунок 2.12. Схема поточного «життєвого циклу» фракції текстильних відходів

Поточна система управління текстильними відходами в Луцькій МТГ має обмежений рівень розвитку та базується переважно на добровільному збиранні з пріоритетом повторного використання. Вона не є комплексною та масштабованою, що зумовлює низький рівень вилучення ресурсу та формує низку системних обмежень:

1. **Відсутність повного циклу управління фракцією.** Система охоплює лише етапи збирання та повторного використання текстильних виробів. Для текстилю, непридатного до повторного використання, відсутні організовані канали підготовки до операцій відновлення, що призводить до його спрямування на захоронення.

2. **Залежність від добровільної участі населення.** Збирання текстильних відходів здійснюється переважно на добровільних засадах через центри управління відходами, що не забезпечує стабільності потоків і не дозволяє досягти системного охоплення всіх утворювачів.

3. **Обмежена інтеграція в формальну систему управління відходами.** Управління текстильними відходами значною мірою ґрунтується на благодійних та громадських ініціативах і наразі недостатньо інтегроване у формальну систему муніципального управління відходами, що ускладнює облік, планування та прогнозування потоків.

4. **Відсутність інфраструктури рециклінгу.** У громаді відсутні локальні або регіональні потужності для механічної чи хімічної переробки текстилю (виробництво обтиральних матеріалів, утеплювачів, наповнювачів, підготовка волокна тощо), що обмежує можливості впровадження принципів циркулярної економіки для цієї фракції.

Попри зазначені обмеження, у громаді сформовано низку передумов для подальшого розвитку системи управління текстильними відходами:

1. **Пріоритет повторного використання.** Наявна практика повторного використання вже сприяє скороченню обсягів текстилю, що потрапляє на захоронення. Посилення цього напряму можливе через впровадження або підтримку ініціатив типу «ремонтних кафе», спрямованих на продовження життєвого циклу текстильних виробів.

2. **Потенціал розвитку матеріального рециклінгу.** Запровадження проміжних ланок оброблення текстильних відходів у партнерстві з регіональними та національними переробниками може суттєво зменшити обсяги захоронення та наблизити систему до принципів циркулярної економіки.

3. **Освітній та комунікаційний потенціал.** Текстильна фракція є зручною для комунікації з населенням щодо тем відповідального споживання, продовження життєвого циклу речей, ремонту та повторного використання, що створює передумови для підвищення рівня екологічної культури громади.

²⁰ ГО «Станція Добра» : [сторінка у Facebook]. URL: https://www.facebook.com/stantsiiaidobra/?locale=uk_UA

2.2.5. Великогабаритні відходи

Великогабаритні відходи (ВГВ) – це побутові відходи, які за своїми розмірами не можуть бути розміщені у контейнерах об'ємом до 1,1 м³, відповідно до ЗУ «Про управління відходами». До цієї категорії належать меблі, матраци та інші громіздкі предмети побуту.

За результатами дослідження морфологічного складу ПВ, частка ВГВ у складі змішаної фракції становить у середньому 4,7 %, що еквівалентно близько 3,2 тис. тонн, утворених мешканцями Луцької МТГ у 2024 році. Середній розрахунковий показник утворення ВГВ становить 15 кг на одну особу на рік.

Збирання ВГВ у громаді здійснюється переважно через пункти роздільного збирання, а також шляхом залишення відходів мешканцями біля контейнерних майданчиків (див. рис. 2.13). Такі відходи транспортуються працівниками ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» окремо від інших фракцій до головного центру управління відходами «Чистий Луцьк», де проводиться їх первинне ручне сортування за матеріальними складовими. У процесі сортування металеві елементи вилучаються та передаються на переробку як металобрухт. Дерев'яні складові розпилюються, формуються у штабелі та використовуються як паливо у твердопаливних котлах комунального підприємства, що є формою енергетичного відновлення. Решта компонентів ВГВ, такі як вироби з комбінованих матеріалів або м'які частини меблів, які не підлягають подальшому відновленню, спрямовуються на захоронення на полігоні побутових відходів.

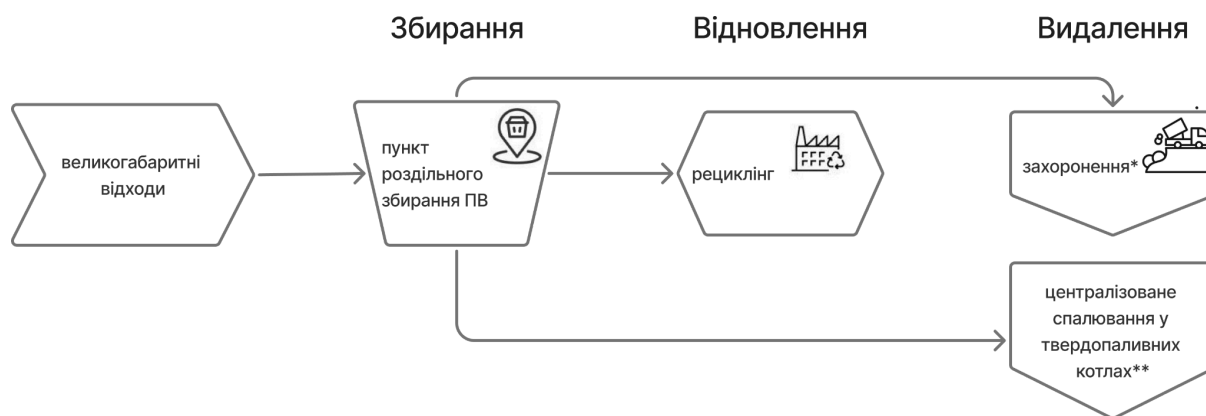

Рисунок 2.13. Схема поточного «життєвого циклу» фракції великогабаритних відходів

Поточна система управління ВГВ у Луцькій МТГ орієнтована переважно на вилучення ресурсоцінних матеріалів у межах наявних можливостей і не є комплексною, що формує наступні системні обмеження:

1. **Обмежені канали збирання.** Залежність від пунктів роздільного збирання та практики залишення ВГВ біля контейнерних майданчиків, а також відсутність доступної та регулярної послуги збирання цієї фракції безпосередньо у джерелі утворення (наприклад, організованого вивезення на вимогу) не забезпечують повного охоплення утворювачів. Це знижує рівень вилучення ВГВ та створює передумови для їх несанкціонованого розміщення.

2. **Відсутність повторного використання як системного елемента.** Поточна схема управління ВГВ не передбачає організованих механізмів повторного використання, що не відповідає пріоритетам ієрархії управління відходами.

Водночас наявні елементи поточної системи створюють передумови для її подальшого вдосконалення та розвитку:

1. **Наявність централізованої точки сортування.** Головний центр управління відходами «Чистий Луцьк» уже виконує функцію концентрації та первинного ручного сортування ВГВ за матеріальними складовими та може бути поступово розвинений у центр підготовки великогабаритних відходів до повторного використання.

2. **Інституційна спроможність комунального оператора.** ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» фактично забезпечує вивезення ВГВ, які мешканці залишають біля

контейнерних майданчиків. Запровадження офіційної та постійної послуги вивезення на вимогу, а також можливого графікового збирання ВГВ (наприклад, раз на квартал), дозволить оптимізувати логістичні маршрути, підвищити ефективність використання ресурсів та зменшити навантаження на контейнерну інфраструктуру.

2.2.6. Відходи ремонтних робіт у складі побутових

За результатами дослідження морфологічного складу ПВ, частка ремонтних відходів у змішаній фракції відходів становить у середньому 6,9 %, що еквівалентно близько 4,7 тис. тонн, утворених мешканцями Луцької МТГ у 2024 році. Середній розрахунковий показник утворення ремонтних відходів становить 22,1 кг на одну особу на рік.

Роздільне збирання ремонтних відходів від домогосподарств наразі здійснюється через пункти роздільного збирання ПВ (див. рис. 2.14). Така модель передбачає самостійне доставлення відходів мешканцями та не забезпечує повного охоплення всіх утворювачів, внаслідок чого значна частина цієї фракції потрапляє до змішаного потоку або видаляється поза організованою системою.

Тверда мінеральна складова ремонтних відходів (цегла, бетон, щебінь тощо) приймається у центрі управління відходами «Чистий Луцьк». Після подрібнення ці матеріали використовуються для господарських потреб громади, зокрема для підсіпання та облаштування тимчасових доріг на території полігону.

Рисунок 2.14. Схема поточного «життєвого циклу» фракції ремонтних відходів
(примітка: * – використання твердої фракції)

Ремонтні відходи від домогосподарств та ВГВ належать до групи фракцій із подібними викликами управління. Для них характерні спільні системні обмеження, зокрема обмежені канали збирання, відсутність механізмів повторного використання та недостатній рівень підготовки до матеріального відновлення. Водночас наявність централізованих точок приймання та первинного сортування створює спільні можливості для поетапного розвитку інфраструктури повторного використання та рециклінгу.

Відходи від руйнувань будівель і споруд

Управління відходами, що утворюються внаслідок пошкодження або руйнування будівель і споруд у результаті воєнних дій, терористичних актів, диверсій або робіт з ліквідації їх наслідків, здійснюється відповідно до Порядку²¹, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1073 від 27 вересня 2022 року.

Уповноваженим органом з питань управління відходами від руйнувань у Луцькій МТГ визначено Департамент житлово-комунального господарства Луцької міської ради (Рішення виконавчого комітету № 152-1 від 13.03.2024²²). Збирання цих відходів здійснюється централізовано КП з подальшим транспортуванням на полігон побутових відходів у с. Брище,

²¹ Про затвердження Порядку управління відходами, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 27.09.2022 № 1073. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1073-2022-%D0%BF#Text>

²² Про визначення уповноваженого органу з питань поводження з відходами, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків : рішення виконавчого комітету Луцької міської ради від 13.03.2024 № 152-1. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/>

де вони розміщуються на спеціально відведеній та огороженій території відповідно до вимог чинного законодавства. Станом на грудень 2025 року на майданчику накопичено 1084 тонни.

2.2.7. Відходи електричного та електронного обладнання

За результатами дослідження морфологічного складу ПВ, частка відходів електричного та електронного обладнання (ВЕЕО) у складі змішаної фракції становить у середньому 0,6 %, що еквівалентно близько 410 тонн, утворених мешканцями Луцької МТГ у 2024 році. Середній розрахунковий показник утворення ВЕЕО становить 1,9 кг на одну особу на рік.

Збирання ВЕЕО у громаді здійснюється через три пункти роздільного збирання побутових відходів (див. рис. 2.15). Така модель означає, що вилучення цієї фракції з потоку змішаних відходів відбувається переважно за ініціативи свідомих мешканців, які самостійно доставляють обладнання до визначених пунктів, і не забезпечує повного охоплення всіх утворювачів.

Зібрані ВЕЕО транспортуються до головного центру управління відходами «Чистий Луцьк», де тимчасово зберігаються у спеціально відведеному місці з подальшим накопиченням до промислово доцільних обсягів. Після цього фракція передається на переробку на спеціалізоване підприємство АВМ Recycling²³ (м. Житомир), що забезпечує належне оброблення ВЕЕО та вилучення вторинних матеріальних ресурсів.

Рисунок 2.15. Схема поточного «життєвого циклу» фракції ВЕЕО

Система управління ВЕЕО у Луцькій МТГ характеризується низкою обмежень, подібних до тих, що притаманні управлінню великогабаритними відходами. Ключовим недоліком є відсутність пріоритету повторного використання. Поточна модель зосереджена на збиранні та передачі ВЕЕО на рециклінг і не передбачає організованих механізмів підготовки придатного обладнання до повторного використання або ремонту, що призводить до передчасного вилучення таких виробів з обігу та обмежує можливості подовження їх життєвого циклу.

Водночас наявні елементи системи управління ВЕЕО формують передумови для її подальшого розвитку та вдосконалення. Розширення каналів збирання, зокрема шляхом запровадження послуги вивезення на вимогу для габаритної техніки, дозволило б підвищити рівень вилучення цієї фракції та зменшити її несанкціоноване розміщення біля контейнерних майданчиків. Окремим напрямом розвитку є посилення компонента повторного використання через створення або підтримку ініціатив з ремонту та відновлення електричного й електронного обладнання у співпраці з соціальними підприємствами, освітніми закладами або сервісними майстернями. З урахуванням наявності у складі ВЕЕО небезпечних для довкілля компонентів, важливим напрямом розвитку системи є посилення інформаційно-комунікаційної складової щодо безпечного поводження з цією фракцією, що сприятиме підвищенню участі населення у роздільному збиранні.

2.2.8. Небезпечні побутові відходи

За результатами дослідження морфологічного складу ПВ, частка небезпечних відходів у складі змішаної фракції становить у середньому 2,1 %, що еквівалентно близько 1,4 тис.

²³ АВМ Recycling : [сайт]. URL: <https://abmrecycling.com.ua/>

тонн, утворених мешканцями Луцької МТГ у 2024 році. Середній розрахунковий показник утворення цієї фракції становить 6,7 кг на одну особу на рік.

Під час морфологічного дослідження було ідентифіковано такі види небезпечних відходів: люмінесцентні лампи та лампи з низьким споживанням електроенергії, батарейки й акумулятори, газові балончики, невикористані лікарські засоби (у блістерах), пакування від лікарських засобів, а також залишки фарб і лакофарбових матеріалів.

Батарейки, акумулятори та ртутювмісні вироби

Батарейки, акумулятори, а також ртутювмісні лампи й термометри приймаються у трьох центрах управління відходами та ще у п'яти стаціонарних пунктах на території громади (див. рис. 216):

- м. Луцьк, бул. Дружби народів, 13а;
- м. Луцьк, вул. Богдана Хмельницького, 40А;
- с. Жидичин, вул. Данила Галицького, 12, сільський старостат;
- с. Княгининок Соборна, 77, сільський старостат;
- с. Забороль, Володимирська, 34а, сільський старостат.

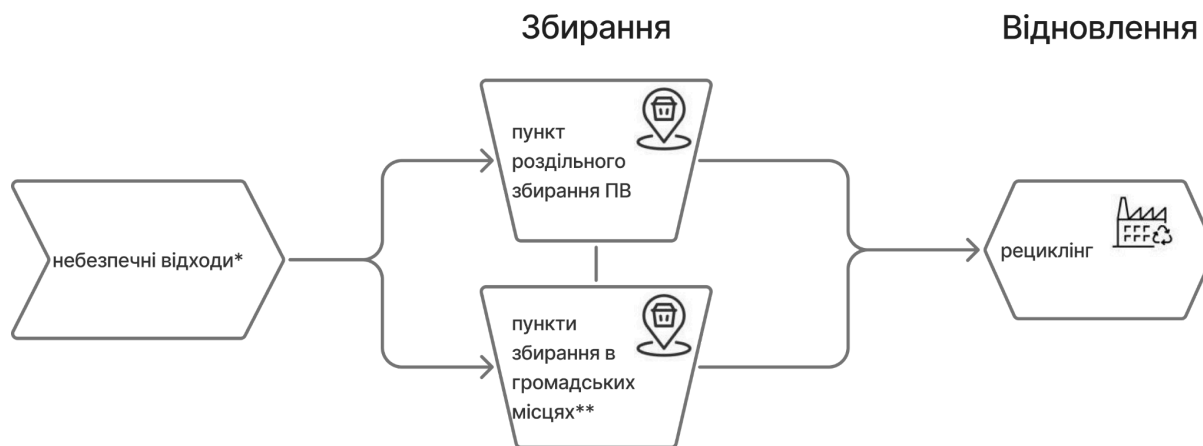

Рисунок 2.16. Схема поточного «життєвого циклу» фракції небезпечних відходів (примітки: * – батарейки, акумулятори та ртутювмісні вироби, ** – пункти розташовані в адмінбудівлях, школах та дошкільних закладів громади)

Збирання здійснюється у спеціалізовані металеві контейнери об'ємом 25 л для батарейок і 60 л для ртутювмісних виробів за умови цілісності корпусу та наявності пакування. Окремим каналом збирання відпрацьованих батарейок і акумуляторів є заклади дошкільної та загальної середньої освіти громади, де встановлено 98 спеціалізованих контейнерів для збирання батарейок.

Усі зібрані відходи централізовано накопичуються на головному центрі управління відходами «Чистий Луцьк», після чого передаються на видалення ліцензованим підприємствам, визначеним за результатами тендерних процедур, за кошти фонду ОНПС. Починаючи з 2013 року, на переробку передано 28 т відпрацьованих батарейок, 3,45 т люмінесцентних ламп та 0,126 т термометрів (див. табл. 2.10).

Таблиця 2.10. Дані щодо обсягів збирання небезпечних відходів у складі ПВ

Рік	Назва небезпечних відходів		
	Відпрацьовані батарейки, акумулятори від гаджетів, побутових приладів, т	Відпрацьовані термометри, т	Відпрацьовані люмінесцентні лампи, т
2013	0,674	-	-
2014	1,5	-	-
2015	-	-	-
2016	4,5	0,00286	0,566

Рік	Назва небезпечних відходів		
	Відпрацьовані батарейки, акумулятори від гаджетів, побутових приладів, т	Відпрацьовані термометри, т	Відпрацьовані люмінесцентні лампи, т
2017	-	0,00970	0,280
2018	6,784	0,01496	0,441
2019	-	0,00724	0,178
2020	-	0,01686	0,268
2021	7,69	0,05505	1,235
2022	3,8	0,00302	0,022
2023	0,96	0,00955	0,234
2024	3,0	-	-
2025	-	0,007	0,225
Всього:	28,235	0,126	3,45

Також на території громади збирання відпрацьованих батарейок здійснюється суб'єктами господарювання з власної ініціативи (див. табл. 2.11).

Таблиця 2.11. Суб'єкти господарювання, що здійснюють збирання відпрацьованих батарейок

Назва	Кількість контейнерів	Адреси	Приблизний об'єм утворення у 2024 році, т
WOG (мережа автозаправних станцій)	8	вул. Конякіна, 22 просп. Соборності, 45 вул. Микулинецька, 114 вул. Коперника, 40 вул. С. Бандери, 113 вул. Кременецька, 38 вул. Рівненська, 22 просп. Відродження, 40	0,029
СІЛЬПО (мережа супермаркетів)	6	просп. Президента Грушевського, 2 Київський майдан, 11 вул. Кравчука, 23 проспект Волі, 1 вул. Рівненська, 89 просп. Соборності, 225	0,520
ЕПІЦЕНТР (мережа будівельних гіпермаркетів)	1	вул. Окружна, 37	0,375
НОВА ЛІНІЯ (мережа будівельних магазинів)	1	вул. Шевченка, 136	0,235
АТБ (мережа супермаркетів)	6	просп. Соборності, 11 просп. Відродження, 55 вул. Бенделіані, 1 вул. Ковельська, 68 вул. Рівненська, 118 вул. Володимирська, 115	0,796
COMFY (мережа магазинів побутової техніки)	1	вул. Сухомлинського	0,001
Є TAKE (мережа магазинів)	1	вул. Соборності, 11	-
JYSK (міжнародна мережа магазинів товарів для дому)	1	вул. Конякіна, 30	0,188
Інші суб'єкти та мешканці громади (волонтерські ініціативи)		-	0,304
Всього:			2,448

Медичні відходи побутового походження

Централізованої системи збирання непридатних медикаментів у громаді наразі не впроваджено. Водночас у 2023–2024 роках реалізовано окрему ініціативу зі збирання блістерів від лікарських засобів, яку організувала молодіжна група EcoHub.

Відходи лакофарбових матеріалів

Для збирання тари з-під лакофарбових матеріалів у центрах управління відходами передбачено окремі місця за зверненнями мешканців громади. Водночас обсяги накопичення цієї фракції залишаються незначними.

Використані автомобільні шини

У межах окремих ініціатив у 2023–2024 роках з територій закладів дошкільної освіти було зібрано та передано на переробку 2 800 одиниць використаних автомобільних шин, які раніше застосовувалися як елементи благоустрою та вуличні меблі. На території громади функціонують два підприємства, що здійснюють переробку використаних автомобільних шин.

Управління небезпечними побутовими відходами у Луцькій МТГ характеризується наявністю базової інфраструктури вилучення та чіткою орієнтацією на екологічно безпечне видалення або оброблення, що є критично важливим з огляду на ризики для довкілля та здоров'я населення. Водночас система має низку системних обмежень, які стримують ефективність її функціонування, зокрема:

1. ***Обмежене територіальне та поведінкове охоплення.*** Наявна мережа пунктів збирання небезпечних відходів є обмеженою та не забезпечує зручного доступу для всіх мешканців громади. Фактичне вилучення цієї фракції значною мірою залежить від рівня обізнаності та добровільної активності населення, що зумовлює потрапляння частини небезпечних відходів до змішаного потоку ПВ.

2. ***Фрагментарність системи для окремих підфракцій.*** Для низки видів небезпечних відходів побутового походження (непридатні медикаменти, лакофарбові матеріали, газові балончики) відсутні системні та постійно діючі механізми збирання. Управління такими відходами наразі здійснюється епізодично або в межах окремих ініціатив.

3. ***Залежність від бюджетного фінансування видалення.*** Передача небезпечних відходів на видалення або спеціалізовану обробку здійснюється за кошти міського бюджету, а саме фонду ОНПС, що створює фінансову залежність системи та обмежує можливості її масштабування без додаткових джерел фінансування.

Попри наявні системні обмеження, у Луцькій МТГ вже сформовано базові елементи системи управління побутовими небезпечними відходами, які створюють передумови для її подальшого розвитку, підвищення рівня вилучення цієї фракції та зменшення екологічних ризиків:

1. ***Наявність функціонуючої інфраструктури збирання та централізованого накопичення.*** Функціонування центрів управління відходами, стаціонарних пунктів приймання та системи збирання в закладах освіти забезпечує базову мережу вилучення небезпечних відходів. Консолідація потоків на головному центрі управління відходами «Чистий Луцьк» створює організаційну основу для подальшого розширення мережі пунктів збирання та впровадження нових підфракцій у систему роздільного збирання.

2. ***Налагоджений механізм передачі на спеціалізоване оброблення.*** Практика передачі небезпечних відходів ліцензованим підприємствам за результатами тендерних процедур забезпечує екологічно безпечне видалення або відновлення цієї фракції та відповідає вимогам законодавства. Це дозволяє у майбутньому зосередитися не на створенні власних потужностей, а на оптимізації логістики та збільшенні обсягів вилучення.

3. **Можливість поетапного розширення переліку охоплених підфракцій.** Наявна організаційна модель дозволяє поступово інтегрувати до системи нові види небезпечних відходів побутового походження (непридатні медикаменти, лакофарбові матеріали, аерозольні балончики) без кардинальної перебудови всієї системи, шляхом пілотних рішень та співпраці з профільними операторами.

4. **Позитивний досвід локальних та молодіжних ініціатив.** Реалізовані ініціативи зі збирання окремих видів небезпечних відходів (зокрема блістерів від лікарських засобів) демонструють готовність громадських та молодіжних середовищ долучатися до управління складними фракціями. Такий досвід може бути масштабований у форматі регулярних кампаній або партнерських програм за підтримки органу місцевого самоврядування.

5. **Потенціал посилення комунікаційної складової.** Небезпечні відходи є чутливою фракцією з високим рівнем екологічного ризику, що робить їх ефективною темою для цільових інформаційних кампаній. Розвиток системної комунікації щодо правил поводження, місць збирання та наслідків неправильного видалення може суттєво підвищити рівень участі населення та зменшити потрапляння цієї фракції до змішаного потоку.

2.3. Аналіз ефективності управління побутовими відходами громади

2.3.1. Аналіз реалізації заходів з управління побутовими відходами

Сукупність заходів, спрямованих на досягнення визначеної мети, у сфері управління відходами, здійснювались в рамках виконання цільових бюджетних програм, відповідно до програмно-цільового методу у бюджетному процесі.

Програмно-цільовий метод (ПЦМ) у бюджетному процесі – це підхід до управління бюджетними коштами, який передбачає досягнення конкретних цілей шляхом планування, виконання та оцінки бюджетних програм. Це дозволяє ефективніше розподіляти кошти, підвищувати прозорість, посилювати відповідальність виконавців та контролювати досягнення результатів.

Луцькою міською радою для реалізації заходів в сфері управління відходами ухвалено та діють п'ять програм, 3 програми є цільовими, тобто містять заходи виключно у сфері управління відходами (див. табл. 2.12). Дві інші, такі як Комплексна програма охорони довкілля Луцької МТГ та Програма з благоустрою Луцької МТГ, містять окремі завдання чи розділи, присвячені сфері управління відходами.

Комплексна програма охорони довкілля Луцької МТГ на 2022–2028 роки²⁴. Програма містить Розділ VII. Рациональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів, в якому передбачено заходи щодо екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання та утилізації і знешкодження відходів (люмінесцентні лампи, ртутні термометри, зношені шини тощо) на загальну суму 2520,0 тис. грн та придбання обладнання для роздільного збирання відходів (компостери для закладів загальної середньої освіти та дошкільної освіти, контейнери для збирання різних фракцій відходів у комунальних установах) на загальну суму 1050,0 тис. грн. Перелік видатків цієї програми формується відповідно до постанови КМУ №1047 від 17.09.1996 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» [20].

Програма з благоустрою Луцької МТГ на 2018–2028 роки²⁵. Програма містить такий напрям діяльності як «Послуги із санітарного утримання міста», в якому передбачено послуги зі збирання ПВ та придбання контейнерів для збору ПВ; напрям «Поводження з побутовими відходами», яким передбачено такі заходи як:

- реконструкція полігону у 2021–2023 рр.,
- утримання сміттесортувальної лінії в 2021–2023 рр.,
- реконструкція старої частини полігону для збирання відходів в с.Брище (з рекультивацією земельного покриву) в 2021–2024 рр.,
- реконструкція полігону з розширенням у 2021–2023 рр.,
- будівництво підземних контейнерних майданчиків закритого типу, реконструкція, капітальний ремонт об'єктів на полігоні,
- збір та утилізація безгосподарних відпрацьованих автомобільних шин у 2022–2028 рр. Загальна вартість заходів протягом 10 років – понад 550 млн грн.

Програма оновлення локацій збору побутових відходів на території Луцької міської територіальної громади на 2023–2025 роки²⁶. Основним напрямом діяльності є реалізація системи управління побутовими відходами, що включає такі заходи:

- облаштування та утримання центрів управління відходами – 22,5 млн грн;

²⁴ Про внесення змін до Комплексної програми охорони довкілля Луцької міської територіальної громади на 2022–2025 роки та продовження терміну її дії на 2026–2028 роки : рішення Луцької міської ради від 24.09.2025 № 81/92. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/>

²⁵ Про внесення змін до Програми з благоустрою Луцької міської територіальної громади на 2018–2026 роки та продовження терміну її дії на 2027–2028 роки : рішення Луцької міської ради від 24.09.2025 № 81/107. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/>

²⁶ Про внесення змін до Програми оновлення локацій збору побутових відходів на території Луцької міської територіальної громади на 2023–2025 роки та продовження терміну її дії на 2026–2028 роки : рішення Луцької міської ради від 24.09.2025 № 81/103. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/>

- оновлення, облаштування локацій, у тому числі капітальний ремонт контейнерних майданчиків для збирання ПВ, розробка проектно-кошторисної документації (ПКД), встановлення, обслуговування – 217 млн грн;

- висвітлення інформації щодо заходів програми – 600,0 тис. грн.

Програма фінансової підтримки ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» на 2022–2025 роки²⁷. Основні заходи програми наступні: рекультивация та реконструкція полігону, придбання спецтехніки, придбання контейнерів, утримання центрів управління відходами, забезпечення санітарного утримання міста, влаштування інженерних мереж на полігоні ПВ в с. Брище Луцького району, дослідження морфологічного складу відходів, підготовка до будівництва комплексу МБО (розробка ТЕО, ОВД, СЕО, будівництво електричних мереж будівельного майданчика), будівництво комплексу МБО. Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми – 1087280,0 тис. грн., з них коштів громади – 985 180,0 тис. грн, коштів інших джерел – 102 100,0 тис. грн.

Інвестиційна програма ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» 2022–2025 роки²⁸. Розроблено проєкт інвестиційної програми ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» на 2026 рік. Метою програми є створення умов, що сприятимуть забезпеченню повного збирання, перевезення та захоронення побутових відходів і обмеження їх шкідливого впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людини, а також розширення і модернізація діючих потужностей із збирання та перевезення побутових відходів, використання побутових відходів як джерела вторинної сировини, створення ефективної системи управління відходами. Основні заходи програми: будівництво очисних споруд поверхневих стоків та фільтрату, будівництво нової черги полігону ПВ в с.Брище, придбання спецавтотранспорту, зокрема подрібнювача великогабаритних відходів, будівництво нових центрів управління відходами, поточний ремонт під'їзної дороги до ділянки поводження з фільтратом та інші. Загальний обсяг інвестицій 31 066,41 тис. грн., з них власні кошти підприємства – 30 066,41 тис. грн., бюджетні кошти – 1000,0 тис. грн.

²⁷ Про внесення змін до Програми фінансової підтримки ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» на 2022–2025 роки та продовження терміну її дії на 2026–2028 роки : рішення Луцької міської ради від 24.09.2025 № 81/102. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/>

²⁸ Про затвердження інвестиційної програми ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» на 2022–2025 роки : рішення виконавчого комітету Луцької міської ради від 23.11.2022 № 568-1. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/16686936992907648-pro-zatverdzhennya-investitsiynoi-programi-lskap-lutskspetskomuntrans-na-20222025-roki/about>

Таблиця 2.12. Перелік цільових програми, якими заплановано заходи у сфері управління побутовими відходами у громаді

№	Назва програми	Ініціатор	Виконавець	Загальний бюджет, тис. грн	Термін виконання	Статус	Перелік заходів програми	% виконання (за фактичними витратами)
1	Комплексна програма охорони довкілля Луцької МТГ	Відділ екології Луцької міськради	Структурні підрозділи міської ради, суб'єкти господарювання	3570,0	2022-2028	в процесі	<ul style="list-style-type: none"> придбання обладнання для організації роздільного збирання відходів утилізація небезпечних відходів 	35,0
2	Програма з благоустрою Луцької МТГ	ДЖКГ	ДЖКГ	529 153,6	2018-2028	в процесі	<ul style="list-style-type: none"> будівництво та рекультивация полігону, придбання обладнання для управління відходами санітарне утримання територій 	27,01
3	Інвестиційна програма ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	КП	КП	31 066,41	2025-2026	в процесі	<ul style="list-style-type: none"> облаштування під'їзної дороги, підготовка ділянки для будівництва комплексу МБО, влаштування електромереж придбання подрібнювача для ВГВ будівництво 2 центрів управління відходами 	64,1
4	Програма фінансової підтримки ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	КП	КП	1 087 280,0	2022-2028	в процесі	<ul style="list-style-type: none"> рекультивация полігону будівництво нової черги полігону придбання контейнерів, утримання центрів управління відходами придбання спеціальних автотранспортних засобів 	14,65
5	Програма оновлення локацій збору побутових відходів на території Луцької МТГ	КП	КП	240 100,0	2023-2026	в процесі	<ul style="list-style-type: none"> будівництво, ремонт, обслуговування контейнерних майданчиків для збирання відходів, розробка ПКД, висвітлення інформації про діяльність, обслуговування 	1

Примітка: ДЖКГ – Департамент житлово-комунального господарства; КП – ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»

2.3.2. SWOT-аналіз стану системи управління побутовими відходами

Детальний SWOT-аналіз системи управління ПВ Луцької МТГ був проведений експертною групою проєкту «Міста нуль відходів в Україні» [1]. Нижче наведено узагальнений аналіз, що містить найбільш релевантні аспекти поточного стану системи управління ПВ в громаді, сформований робочою групою розробників цього документа.

Таблиця 2.13. SWOT-аналіз параметрів управління та інфраструктури системи управління побутовими відходами Луцької МТГ

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> ● Інституційна структура управління ПВ у Луцькій МТГ є чітко організованою та функціонально визначеною. Координаційну роль у системі відіграють Департамент ЖКГ та Відділ екології Луцької міської ради, які забезпечують формування, реалізацію та контроль політики у сфері управління відходами. Система стейкхолдерів охоплює ОМС, КП, ГО, бізнес і наукову спільноту, що створює умови для ефективної взаємодії та впровадження сучасних підходів, у тому числі принципів «нуль відходів». ● Єдиним оператором послуг з управління ПВ у Луцькій МТГ є ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», яке забезпечує стабільне та системне надання послуг, зокрема збирання і транспортування відходів за визначеними маршрутами та графіками із застосуванням сучасних сміттєзбиральних машин з GPS-моніторингом. Підприємство здійснює експлуатацію полігону, утримує пункти роздільного збирання, веде облік відходів та формує основу для подальшого розвитку системи роздільного збирання. ● У громаді створено та функціонують три центри управління відходами, які працюють за зручними для населення графіками та виконують роль приймальних пунктів і сортувальних станцій. На їх основі впроваджується роздільне збирання вторинної сировини, біовідходів, небезпечних відходів, ВЕЕО, ВГВ, а також сформовано операційні шляхи їх подальшого оброблення. ● Міський полігон у Луцькій громаді функціонує відповідно до технічних стандартів та використовується спільно з сусідніми громадами, що створює передумови для розвитку міжмуніципального співробітництва у сфері управління відходами. ● Луцька громада є учасником Сертифікаційної програми «Місто нуль відходів», що підтверджує її стратегічну орієнтацію на запобігання утворенню відходів, роздільне збирання та розвиток циркулярних рішень. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Поточна система управління побутовими відходами переважно орієнтована на вивезення змішаних відходів, а низький рівень сортування у джерелі утворення зумовлює низькі показники роздільного збирання та вилучення ресурсоцінних фракцій. ● Наявна інфраструктура роздільного збирання та сортування є обмеженою: контейнерна система впроваджена лише для ПЕТ-пляшки та частково скла, а дві наявні сортувальні лінії не забезпечать оброблення зростаючих обсягів матеріалів у разі удосконалення схеми роздільного збирання. ● Контейнерні майданчики розміщені нерівномірно по території громади. ● Існує брак робочої сили та спеціалізованих транспортних засобів, необхідних для розвитку роздільного збирання відходів. ● Громада значною мірою залежить від зовнішніх приватних компаній у сфері переробки відходів, що створює потенційну вразливість системи. ● Окреме збирання біовідходів у громаді не впроваджено. Їх оброблення переважно обмежується використанням незначної кількості компостерів у закладах освіти, а для домогосподарств – можливістю самостійного доставлення біовідходів до центрів управління відходами. Водночас ініціативи домашнього та громадського компостування не набули системного поширення. ● Текстильні відходи переважно спрямовуються на повторне використання, однак можливості їх системного рециклінгу залишаються обмеженими та недостатньо визначеними. ● Відсутність інструментів економічного стимулювання, інтегрованих у систему управління відходами, знижує мотивацію населення до сортування та зменшення утворення побутових відходів. ● Відсутність формальної інтеграції або координації з неформальним сектором призводить до втрати потенціалу вилучення ресурсоцінних матеріалів та обмежує можливості підвищення ефективності системи.

Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> ● Зменшення обсягів захоронення на полігоні шляхом поетапної відмови від цього способу видалення та узгодження системи з ієрархією управління відходами, з акцентом на запобігання утворенню відходів, повторне використання та відновлення ресурсів. ● Масштабування громадських та домашніх ініціатив з компостування може суттєво зменшити частку біовідходів у змішаному потоці. ● Сприяння формуванню місцевого ринку вторинної сировини може підвищити економічну привабливість рециклінгу та зменшити обсяги відходів, що спрямовуються на захоронення. ● Запровадження РВВ має забезпечити операційну та економічну визначеність у сфері переробки відходів. ● Модернізація наявних сортувальних ліній із впровадженням елементів автоматизації, а також поетапний розвиток і функціональне розширення трьох центрів управління відходами дозволять збільшити обсяги вилучення та рециклінгу вторинної сировини і створити основу для масштабування роздільного збирання в громаді. ● Оновлення автопарку з орієнтацією на диверсифіковану типологію транспортних засобів дозволить ефективніше працювати з потоками відходів різної насипної щільності та ступеня ущільнення, зокрема, при розвитку роздільного збирання. ● Впровадження інструментів розумного управління відходами може підвищити ефективність інфраструктури та прозорість системи. ● Розвиток партнерства та спільних проєктів із сусідніми громадами сприятиме підвищенню операційної ефективності, покращенню інфраструктури відновлення ресурсів і зменшенню витрат на спільну інфраструктуру. ● Зростання вартості захоронення внаслідок імплементації вимог ЄС (зокрема щодо попередньої обробки відходів та довгострокової фінансової відповідальності після закриття полігону) може стати економічним стимулом для розвитку роздільного збирання та рециклінгу ресурсоцінних фракцій. ● Реконструкція полігону може продовжити термін його експлуатації та покращити рівень екологічної безпеки. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Низька та нестійка участь населення у роздільному збиранні відходів, зумовлена непослідовною практикою сортування, обмеженою мотивацією та складністю поведінкових і організаційних змін, може стримувати впровадження систем запобігання утворенню відходів і роздільного збирання ключових фракцій. ● Можливий суспільний спротив підвищенню тарифів або створенню нових об'єктів для оброблення відходів. ● Фінансово-економічна нестабільність у сфері відновлення ресурсів, зумовлена обмеженим фінансуванням, коливаннями цін на вторинну сировину та залежністю від обмеженої кількості переробних підприємств, може стримувати довгострокові інвестиції та підвищувати вразливість системи. ● Зростання операційних витрат на збирання відходів і обслуговування транспортної інфраструктури без пропорційної фінансової компенсації або коригування тарифів може негативно впливати на стабільність та якість надання послуг. ● Орієнтація на сміттєспалювання створює ризик закріплення застарілих підходів до управління відходами та може обмежити гнучкість системи й розвиток більш пріоритетних рішень у довгостроковій перспективі. ● Труднощі з повним усуненням забруднення, що виникає внаслідок експлуатації полігону (зокрема забруднення повітря та ґрунтових вод).

Таблиця 2.14. SWOT-аналіз інституційної та організаційної структури системи управління побутовими відходами Луцької МТГ

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> ● Узгодження місцевої політики управління відходами з оновленим національним законодавством, гармонізованим із директивами ЄС, формує інституційну основу для впровадження підходів циркулярної економіки та принципів «нуль відходів». ● Чітко визначена інституційна модель управління відходами, у межах якої повноваження ОМС, оператора послуг та інших учасників закріплені законодавчо, а функції зі збирання та оброблення побутових відходів виконує єдиний комунальний оператор – ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», що забезпечує узгодженість і стабільність надання послуг у громаді. ● Наявний досвід міжсекторальної та міжмуніципальної взаємодії у сфері управління побутовими відходами, включно зі співпрацею з громадськими, освітніми та науковими інституціями, а також спільним використанням інфраструктури з сусідніми громадами, створює передумови для масштабування управлінських рішень та підвищує стійкість і адаптивність інституційної моделі. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Неповна імплементація нормативно-правової бази та обмежена інституційна спроможність до правозастосування у сфері управління відходами стримують впровадження обов’язкового сортування та знижують рівень дотримання встановлених правил з боку населення і бізнесу. ● Обмежені людські ресурси в ОМС та оператора послуг стримують розвиток планування, контролю та впровадження нових інструментів управління відходами. ● Концентрація функцій управління відходами в межах одного оператора створює інституційну залежність від одного надавача послуг, що обмежує гнучкість системи та можливості альтернативних організаційних рішень. ● Обмеженість системи регулярного моніторингу, оцінки ефективності та публічної звітності у сфері управління відходами ускладнює прийняття рішень на основі даних і коригування політик. ● Висока залежність системи управління відходами від захоронення, зумовлена відсутністю альтернативних управлінських рішень та економічною привабливістю полігонного розміщення
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> ● Розроблення оновленого регіонального плану управління відходами та узгодження місцевих рішень із принципами циркулярної економіки й «нуль відходів» формують стратегічну основу для скорочення захоронення, координації дій і залучення інвестицій. ● Інтеграція екологічних критеріїв у публічні закупівлі може стимулювати розвиток ринку переробки та циркулярних рішень. ● Створення умов для розвитку конкуренції в окремих сегментах управління відходами може сприяти підвищенню якості послуг та інноваційності рішень ● Можливість залучення фінансування ЄС для розвитку сортувальних і переробних потужностей за умови посилення інституційної спроможності. ● Потенціал для розвитку партнерств із громадськими організаціями та приватним сектором, зокрема у форматі державно-приватного партнерства, для реалізації інноваційних сервісів і проєктів. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Відсутність повноцінно впровадженої системи РВВ, у поєднанні з обмеженими механізмами моніторингу та контролю, створює умови для розвитку тіньового ринку та знижує ефективність управління відходами. ● Нестабільність національної або місцевої політики у сфері управління відходами знижує передбачуваність управлінських рішень і ускладнює реалізацію довгострокових планів. ● Посилення регуляторних вимог без відповідного зміцнення інституційної спроможності призводить до формального впровадження політик без реальних змін у практиках поводження з відходами. ● Фінансова залежність системи управління відходами від міського бюджету підвищує її вразливість та може негативно впливати на стабільність надання послуг і реалізацію реформ.

Таблиця 2.15. SWOT-аналіз фінансово-економічного забезпечення системи управління побутовими відходами Луцької МТГ

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> ● Фінансування системи управління відходами є диверсифікованим і поєднує плату споживачів, кошти місцевого бюджету, внески сусідніх громад, а також європейські й міжнародні грантові ресурси, що забезпечує відносну фінансову стабільність і створює передумови для модернізації інфраструктури. ● Тарифна система є структурованою та диференційованою за типами споживачів, із чітким виокремленням складових послуг (збирання, транспортування, захоронення), що підвищує прозорість розрахунків і сприяє прогнозованому фінансовому плануванню. ● Запроваджені процедури управління дебіторською заборгованістю (у тому числі нагадування та правові механізми стягнення) підтримують фінансову дисципліну та підзвітність у системі надання послуг. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Відсутність повноцінно впровадженої системи РВВ обмежує стабільні цільові фінансові надходження та сприяє захороненню ресурсоцінних фракцій. ● Поточна модель бюджетування управління відходами не передбачає економічних стимулів для запобігання утворенню відходів, розвитку роздільного збирання та впровадження рішень, узгоджених з ієрархією управління відходами. ● Фінансова модель системи є вразливою через фіксовані тарифи, що не повною мірою враховують операційні витрати та інфляцію, а також високу залежність від платежів споживачів, грантів і субвенцій, що ускладнює довгострокове планування ● Відсутність середньо- та довгострокового фінансового планування переходу від полігонно орієнтованої моделі обмежує прогнозування інвестиційних потреб і фінансових наслідків поетапного скорочення захоронення.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> ● Впровадження економічних та поведінкових стимулів (інформаційні кампанії, «плати за те, що викидаєш», підвищення вартості захоронення) може зменшити обсяги змішаних відходів, підвищити рівень роздільного збирання та скоротити операційні витрати системи. ● Запровадження повноцінної системи РВВ створює потенціал для стабільних цільових фінансових надходжень, зменшення навантаження на місцевий бюджет і розвитку інфраструктури переробки. ● Залучення зовнішніх фінансових ресурсів через гранти, міжнародну технічну допомогу та державно-приватне партнерство може забезпечити інвестиції у модернізацію системи та впровадження рішень циркулярної економіки. ● Цифровізація фінансового та операційного управління (облік, виставлення рахунків, моніторинг потоків відходів) має потенціал для підвищення платіжної дисципліни, прозорості та ефективності використання ресурсів. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Скорочення доходів від полігонного захоронення в умовах розвитку роздільного збирання та відсутності повноцінної системи РВВ, у поєднанні з тіньовою економікою та нестабільним попитом на вторинну сировину, може підірвати фінансову сталість системи. ● Економічна нестабільність, інфляція та зростання вартості послуг можуть зменшити платоспроможність населення, підвищити рівень несплати тарифів та спричинити фінансову нестійкість системи управління відходами. ● Значні капітальні потреби для переходу до моделі, узгодженої з вимогами ЄС, можуть перевищувати доступні ресурси та стримувати реалізацію необхідних інвестицій. ● Посилення екологічних та технічних вимог до об'єктів інфраструктури може спричинити зростання експлуатаційних витрат і створити додаткове фінансове навантаження на громаду.

Таблиця 2.16. SWOT-аналіз інформаційного забезпечення системи управління побутовими відходами Луцької МТГ

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> ● Розвинена система комунікацій з населенням, що охоплює офіційні вебресурси, соцмережі, чат-боти та пряму взаємодію, а також активне залучення громадських, освітніх і наукових установ до інформування та просвітництва ● Досвід реалізації міжнародних грантових проєктів у сфері управління відходами підсилює інформаційну спроможність громади та сприяє впровадженню інноваційних практик. ● Розгалужена мережа ініціатив «нуль відходів», включно зі шкільними програмами компостування, збиранням батарейок і ПЕТ-кришечок та діяльністю центрів управління відходами, сприяє поширенню сталих моделей поведінки серед різних вікових груп. ● Центр управління відходами «Чистий Луцьк» виконує роль освітнього хабу, забезпечуючи регулярні навчальні заходи, екскурсії та інформаційні кампанії для школярів, молоді, ОСББ і громадських ініціатив. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Відсутність цілісної та системної моделі екологічної освіти й інформаційно-просвітницької роботи призводить до низької обізнаності населення, слабкої залученості мешканців до роздільного збирання та нерегулярних практик компостування. ● Комунікаційні заходи є фрагментованими й недостатньо регулярними, що знижує сталість поведінкових змін та обмежує розуміння переваг роздільного збирання й принципів «нуль відходів». ● Комунікація не адаптована до різних цільових груп, що зменшує ефективність інформування ОСББ, бізнесу, молоді, вразливих груп населення тощо. ● Відсутня налагоджена система збору та поширення відкритих даних, що ускладнює моніторинг прогресу, прозорість процесів та формування зворотного зв'язку з населенням. ● Недостатній рівень цифровізації інформаційних сервісів, включно з відсутністю інтерактивних карт, мобільних сервісів та цифрових каналів для скарг та повідомлень, обмежує доступність інформації та інклюзивність комунікації.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> ● Створення єдиної комунікаційно-освітньої стратегії, узгодженої з принципами «нуль відходів» та циркулярної економіки, може суттєво підвищити ефективність інформування населення. ● Розширення співпраці з бізнесом, ГО та освітніми інституціями відкриває можливості для інноваційних просвітницьких проєктів та підсилює інституційну спроможність громади. ● Впровадження цифрових інструментів покращить доступність інформації, прозорість та залучення населення. ● Цільові інформаційні кампанії щодо небезпечних відходів та зменшення використання одноразового пластику допоможуть закрити пріоритетні прогалини в обізнаності мешканців. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Нестабільність фінансування обмежує можливість довгострокового планування та системної комунікації, а залежність інформаційних заходів від зовнішніх ініціатив (грантів, ГО, партнерських проєктів) створює ризик переривання освітніх кампаній. ● Опір частини населення новим еко-практикам і відсутність інтегрованої комунікаційної стратегії можуть спричинити суперечливі повідомлення, що підривають довіру та знижують ефективність просвітницьких заходів. ● Недостатнє інформування про проміжні та фінальні результати впровадження стратегій «нуль відходів» може зменшувати готовність населення підтримувати зміни та негативно впливати на сталість поведінкових зрушень. ● Низький рівень цифрової грамотності окремих груп населення може обмежувати охоплення цифровими інструментами та знижувати ефективність онлайн-комунікацій.

Розділ 3. Планування управління побутовими відходами територіальної громади

3.1. Цілі та цільові показники

Метою Стратегії є забезпечення переходу до сучасного управління відходами для їх ефективного використання як ресурсів та сталого розвитку шляхом запобігання їх утворенню відповідно до державної політики у сфері управління відходами; здійснення заходів у сфері управління відходами без загрози здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу шляхом зменшення негативних наслідків від утворення відходів та їх управління; забезпечення і підвищення ефективності такого використання, що є вкрай важливим для переходу до циркулярної економіки та забезпечення довгострокової конкурентоздатності.

Національним планом управління відходами до 2033 року [8] визначено наступні пріоритетні цілі:

- ціль 1 – удосконалення та наближення національного законодавства до вимог законодавства ЄС на виконання положень Угоди про асоціацію у сфері управління відходами;
- ціль 2 – впровадження економічних інструментів для удосконалення сфери управління відходами;
- ціль 3 – удосконалення інституційної структури та зміцнення кадрового потенціалу у сфері управління відходами;
- ціль 4 – реформування системи інформаційного забезпечення у сфері управління відходами;
- ціль 5 – забезпечення розбудови та модернізації інфраструктури управління відходами;
- ціль 6 – підвищення обізнаності населення щодо управління відходами.

Планування та реалізація заходів у сфері управління відходами здійснюється відповідно до нормативно-правових документів національного, регіонального та місцевого рівнів. Станом на 2025 рік у громаді впроваджено роздільне збирання лише двох фракцій побутових відходів: ПЕТ-пляшок, що охоплює близько 77 % населення, та скла, охоплення якого становить близько 2 % населення.

Таблиця 3.1. Цілі та цільові показники системи управління ПВ

№	Цільовий показники, %	Фактичне значення	Значення цільового показника ¹									
		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
1	Підвищення рівня підготовки до повторного використання та рециклінгу ПВ	$\frac{1}{10}$	$\frac{3}{-}$	$\frac{5}{-}$	$\frac{10}{-}$	$\frac{15}{-}$	$\frac{20}{20}$	$\frac{25}{-}$	$\frac{30}{-}$	$\frac{35}{-}$	$\frac{40}{-}$	$\frac{45}{25}$
2	Охоплення населення послугою з управління ПВ	$\frac{100}{-}$	-	-	-	-	-	-	-	$\frac{-}{85}$		$\frac{100}{-}$
3	Впровадження у населених пунктах системи роздільного збирання ПВ (охоплення населення послугою з роздільного збирання ПВ):	-	-	$\frac{10}{10}$	$\frac{20}{20}$	$\frac{30}{30}$	$\frac{40}{40}$	$\frac{50}{50}$	$\frac{60}{60}$	$\frac{70}{70}$	$\frac{80}{80}$	$\frac{90}{90}$
3.1	Ресурсоцінні відходи	-	-	-	-	$\frac{20}{-}$	$\frac{40}{-}$	$\frac{60}{-}$	$\frac{70}{-}$	$\frac{80}{-}$	$\frac{90}{-}$	$\frac{100}{-}$
3.2	Біовідходи	-				$\frac{20}{-}$						$\frac{50}{-}$

№	Цільовий показники, %	Фактичне значення	Значення цільового показника ¹										
			2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
4	Організація компостування зелених відходів з громадських парків та садів	$\frac{100}{-}$						$\frac{-}{100}$					$\frac{100}{100}$
5	Підвищення рівня підготовки до повторного використання, рециклінгу та іншого відновлення матеріалів, відходів будівництва та знесення, що не є небезпечними	-	-	$\frac{10}{-}$				$\frac{40}{-}$			$\frac{70}{70}$		

Примітка: ¹ – чисельник – цільовий показник громади, знаменник – цільовий показник згідно з Національним планом управління відходами до 2033 року.

Визначені цільові показники є прогнозними та встановлені з урахуванням наявних вихідних даних. У ході реалізації Стратегії вони можуть уточнюватися відповідно до фактичних результатів, фінансових можливостей громади, змін законодавства та розвитку інфраструктури управління ПВ.

3.2. Управління потоками побутових відходів

3.2.1. Змішані побутові відходи

Бажана модель системи управління змішаними ПВ для Луцької громади передбачає перехід від прямого захоронення до попереднього оброблення відповідно до нових Правил технічної експлуатації полігонів²⁹ [12] та Директиви ЄС про захоронення відходів [13]. Для забезпечення цієї вимоги у громаді планується будівництво комплексу механіко-біологічного оброблення відходів. Основною метою є максимальне вилучення ресурсоцінних матеріалів для подальшого відновлення та біологічна стабілізація органічних і залишкових фракцій (див. рис. 3.1).

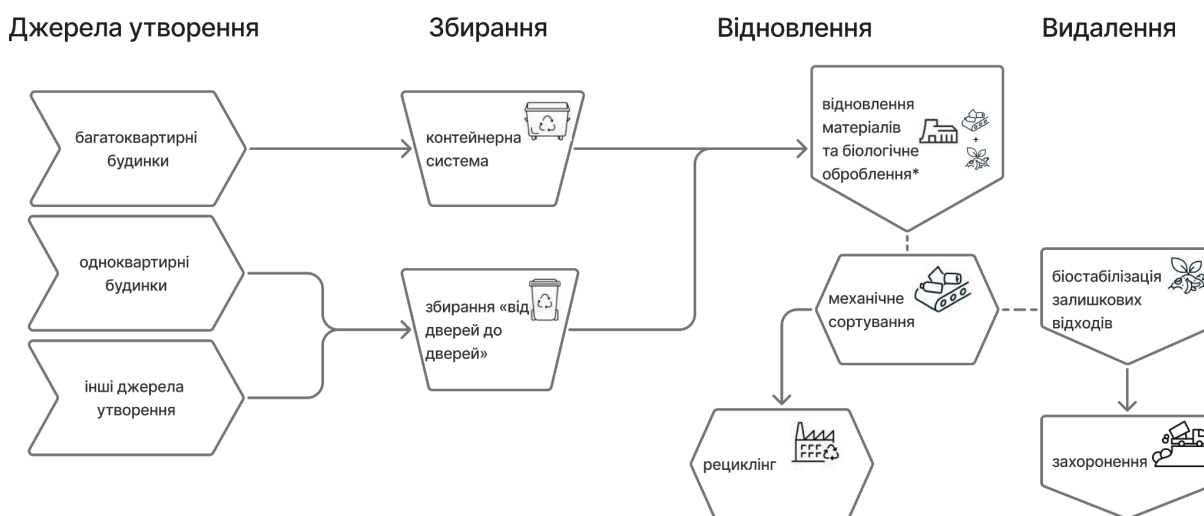

Рисунок 3.1. Схема бажаного «життєвого циклу» змішаної фракції ПВ
(примітка: * – механіко-біологічне оброблення)

Джерела утворення відходів і підходи до їх збирання залишаються незмінними: багатоквартирні будинки обслуговуються контейнерною інфраструктурою, приватний сектор – безконтейнерною системою за принципом «від дверей до дверей». Водночас змінюється подальший маршрут змішаних відходів після їх збирання. Після транспортування змішані відходи надходять на механічне сортування, де з потоку вилучаються ресурсоцінні компоненти (метал, пластик, скло тощо) для їх подальшого рециклінгу. Органічна частина та інші залишкові фракції, непридатні до відновлення, спрямовуються на біологічне оброблення – біостабілізацію (компостування або інші технології), після чого технічний компост підлягає остаточному захороненню. Також отриманий технічний компост може використовуватися в експлуатації полігону, зокрема для підсилення доріг чи формування робочих карт тощо.

Запропонована модель забезпечує суттєве зменшення обсягів відходів, що підлягають захороненню, та підвищення рівня матеріального відновлення. Її реалізація відповідає вимогам ієрархії управління відходами ЄС, сприяє зменшенню негативного впливу на довкілля та продовжує термін експлуатації полігону.

3.2.2. Ресурсоцінні відходи (відходи пакування)

Управління ресурсоцінними відходами (пластик, метал, скло, папір і картон), до яких переважно належать відходи пакування, передбачає запровадження роздільного збирання всіх фракцій у джерелі утворення та створення інфраструктури для їх подальшого оброблення й підготовки до передачі на рециклінг (див. рис. 3.2). З цією метою планується будівництво сортувальної станції, обладнаної технологічними лініями для ефективного приймання та

²⁹ Набрання чинності не раніше дня припинення чи скасування дії правового режиму воєнного стану в Україні.

досортування роздільно зібраних матеріалів, яка стане складовою майбутнього комплексу МБО.

На відміну від поточної схеми управління відходами пакування (див. рис. 2.6–2.9), планована система має забезпечити максимальне вилучення ресурсоцінних матеріалів у джерелі утворення та їх повернення у виробничий цикл. Подальший розвиток моделі передбачає розширення практик повторного використання (зокрема скляної та металевої тари) й впровадження заходів, спрямованих на запобігання утворенню відходів та повторному використанню (див. табл. 3.2).

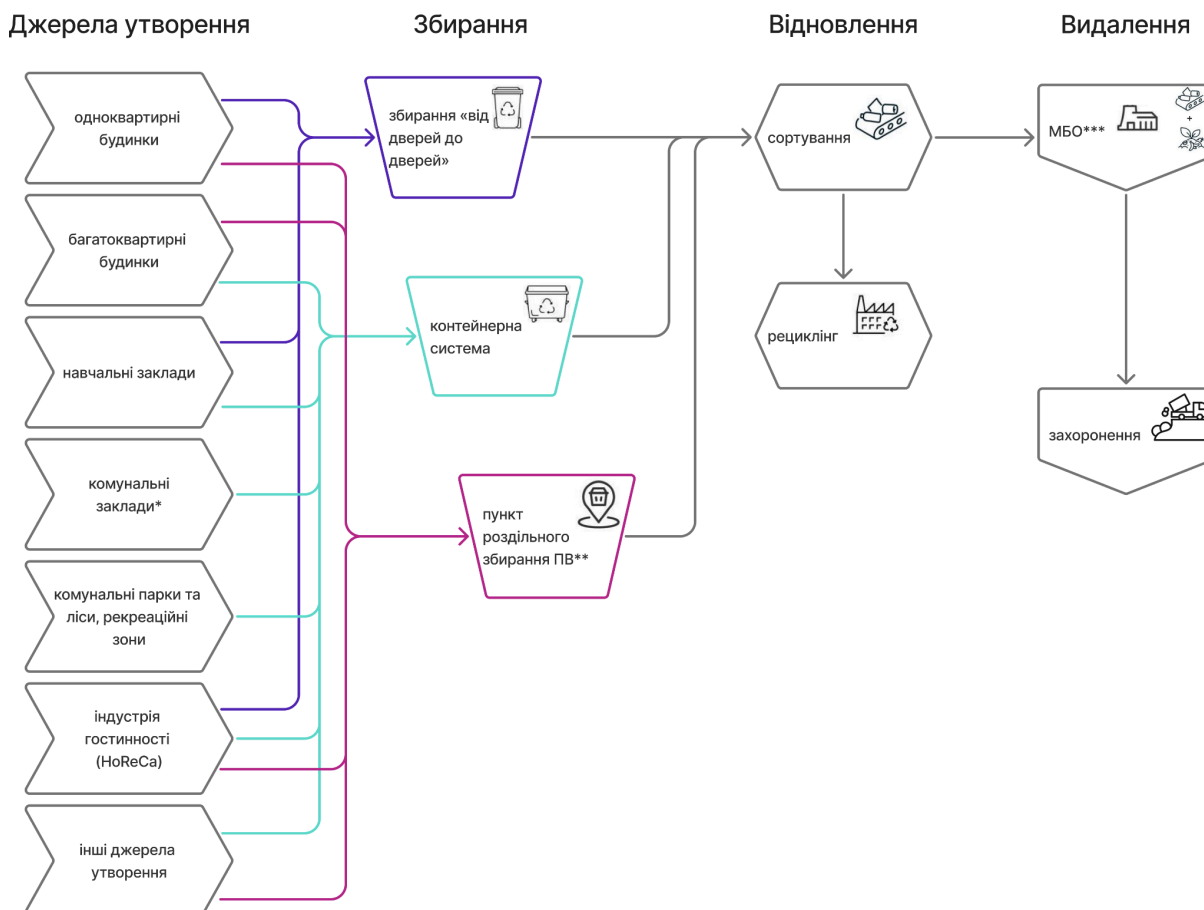

Рисунок 3.2. Схема бажаного «життєвого циклу» фракції ресурсоцінних ПВ
(примітки: * – лікарні, адміністративні будівлі тощо; ** – не всі фракції після пунктів роздільного збирання ПВ повинні проходити операцію сортування; *** – біостабілізація залишкових відходів)

Джерела утворення та збирання ресурсоцінних відходів

Для багатоквартирних будинків рекомендовано перехід до контейнерної системи закритого типу, коли контейнери закріплені за конкретним будинком або житловим комплексом і недоступні для сторонніх осіб. Цей підхід може бути масштабований і на інші джерела утворення, наведені на рис. 3.2.

Для одноквартирної забудови (приватні домогосподарства в місті та селах громади) передбачається поступовий перехід до системи збирання «від дверей до дверей» із використанням контейнерів або спеціальних пакетів. За потреби така модель може бути адаптована для закладів освіти та індустрії гостинності (HoReCa).

Технологічну схему 1, тобто використання двох типів контейнерів або пластикових пакетів, планується запровадити для організації роздільного збирання відповідно до Методики роздільного збирання побутових відходів [11]. Зокрема, передбачається застосування окремих контейнерів для ресурсоцінних відходів та для змішаних відходів.

Пункти роздільного збирання залишаються допоміжними каналами приймання ресурсоцінних матеріалів. Оскільки відходи пакування утворюються щоденно у

домогосподарствах, їх накопичення для вивезення у центри управління відходами не завжди є можливим для всіх мешканців. Тому для підвищення ефективності центрів управління відходами доцільно розширити можливості пунктів – дозволити приймання від утворювачів господарської діяльності (зокрема HoReCa), яким може бути економічно вигідно самостійно привозити скло, ПЕТ-пляшки та інші фракції гуртовими партіями.

Безумовно, для підвищення ефективності роздільного збирання необхідне впровадження економічних стимулів, зокрема схеми «плати за те, що викидаєш» (pay as you throw – PAYT). Її суть полягає в тому, що утворювачі відходів сплачують лише за змішані відходи, тобто чим краще вони сортують ПВ в джерелі утворення, тим менше їм доводиться платити за послуги з управління відходами.

Відновлення ресурсоцінних відходів є важливим елементом бажаної моделі управління побутовими відходами Луцької МТГ. Система передбачає приймання роздільно зібраних фракцій (пластик, метал, скло, папір і картон) на сортувальну станцію, основне завдання якої є досортування, очищення та підготовка матеріалів до передачі переробним підприємствам, відповідно до вимог ринку вторинної сировини та майбутньої системи РВВ.

Сортувальні операції виконуватимуться з використанням технологічних рішень, узгоджених із підходами, визначеними в Регламенті ЄС 2018/1147 щодо найкращих доступних технологій оброблення відходів [21] та звіті BREF Waste Treatment [22]. Це передбачає ефективне відокремлення фракцій, контроль домішок і забезпечення стабільної якості відібраної вторсировини.

Продуктом роботи сортувальної станції є очищені та відсортовані фракції, придатні для подальшого рециклінгу, та невеликий обсяг залишків, що з різних причин не підлягають відновленню. Ці залишки надалі спрямовуються на біологічну стабілізацію разом зі змішаними відходами.

Запровадження сучасної інфраструктури відновлення ресурсоцінних матеріалів посилить виконання цілей рециклінгу, мінімізує утворення залишків та забезпечить відповідність системи ієрархії управління відходами.

Таблиця 3.2. Заходи запобігання утворенню та повторного використання відходів пакування

Фракція	Запобігання утворенню	Повторне використання
Пластик (PET, HDPE, LDPE, PP)	<ul style="list-style-type: none"> Обмеження одноразових пластикових виробів (у відповідності до практик ЄС). Встановлення фонтанчиків з питною водою у школах, парках, адміністративних будівлях для зменшення використання ПЕТ-пляшок. Стимулювання бізнесу до переходу на багаторазову тару та системи рефілу. Використання багаторазових контейнерів замість тонкої плівки та пакетів. 	<ul style="list-style-type: none"> Програми повернення багаторазових контейнерів у секторі HoReCa з муніципальною підтримкою. Повторне застосування пластикової тари в логістичних процесах. Підтримка локальних ініціатив, які виготовляють вироби з вторинного пластика (елементи благоустрою, малі архітектурні форми, господарські вироби).
Металева тара (алюмінієві та сталеві банки)	<ul style="list-style-type: none"> Сприяння використанню продукції у багаторазовій металевій тарі там, де це можливо (особливо для напоїв і сухих продуктів) Інформаційні кампанії щодо вибору продукції у тарі тривалого використання. 	<ul style="list-style-type: none"> Повторне застосування металевої тари в установах та закладах (органайзери, контейнери). Освітні ініціативи та майстерні з творчого повторного використання дрібних металевих виробів.

Фракція	Запобігання утворенню	Повторне використання
Скляна тара	<ul style="list-style-type: none"> • Підтримка бізнесів, які впроваджують системи тара-обороту та повторного наповнення. • Перехід закладів HoReCa на багаторазову скляну тару та графіни. • Заохочення громадських ініціатив із повторного використання банок і пляшок. 	<ul style="list-style-type: none"> • Пункти обміну й повернення багаторазової скляної тари. • Повторне використання банок і пляшок у магазинах формату zero-waste та HoReCa. • Локальні програми повторного застосування скляної тари у домогосподарствах.
Папір і картон (пакування, коробки, обгортки)	<ul style="list-style-type: none"> • Перехід установ і бізнесу на електронний документообіг та цифрові чеки. • Мінімізація використання одноразових паперових виробів на подіях та в закладах освіти. • Заохочення бізнесу до використання вторинного картону та екодизайну пакування. 	<ul style="list-style-type: none"> • «Банки коробок» з повторним використанням картонної тари у логістичних і внутрішніх процесах. • Партнерства з друкарнями та виробниками пакування для повторного застосування паперових залишків. • Освітні програми з повторного використання картону у школах та комунальних установах.

3.2.3. Біовідходи

3.2.3.1. Кухонні та харчові відходи

Бажана система управління біовідходами у Луцькій громаді має бути комплексною, охоплюючи всі групи утворювачів і забезпечуючи максимальне вилучення цієї фракції з потоку змішаних відходів. Система базуватиметься на поєднанні децентралізованого компостування та роздільного збирання біовідходів для централізованого оброблення, що відповідає ієрархії управління відходами та дозволяє повністю повернути органічну фракцію в природний обіг у формі компосту у відповідності до принципів циркулярної економіки (див. рис. 3.3).

На додачу до системи збирання та відновлення, яка описана нижче, важливим елементом ефективного управління біовідходами є запобігання їх утворенню. Профілактичні та поведінкові заходи дозволяють уникнути надлишків харчових відходів, оптимізувати харчування в установах та зменшити навантаження на систему управління ПВ (див. табл. 3.3).

Таблиця 3.3. Заходи щодо запобігання утворенню кухонних та харчових відходів

Напрямок	Перелік заходів
Домогосподарства	<ul style="list-style-type: none"> • Кампанії з планування закупівель, ведення списків покупок. • Рекомендації щодо правильного зберігання продуктів для продовження їх придатності та роз'яснення системи маркування («вжити до», «краще до»). • Поширення інструкцій і проведення семінарів з домашнього компостування.
Освітні заклади (школи, садочки тощо)	<ul style="list-style-type: none"> • Меню з мінімізацією харчових залишків (адаптивні порції, корекція страв). • Аналіз харчових відходів у їдальнях та регулярний моніторинг відходів тарілки. • Закупівля продуктів за фактичними потребами та сезонною доступністю.

Напря́м	Пе́релік заходи́в
	<ul style="list-style-type: none"> • Освітні заняття для учнів про раціональне харчування та недопущення марнування їжі.
Заклади гостинності (HoReCa) та громадського харчування	<ul style="list-style-type: none"> • Оптимізація меню та рецептур з урахуванням популярності страв. • Контроль і коригування розміру порцій. • Точне планування закупівель на основі відвідуваності та історичних даних. • Навчання персоналу принципам мінімізації кухонних відходів (використання продуктів за пріоритетністю свіжості).
Ринки та роздрібна торгівля	<ul style="list-style-type: none"> • Системи знижок або безкоштовної передачі продуктів, що наближаються до кінця терміну придатності. • Покращення умов зберігання (холодові вітрини, контроль вологості). • Закупівля товарів у менших партіях для зменшення залишків.
ОМС	<ul style="list-style-type: none"> • Затвердження місцевих правил або програм, які мінімізують утворення харчових відходів. • Системна освітня та просвітницька робота з населенням та закладами щодо запобігання утворення біовідходів. • Впровадження інфраструктурних рішень, що сприяють запобіганню утворенню харчових відходів, зокрема модернізація харчоблоків у комунальних закладах та створення муніципальних «куточків обміну продуктами» у співпраці з закладами HoReCa чи роздрібною торгівлі • Використання фінансових та мотиваційних інструментів (малі гранти, пільги, премії тощо) для шкіл, ОСББ чи HoReCa, що впроваджують програми зменшення харчових відходів.

Джерела утворення та система збирання

Для одноквартирної забудови пріоритетом є домашнє компостування кухонних та харчових відходів разом з зеленими відходами на прибудинковій території. Для домогосподарств, де компостування неможливе, необхідне впровадження роздільного збирання за системою «від дверей до дверей» у малолітражних контейнерах або спеціальних біорозкладних пакетах.

Для багатоквартирних будинків та інших джерел утворення доцільним є перехід від технологічної схеми 1 (ресурсоцінні та змішані відходи) контейнерної системи збирання до технологічної схеми 2, додавши контейнер для біовідходів та забезпечивши вивезення 1-2 рази на тиждень. Впровадження роздільного збирання можливе лише за наявності інфраструктури для оброблення – централізованої компостувальної станції чи станції анаеробного зброджування. У перші роки реалізації Стратегії можливе запровадження пілотних проєктів з роздільного збирання біовідходів для окремих районів, оскільки у громаді функціонує приватне підприємство з вермикомпостування.

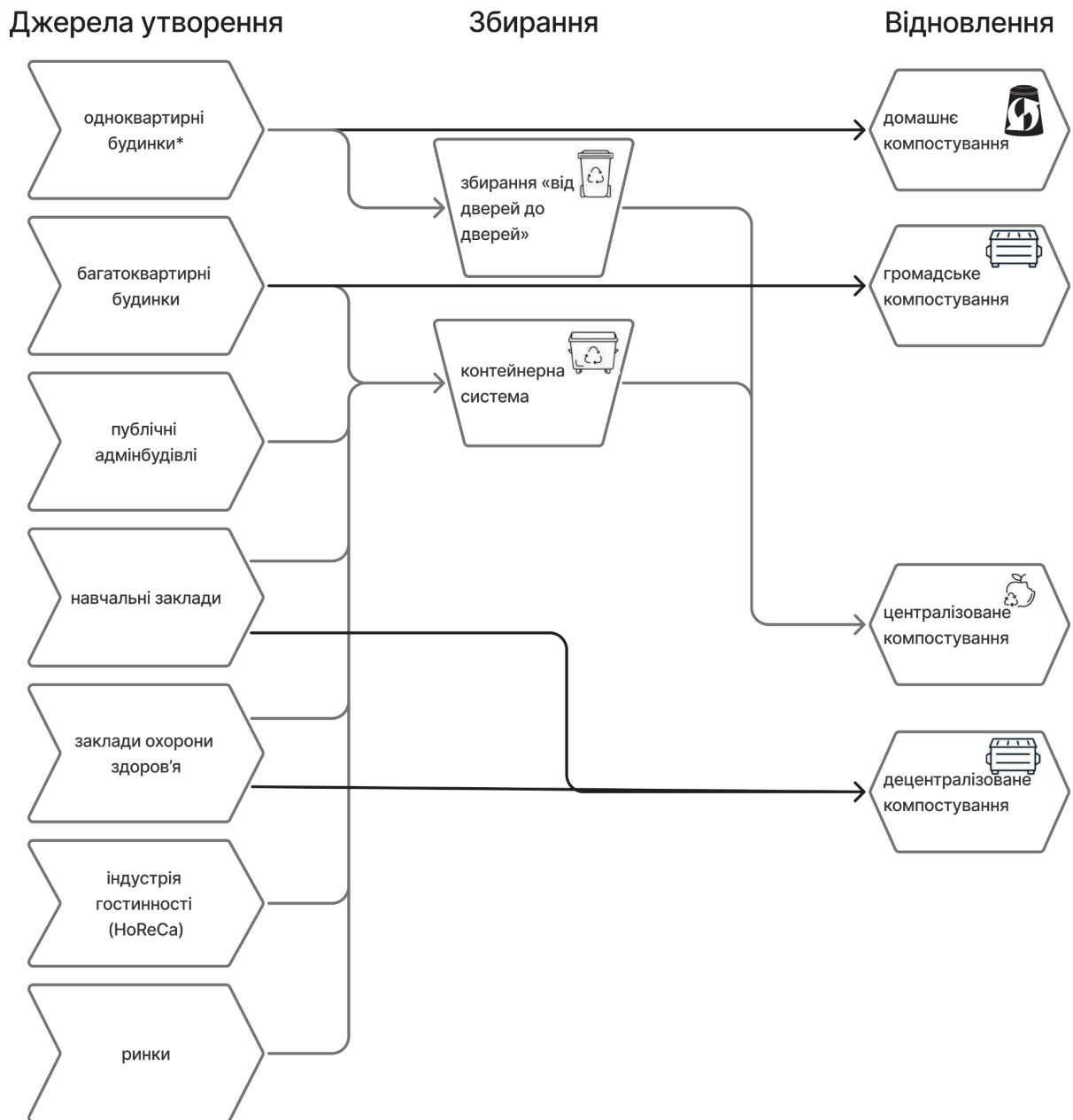

Рисунок 3.3. Схема бажаного «життєвого циклу» фракції кухонних та харчових відходів (примітка: * – приватний сектор)

Відновлення кухонних та харчових відходів

Бажана модель передбачає кілька рівневу систему оброблення, адаптовану до різних обсягів та якості біовідходів:

- ***Децентралізоване компостування*** дозволяє зменшити операційні витрати та використовувати компост на місці:
 - *домашнє компостування* охоплює значну частку біовідходів приватного сектору та зменшує навантаження на систему збирання і транспортні витрати;
 - *громадські компостувальні майданчики* можуть бути створені на території ОСББ або локальних спільнот багатоквартирної забудови;
 - *компостування у закладах з власною територією* (школи, садочки, лікарні тощо).
- ***Централізована станція оброблення біовідходів*** (компостування чи анаеробного зброджування) приймає біовідходи з контейнерної та без контейнерної системи

та забезпечує їх стабільне промислове перероблення, контроль якості компосту та відповідність нормативам.

Очікувані результати функціонування системи за бажаним «життєвим циклом» біовідходів:

- повне охоплення всіх груп утворювачів та мінімізація потрапляння біовідходів у змішаний потік;
- запровадження промислового оброблення, що дозволить переробляти основну частину біовідходів;
- суттєве скорочення захоронення за рахунок вилучення біовідходів, що сприяє виконанню ієрархії управління відходами, принципів циркулярної економіки та «нуль відходів».

3.2.3.2. Зелені відходи

Бажана система управління зеленими відходами у громаді має забезпечувати їх максимальне вилучення з потоку змішаних ПВ та оброблення через компостування відповідно до принципів циркулярної економіки й вимог Національного плану управління відходами до 2033 року, який передбачає організацію компостування зелених відходів із громадських парків та садів до 2030 року [8].

На відміну від поточної моделі (див. рис. 2.11), що має фрагментований характер і поєднує добровільні практики населення з окремими адміністративними процесами, бажана система формує єдину, структуровану та масштабовану модель, у якій усі потоки зелених відходів охоплені інфраструктурою, логістикою та підзвітністю (див. рис. 3.4).

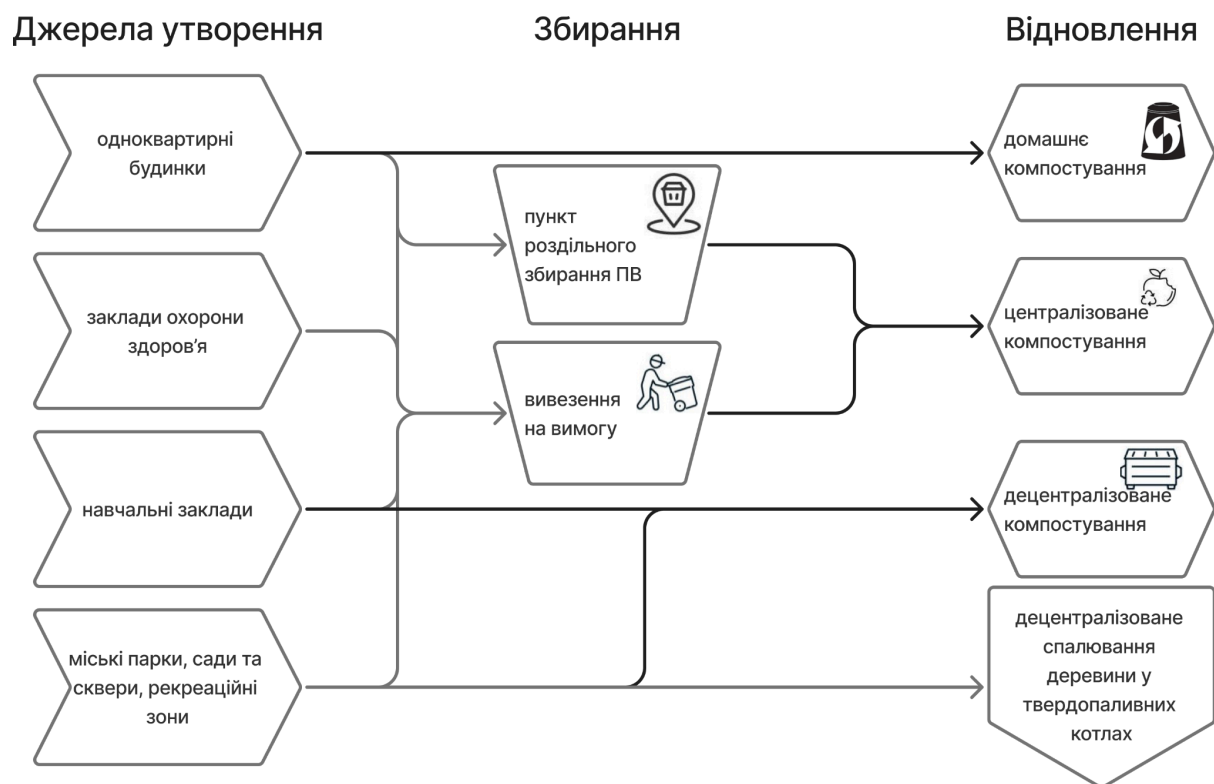

Рисунок 3.4. Схема бажаного «життєвого циклу» фракції зелених відходів

Для одноквартирних будинків пріоритетним залишиться домашнє компостування, а надлишкові обсяги (гілля, листя тощо) можуть передаватися через пункти роздільного збирання ПВ або послугу вивезення на вимогу. У порівнянні з поточною схемою, де вивезення на вимогу є платною послугою та від цього непопулярною, у бажаній системі ця послуга має стати доступною для всіх утворювачів, що зменшить практики спалювання та несанкціонованого поводження з зеленими відходами.

На громадських територіях (парки, сквери, лісові ділянки) зелені відходи й надалі обробляються у місці утворення – шляхом мульчування, компостування або використання деревини у твердопаливних котлах. Поточна практика роботи КП «Парки і сквери міста Луцька» демонструє ефективність цього підходу, тому планова система передбачає його поширення на всі зелені зони громади. Деревина, непридатна для компостування, може спрямовуватися на подрібнення у тріску чи на енергетичне використання лише як виняток, оскільки пріоритетом є матеріальне відновлення.

Заклади освіти та охорони здоров'я вже використовують децентралізоване компостування на власній території, а з появою централізованої станції можуть передавати надлишок у разі великих обсягів. На відміну від поточної фрагментованої практики, бажана система забезпечує уніфікований підхід: кожен заклад має або власний компостер, або чітко визначений механізм передачі на централізовану станцію оброблення.

Інші установи та суб'єкти господарювання передають зелені відходи через пункти роздільного збирання або користуються послугою вивезення на вимогу.

Очікувані результати удосконалення системи управління зеленими відходами наступні:

- створення системної моделі управління зеленими відходами;
- повне охоплення всіх груп утворювачів;
- зменшення спалювання та несанкціонованого позбавлення від зелених відходів;
- висока частка відновлення через компостування;
- відповідність вимогам національного законодавства та принципам циркулярної економіки.

3.2.4. Текстильні відходи

Бажана система управління текстильними відходами у Луцькій МТГ спрямована на максимальне продовження життєвого циклу одягу та взуття, зменшення кількості непридатного текстилю та формування сталої культури споживання. Основний акцент робиться на запобіганні утворенню текстильних відходів, підвищенні частки повторного використання та створенні умов для подальшого розвитку рециклінгу.

Збирання текстилю має залишатися багатоканальним, але бути більш зручним і структурованим (див. рис. 3.5). Пункти роздільного збирання ПВ продовжують виконувати функцію прийому текстилю від населення, однак їхня роль посилюється – вони стають частиною системи підготовки матеріалів до повторного використання. Додатковим елементом мають стати муніципальні контейнери для текстилю у публічних місцях, що забезпечить можливість передачі речей у чистому та сухому стані без зайвих бар'єрів.

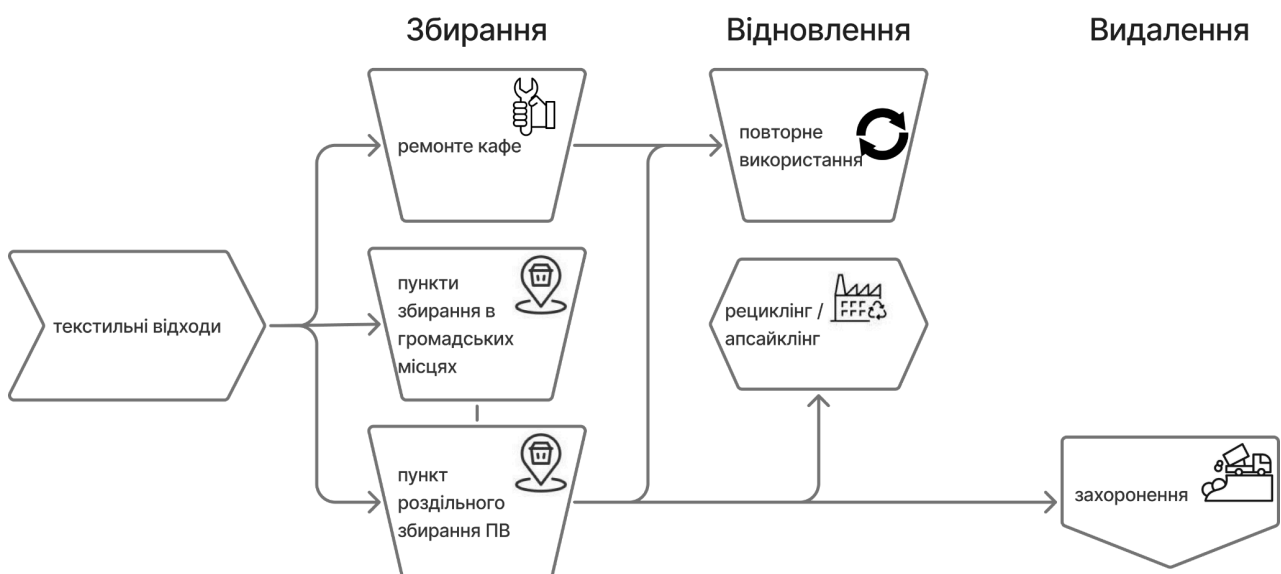

Рисунок 3.5. Схема бажаного «життєвого циклу» фракції текстильних відходів

Підготовка текстилю до повторного використання є ключовим етапом бажаної моделі. Розвиток ремонтних майстерень та так званих «ремонтних кафе» дозволить відновлювати речі, що потребують дрібного ремонту, та повертати їх у використання. Соціальні швейні майстерні можуть опрацьовувати текстильні вироби та виготовляти з них нові предмети – сумки, аксесуари чи інші вироби тривалого вжитку. Такі рішення скорочують кількість текстилю, який стає відходами, та формують у громаді культуру ремонту замість заміни.

Важливою складовою майбутньої системи є поступове впровадження каналів рециклінгу текстильних матеріалів. Частина непридатного до повторного використання текстилю може перероблятися у теплоізоляційні та неткані матеріали, наповнювачі для меблів або обтиральні матеріали. Наявність таких рішень дозволить мінімізувати потік текстилю, що спрямовується на захоронення.

Ключову роль у скороченні утворення текстильних відходів відіграє постійна комунікація. Інформаційні кампанії з відповідального споживання, промоція «повільної моди», освітні заходи щодо продовження терміну служби одягу та популяризація ремонту мають стати основою муніципальної політики у цій сфері. Додатково громада може підтримувати ініціативи з організації громадських секонд-хендів, що дозволяє ефективно повторно використовувати одяг у межах локальної спільноти. Залишки непридатного до ремонту текстилю можуть також знаходити застосування у зоопарку або притулках для тварин як матеріал для підстилок.

У комплексі такі заходи формують модель, що не лише зменшує обсяги текстильних відходів, а й сприяє сталому споживанню, соціальній підтримці вразливих груп та розвитку локальних ремісничих ініціатив.

3.2.5. Великогабаритні відходи

Бажана система управління великогабаритними відходами у Луцькій громаді спрямована на суттєве зменшення їхнього потрапляння у змішаний потік та на полігон, що відповідає ієрархії управління відходами та принципам циркулярної економіки. На відміну від поточної моделі, де значна частина ВГВ збирається нерегулярно, залишаються біля контейнерних майданчиків або спрямовується на захоронення після мінімального сортування, планована система формує єдину керовану інфраструктуру, що розширює канали передачі, підсилює повторне використання та розвиває матеріальне відновлення (див. рис. 3.6).

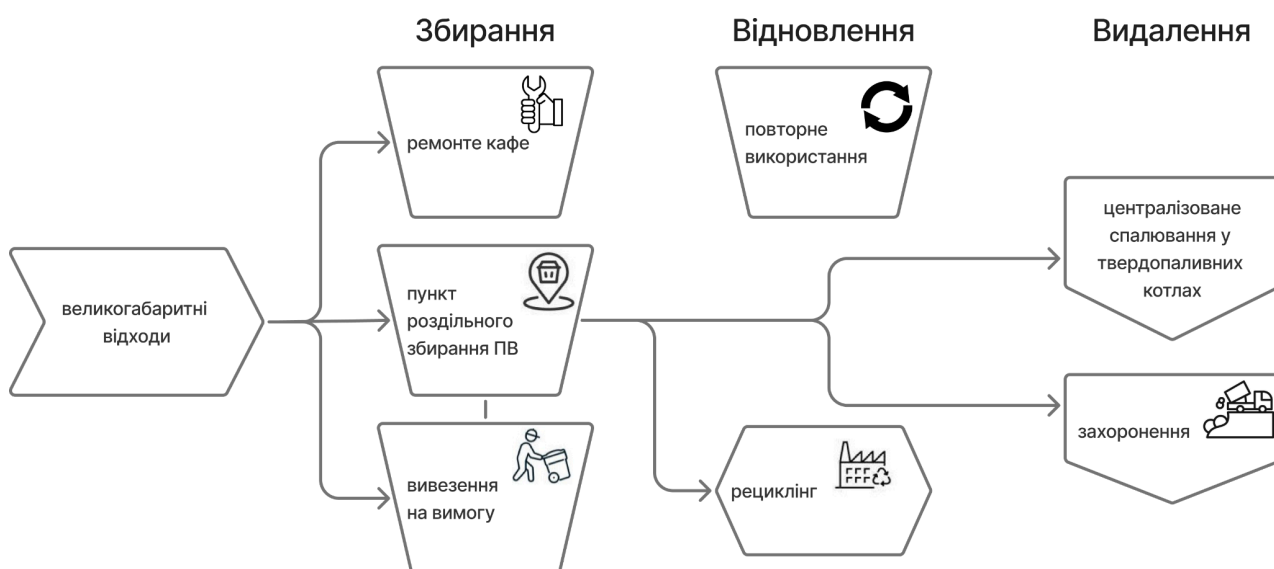

Рисунок 3.6. Схема бажаного «життєвого циклу» фракції великогабаритних відходів

У майбутній системі ВГВ мають передаватися через кілька взаємодоповнювальних і доступних каналів. Ключовим елементом стане вивезення на вимогу, яке повинно бути

фінансово доступним для всіх мешканців. Це дозволить усунути один із головних недоліків поточної системи – залишення ВГВ біля контейнерних майданчиків.

Пункти роздільного збирання продовжать відігравати роль місць, куди мешканці можуть самостійно доставити ВГВ, особливо ті предмети, які не підлягають повторному використанню і потребують розділення на матеріальні компоненти. Додатково у громаді має з'явитися інфраструктурний елемент, орієнтований на продовження життєвого циклу речей – ремонтна майстерня чи reuse-центр, яка прийматиме меблі та інші предмети, що можуть бути відремонтовані або підготовлені до повторного використання.

На відміну від поточної практики, де більшість ВГВ після розбору спрямовується або на спалювання деревини, або на полігон, бажана модель структурує потоки за пріоритетами. Придатні предмети повинні в першу чергу скеровуватися на повторне використання – через ремонт, реставрацію або передачу соціальним ініціативам та вразливим групам населення. Такий підхід дозволяє зменшити як кількість відходів, так і витрати громади на їх оброблення.

Для відходів, непридатних до повторного використання, має бути налагоджений матеріальний рециклінг: вилучення металевих компонентів, подрібнення та використання деревини як технологічної тріски тощо.

Захоронення повинно залишатися виключно для інертних та непридатних матеріалів, кількість яких значно скоротиться завдяки систематичному сортуванню, рециклінгу та повторному використанню.

Запропоновані заходи мають підвищити рівень благоустрою, зменшити навантаження на полігон та відповідати стратегічним цілям громади щодо переходу до циркулярної економіки.

3.2.6. Відходи ремонтних робіт

Бажана система управління ремонтними відходами у громаді має усунути ключові обмеження поточної моделі, яка сьогодні покладається лише на самостійне доставлення відходів до пунктів роздільного збирання та не охоплює всіх утворювачів. Планована система доповнюється послугою вивезення ремонтних відходів на вимогу, що дозволить охопити домогосподарства, які не мають можливості самостійно транспортувати ремонтні відходи, а також значно скоротити випадки потрапляння цієї фракції до змішаних побутових відходів або поза організованою системою. Пункти роздільного збирання ПВ залишаються ключовою інфраструктурою та виконуватимуть розширену функцію приймання відходів, придатних до подальшого демонтажу чи підготовки до перероблення (див. рис. 3.7).

Рисунок 3.7. Схема бажаного «життєвого циклу» фракції ремонтних відходів

Система управління ремонтними відходами має включати механізми перенаправлення їх частини на повторне використання. Предмети або їхні елементи, що зберегли функціональну цінність (наприклад, двері, фурнітура, цілі скляні елементи, сантехніка),

можуть передаватися на повторне використання через відповідні муніципальні або партнерські ініціативи. Це дозволить скоротити обсяг відходів, що потребують переробки, та забезпечить більш ефективне використання ресурсів.

Для фракцій, непридатних до повторного використання, передбачено розвиток інфраструктури матеріального рециклінгу. Будівельні мінеральні матеріали (бій цегли, бетону тощо) і надалі подрібнюватимуться, але мають охоплюватися більш повним вилученням завдяки новим каналам збирання. Окрім дорожніх робіт на полігоні, у перспективі можливе розширення напрямів застосування вторинних будівельних матеріалів для потреб громади. Це дозволить зменшити навантаження на полігон і підвищити частку матеріального відновлення.

Порівняно з нинішньою системою, де значна частина ремонтних відходів залишається поза процесами відновлення, планована модель передбачає спрямування на полігон лише тих залишків, які не можуть бути ані повторно використані, ані перероблені. Повноцінне впровадження двох вищих рівнів ієрархії управління відходами – повторного використання та рециклінгу – забезпечить суттєве скорочення кінцевого потоку відходів на захоронення.

3.2.7. Відходи електричного та електронного обладнання

Бажана система управління ВЕЕО у громаді передбачає перехід від моделі, що базується переважно на самостійній доставці відходів свідомими мешканцями, до комплексної інфраструктури, яка забезпечує високий рівень вилучення цієї фракції, пріоритет повторного використання та безпечне матеріальне відновлення відповідно до принципів циркулярної економіки (див. рис. 3.8).

У порівнянні з поточним станом, де збирання здійснюється виключно через три пункти роздільного збирання ПВ та не охоплює всіх утворювачів, планована система має створити зручні та різноманітні канали передачі обладнання, що усуває бар'єр доступності й зменшує випадки залишення ВЕЕО біля контейнерних майданчиків.

Рисунок 3.8. Схема бажаного «життєвого циклу» фракції ВЕЕО
(примітка * – збирання дрібної техніки)

Ключовим елементом бажаної системи є розширення інфраструктури збирання ВЕЕО, що дозволить спрямувати обладнання відразу у правильний технологічний потік:

- **Ремонтне кафе або центр повторного використання** стає ключовою інфраструктурою для техніки, яка може бути відновлена або використана як джерело

запчастин. На відміну від поточної системи, яка не передбачає етапу підготовки ВЕЕО до повторного використання, цей елемент дозволяє продовжувати життєвий цикл обладнання та зменшувати кількість пристроїв, що передчасно переходять у статус відходів.

- **Пункти роздільного збирання ПВ** продовжують виконувати функцію приймання обладнання, яке підлягає ремонту та потребує передачі на рециклінгу. Їх роль залишається важливою, але доповнюється новим каналом збирання.

- **Мобільний пункт роздільного збирання**, де можливо буде здати дрібну техніку та аксесуари до електроніки – новий інструмент для підвищення охоплення населення та мінімізації потрапляння малоформатного ВЕЕО до змішаних ПВ. Такий пункт може працювати за графіком у різних мікрорайонах, поблизу шкіл, ОСББ, торговельних центрів або під час муніципальних подій. Запровадження цього підходу особливо доцільне для збирання дрібної електроніки (телефони, дрібні гаджети, кабелі та зарядні пристрої), яку мешканці рідше везуть до стаціонарних пунктів, але найчастіше помилково викидають разом зі змішаними відходами. Таке рішення дозволяє значно збільшити частку вилучення дрібного ВЕЕО та зменшує ризики потрапляння небезпечних компонентів до загального потоку.

- **Розміщення пунктів приймання дрібної техніки у школах, університетах та великих муніципальних установах** для підвищення свідомості населення у правильному поводженні з ВЕЕО та створення додаткових точок здачі відходів.

Додатковим завданням є створення інтерактивної карти доступних точок ремонту та збирання на всій території громади, що спрощує для мешканців пошук найближчої локації та зменшує ймовірність потрапляння техніки у змішані відходи.

Бажана система чітко впорядковує рух ВЕЕО відповідно до ієрархії управління відходами, зокрема:

1. **Повторне використання** є пріоритетним напрямом нової системи. Обладнання, яке надходить до ремонтного кафе, проходить ремонт, відновлення або розбирання на придатні запчастини. Частина техніки, що має потенціал для відновлення, може бути спрямована сюди з пунктів роздільного збирання ПВ. Крім того, муніципальна підтримка приватних ремонтних сервісів та розвиток мережі партнерських майстерень дозволить продовжити строк служби побутової техніки та запобігти передчасному утворенню електровідходів.

2. **Рециклінг** – базовий маршрут для непридатного до використання обладнання. Неремонтопридатні пристрої та залишки після ремонту передаються на рециклінг до спеціалізованого підприємства, яке має технології для вилучення цінних матеріалів і безпечного поводження з небезпечними компонентами. Цей потік формується через стаціонарні та мобільні пункти роздільного збирання.

Запровадження бажаної моделі дозволить отримати наступні стратегічні результати:

- перехід від моделі «збір для рециклінгу» до системи «збір для продовження життя техніки»;
- значне збільшення охоплення населення за рахунок мобільного пункту;
- зменшення випадків несанкціонованого залишення техніки біля контейнерних майданчиків;
- зниження ризиків для довкілля та здоров'я населення, пов'язаних із потраплянням небезпечних компонентів у змішані відходи;
- формування культури ремонту та відповідального споживання через роботу ремонтного кафе;
- підвищення частки повторного використання та якісного матеріального відновлення.

3.2.8. Небезпечні відходи

Бажана система управління небезпечними ПВ у Луцькій громаді має забезпечити повне вилучення цієї фракції з потоку змішаних ПВ, значне розширення інфраструктури збирання та гарантування безпечного оброблення відповідно до вимог законодавства й принципів запобігання ризикам для довкілля та здоров'я населення. На відміну від поточної моделі, що

має обмежене територіальне охоплення та покладається на добровільну участь мешканців, планована система створює зручну, доступну та комплексну мережу приймання, орієнтовану на максимальне вилучення всіх підфракцій небезпечних відходів (див. рис. 3.9).

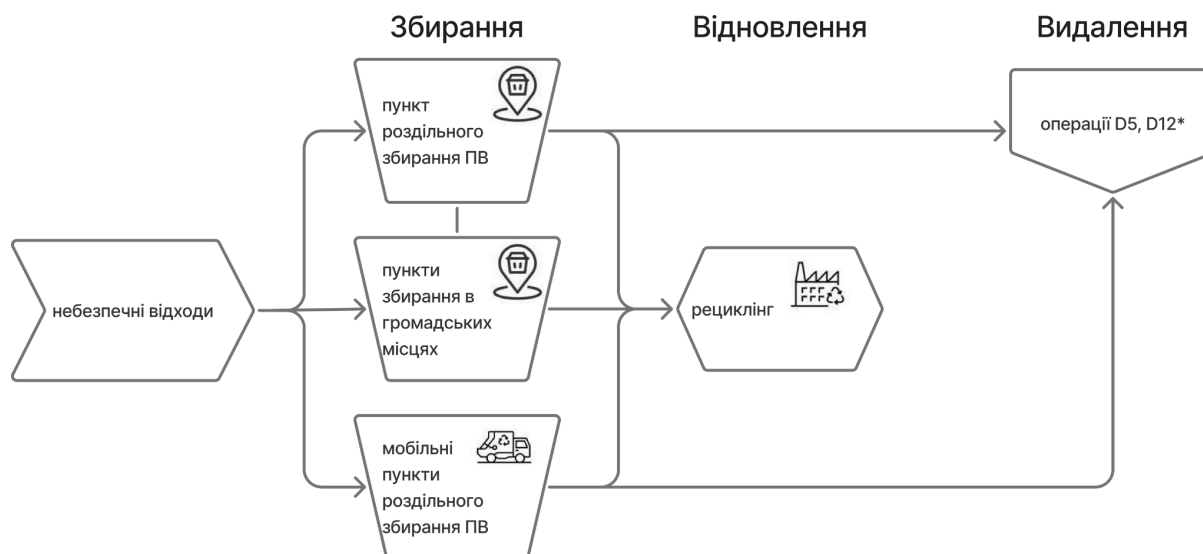

Рисунок 3.9. Схема бажаного «життєвого циклу» фракції небезпечних відходів
(примітка: * – D5 Захоронення на спеціально обладнаних полігонах, у тому числі захоронення у відокремлених секціях, закритих та ізольованих одна від одної та від навколишнього природного середовища, тощо та D12 Постійне зберігання, у тому числі у спеціальних контейнерах у шахті тощо)

Збирання небезпечних відходів

Планована система передбачає суттєве посилення інфраструктури завдяки поєднанню наступних способів збирання:

- **Центри управління відходами** залишаються основними хабами для прийому небезпечних відходів, що потребують спеціалізованого оброблення.
- **Мобільні пункти роздільного збирання** – ключова новація, що дозволить охопити більшу територію громади, включаючи віддалені сільські округи та периферійні мікрорайони міста. Завдяки мобільному формату збирання небезпечні відходи також можна буде здавати за встановленим графіком у місцях масового перебування населення, що суттєво збільшить рівень вилучення цієї фракції.
- Наявні **локальні ініціативи** (збирання батарейок у школах, окремі акції зі збору блістерів) інтегруються у єдину систему з підтримкою ОМС та регулярністю проведення для забезпечення стабільності потоків.

Розвиток мережі супроводжується створенням єдиної інтерактивної карти пунктів збирання з оновлюваною інформацією про приймання окремих підфракцій (батарейки, лампи, ліки, фарби, аерозолі тощо).

Відновлення та безпечне видалення відходів

Після збирання небезпечні відходи потрапляють до головного центру управління відходами «Чистий Луцьк», де накопичуються та готуються до передачі на спеціалізовану обробку ліцензованим підприємствам. Планована система повністю зберігає цей принцип, але розширює спектр підфракцій та посилює контроль за логістикою і документуванням потоків.

Рециклінг застосовується для відходів, що мають матеріальний потенціал (батарейки, ртутні лампи, мастила, частина аерозольних балончиків). Для небезпечних компонентів, що не підлягають переробленню, застосовуються лише безпечні операції видалення (D5, D12) відповідно до європейських та українських вимог.

Удосконалення системи передбачає укладання довгострокових договорів із ширшим колом ліцензованих операторів, що гарантуватиме стабільність фінансування та усуне ризик епізодичності, характерний для поточної моделі.

Очікувані результати удосконаленої системи управління небезпечними відходами:

- створення доступної та всеохоплюючої системи збирання всіх підфракцій небезпечних побутових відходів;
- значне зростання рівня вилучення завдяки мобільним пунктам, залученню закладів освіти та співпраці з місцевими суб'єктами господарювання;
- зменшення потрапляння небезпечних відходів у змішаний потік та, як наслідок, зниження екологічних ризиків;
- забезпечення повної відповідності законодавству щодо передачі небезпечних відходів на рециклінг або безпечне видалення;
- формування стабільної інфраструктури, яка може масштабуватися та інтегрувати нові підфракції без додаткової перебудови системи.

3.3. План заходів реалізації стратегії

Деталізований перелік дій, необхідних для досягнення стратегічних цілей громади, представлено у таблиці 3.4 «План заходів з реалізації Стратегії нуль відходів». Програма дій охоплює 42 пункти, які структуровані за трьома пріоритетними розділами та відповідними завданнями:

- Розділ 1. Створення та розвиток інституційної структури місцевої системи управління відходами
 - Завдання 1.1. Забезпечення нормативно-організаційної реалізації Стратегії.
 - Завдання 1.2. Вдосконалення системи моніторингу та інформаційного забезпечення сфери управління відходами.
- Розділ 2. Управління побутовими відходами (техніко-технологічна частина)
 - Завдання 2.1. Запобігання утворенню відходів та стимулювання їх повторного використання.
 - Завдання 2.2. Розширення та модернізація інфраструктури роздільного збирання.
 - Завдання 2.3. Розвиток інфраструктури відновлення
 - Завдання 2.4. Розвиток інфраструктури видалення (захоронення)
- Розділ 3. Інформаційно-просвітницька діяльність
 - Завдання 3.1. Формування культури відповідального споживання та поводження з відходами серед мешканців громади.

План визначає конкретні терміни, відповідальних виконавців та орієнтовні обсяги фінансування. Це дозволяє інтегрувати визначені заходи у щорічні програми економічного та соціального розвитку Луцької МТГ, забезпечуючи поетапну модернізацію сектору відповідно до ієрархії управління відходами, а також принципів «нуль відходів» та циркулярної економіки.

Таблиця 3.4. План заходів з реалізації Стратегії нуль відходів

№	Назва заходу	Строк виконання	Обсяг фінансування, тис. грн	Джерело фінансування	Відповідальні за виконання	Індикатор виконання
Розділ 1. Створення та розвиток інституційної структури місцевої системи управління відходами						
Завдання 1.1. Забезпечення нормативно-організаційної реалізації Стратегії						
1.1.1	Створення міжсекторіальної робочої групи з реалізації Стратегії	Травень 2026	Не потребує коштів	-	Відділ екології Луцької міської ради	Створена робоча група, проведені засідання
1.1.2	Формування постійно діючої консультативної ради з питань реалізації Стратегії	Травень 2026	Не потребує коштів	-	Відділ екології Луцької міської ради	Створена консультативна рада; затверджено положення про раду та графік засідань
1.1.3	Розроблення та затвердження місцевого плану управління відходами (МПУВ)	Грудень 2026	400,0	Міський бюджет, фонд ОНПС	ДЖКГ, Відділ екології Луцької міської ради	Розроблений МПУВ, що пройшов SEO та погоджений Волинською ОВА
1.1.4	Підготовка плану «Zero Waste City – Луцьк» із визначеними цілями щодо скорочення обсягу ПВ	2026	Не потребує коштів	-	Відділ екології Луцької міської ради, НГО	Затверджений план із конкретними КРІ щодо зменшення обсягів утворення ПВ
1.1.5	Розробка та затвердження внутрішніх політик щодо впровадження принципів зелених публічних закупівель	2026	Не потребує коштів	-	Юридичний департамент та Департамент економічної політики Луцької міської ради	Розроблені та затверджені політики
1.1.6	Проходження міжнародної сертифікаційної програми «Місто нуль відходів»	2028	300,0	Міський бюджет	Відділ екології Луцької міської ради	Проходження аудиту та отримання сертифікату
1.1.7	Підвищення кваліфікації працівників ОМС та КП у сфері управління ПВ	Постійно	250,0	Грантові кошти, власні кошти підприємств в галузі управління відходами, фонд ОНПС	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», керівники структурних підрозділів ОМС	Кількість працівників, наявність сертифікатів про проходження навчання
1.1.8	Розвиток механізмів державно-приватного партнерства у сфері управління відходами.	Постійно	Не потребує коштів	-	Департамент економічної політики, юридичний департамент Луцької міської ради	Договори на надання послуг, спільні інвестиційні проекти, участь бізнесу в інформаційних кампаніях, співпраця в межах систем РВВ

№	Назва заходу	Строк виконання	Обсяг фінансування, тис. грн	Джерело фінансування	Відповідальні за виконання	Індикатор виконання
Завдання 1.2. Вдосконалення системи моніторингу та інформаційного забезпечення сфери управління відходами						
1.2.1	Створення та підтримка єдиної бази даних щодо утворення, збирання, відновлення та видалення ПВ	2026	Не потребує коштів	-	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», ДЖКГ	Наявність єдиної бази, оприлюднення даних щодо утворення, збирання, відновлення та видалення ПВ
1.2.2	Налагодження та уніфікація форм звітності щодо утворення, збирання, відновлення та видалення ПВ	2026 – 2027	Не потребує коштів	-	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», ДЖКГ, Відділ екології	Запроваджена уніфікована система звітності з управління відходами
1.2.3	Створення додаткового шару ГІС (пункти прийому вторинної сировини та обміну речами тощо)	2027, зі щорічним оновленням	50,0	ОНПС	Відділ екології Луцької міської ради	Кількість об'єктів, нанесених на мапу, кількість переглядів/використань мапи (за можливості)
1.2.4	Проведення дослідження морфологічного складу ПВ	Щорічно	Відповідно до кошторису	Власні кошти підприємства	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	Підготовлені аналітичні звіти про проведені дослідження, результати враховані в плануванні системи управління
1.2.5	Визначення фактичних обсягів утворення відходів та перегляд норм надання послуг з вивезення ПВ	За потреби, але не рідше, ніж 1 раз на 5 років	-	-	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», ДЖКГ	Уточнені показники утворення відходів, переглянуті норми надання послуг, затверджені оновлені розрахунки
1.2.6	Актуалізація даних геоінформаційної системи (ГІС) управління відходами	Постійно	Не потребує	-	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», Відділ екології Луцької міської ради	Актуальні карти доступні для використання, інтеграція з іншими інформаційними системами
Розділ 2. Управління побутовими відходами (техніко-технологічна частина)						
Завдання 2.1. Запобігання утворенню відходів та стимулювання їх повторного використання						
2.1.1	Формування реєстру місцевих підприємств-переробників, ремонтних майстерень та ініціатив апсайклінгу	2026	50,0	Міський бюджет	ГО, ОМС	Створений та оприлюднений реєстр підприємств і ініціатив, кількість включених суб'єктів (переробка, ремонт, апсайклінг), регулярність оновлення реєстру (не рідше 1 разу на рік), інтеграція реєстру з міською мапою або

№	Назва заходу	Строк виконання	Обсяг фінансування, тис. грн	Джерело фінансування	Відповідальні за виконання	Індикатор виконання
						інформаційними ресурсами громади
2.1.2	Створення та пілотування муніципальних центрів з ремонту та повторного використання (geuse-центрів, «бібліотека речей» тощо)	2027-2034	Відповідно до кошторису проєкту	Грантові кошти	Відділ екології Луцької міської ради, ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», ГО, комунальні заклади	Кількість створених та функціонуючих центрів; кількість відвідувачів; вага переданих речей (тонн/рік)
2.1.3	Оновлення та гармонізація Правил благоустрою Луцької МТГ відповідно до Стратегії	2028	Не потребує	-	Департамент економічної політики	Проведення громадського обговорення змін, застосування оновлених правил у практичній діяльності
2.1.4	Запровадження заходів підтримки бізнесу, що впроваджують практики «нуль відходів»	Постійно	500,0	Міський бюджет, фонд ОНПС, інші кошти	Луцька міська рада	Затверджена та запущена програма підтримки «Екологічний бізнес Луцька»; кількість підприємств/ ініціатив, що отримали підтримку, кількість реалізованих бізнес-проєктів з практиками «нуль відходів»
2.1.5	Впровадження стандартів «нуль відходів» при організації та проведенні міських заходів (фестивалі, ярмарки, форуми)	Постійно	Відповідно до кошторису конкретних заходів	Міський бюджет, грантові кошти, інші кошти	Структурні підрозділи міської ради	Затверджені рекомендації або стандарти «нуль відходів» для міських заходів; частка міських заходів, проведених із дотриманням принципів «нуль відходів»
Завдання 2.2. Розширення та модернізація інфраструктури роздільного збирання						
2.2.1	Створення мобільного пункту роздільного збирання ПВ	2026-2027	700,0	Власні кошти ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	Кількість проведених виїзних сесій у мікрорайонах; обсяг зібраних відходів; охоплення населення (кількість мікрорайонів/ мешканців)
2.2.2	Встановлення контейнерів для роздільного збирання у школах, адмінбудівлях та громадських парках	2026-2029	1000,0	Міський бюджет, фонд ОНПС	Відділ екології Луцької міської ради, ДЖКГ	Кількість об'єктів, обладнаних контейнерами для роздільного збирання; кількість встановлених комплектів контейнерів

№	Назва заходу	Строк виконання	Обсяг фінансування, тис. грн	Джерело фінансування	Відповідальні за виконання	Індикатор виконання
2.2.3	Впровадження системи збирання відходів «від дверей до дверей»	2026-2030	Відповідно до кошторису	Власні кошти ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», міський бюджет	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	Кількість домогосподарств, охоплених системою збирання «від дверей до дверей»
2.2.4	Впровадження економічних стимулів, зокрема схеми «плати за те, що викидаєш»	2027-2029	Відповідно до кошторису	Міський бюджет, власні кошти ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», ДЖКГ	Кількість домогосподарств (або багатоквартирних будинків), підключених до системи РАУТ (одиниць, % від загальної кількості)
2.2.5	Оновлення парку спеціалізованого автотранспорту	2029	Відповідно до кошторису конкретних заходів	Міський бюджет, власні кошти	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	Кількість оновлених та/або придбаних одиниць спеціалізованого автотранспорту, частка автотранспорту, що відповідає сучасним екологічним та технічним вимогам, у загальному парку, %
2.2.6	Модернізація та розширення контейнерного парку на збирання окремих фракцій відходів	2029	Відповідно до кошторису конкретних заходів	Міський бюджет, власні кошти	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	Кількість оновлених контейнерів та частка контейнерного парку, придатного для роздільного збирання
2.2.7	Розширення функціоналу пунктів роздільного збирання відходів	2029	4 000,0	Міський бюджет, власні кошти	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	Кількість фракцій відходів які приймають у пунктах збирання та обсяг відходів, прийнятих через них (тонн/рік)
2.2.8	Оптимізація сміттеперевантажувальних станцій та сортувальних ліній	2029	Відповідно до кошторису конкретних заходів	Міський бюджет, власні кошти	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	Оптимізована робота сміттеперевантажувальних станцій та підвищення їхньої пропускної спроможності, % або тонн/рік
Завдання 2.3. Розвиток інфраструктури відновлення						
2.3.1	Будівництво комплексу МБО	2029	1 078 566,0	Кредитні кошти, міський бюджет	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	Введення в експлуатацію, скорочення % захоронення відходів
2.3.2	Централізована станція оброблення біовідходів	2030-2035	Відповідно до ПКД	Міський бюджет, грантові, залучені, кредитні кошти	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», ДЖКГ	Потужність централізованої станції оброблення біовідходів

№	Назва заходу	Строк виконання	Обсяг фінансування, тис. грн	Джерело фінансування	Відповідальні за виконання	Індикатор виконання
	(компостування чи анаеробного зброджування)					та обсяг біовідходів, оброблених на ній (тонн/рік)
2.3.3	Розвиток системи домашнього та громадського компостування, міського городництва	Постійно	300,0	Власні кошти суб'єктів господарювання, залучені кошти	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», Відділ екології Луцької міської ради, ДЖКГ	Кількість учасників програм компостування та обсяг органічних відходів, спрямованих на компостування
2.3.4	Підтримка підприємств з підготовки до повторного використання	Постійно	-	Міський бюджет	Департамент економіки	Наявні програми підтримки бізнесу, залученого до системи «Нуль відходів»
Завдання 2.4. Розвиток інфраструктури видалення (захоронення)						
2.4.1	Завершення будівництва нової черги полігону та введення його в експлуатацію	2028	Відповідно до чинних цільових програм (табл.2 .10)		ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	Введення в експлуатацію нової черги полігону, наявність та функціонування інженерних систем екологічного захисту (гідроізоляція, система збору фільтрату, дегазація)
2.4.2	Рекультивация частини полігону	2028	Відповідно до чинних цільових програм (табл.2 .10)		ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	Площа рекультивованої території полігону, га; частка рекультивованої площі у загальній площі полігону, %
Розділ 3. Інформаційно-просвітницька діяльність						
Завдання 3.1. Формування культури відповідального споживання та поводження з відходами серед мешканців громади						
3.1.1	Проведення інформаційної кампанії «Луцьк без відходів» – серія публікацій, подій і відео про компостування, повторне використання, сортування і ремонт у соцмережах	2026	200,0	Власні кошти ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», грантові кошти	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» у співпраці з ГО «Нуль відходів Луцьк»	Кількість інформаційних матеріалів (публікацій, відео) (од.), кількість офлайн-подій у межах кампанії (од.), рівень залученості (перегляди, взаємодії) (% або кількість)
3.1.2	Підготовка гайдів (інструкцій, рекомендацій тощо) для ОСББ, приватних домоволодінь щодо організації роздільного збирання та компостування	2026-2027	100,0	Фонд ОНПС, грантові кошти	Відділ екології Луцької міської ради у співпраці з ГО «Нуль відходів Луцьк»	Кількість підготовлених гайдів / інструкцій (од.), кількість ОСББ та домогосподарств, що отримали матеріали (од.)
3.1.3	Впровадження «нуль відходів» освіти у школах і дитсадках громади – уроки,	Постійно	500,0	Міський бюджет, фонд ОНПС, грантові кошти	Департамент освіти, відділ екології	Кількість закладів освіти, у яких впроваджено принципи «нуль відходів» (од., %),

№	Назва заходу	Строк виконання	Обсяг фінансування, тис. грн	Джерело фінансування	Відповідальні за виконання	Індикатор виконання
	конкурси, навчальні матеріали.					кількість проведених уроків/ заходів (од./рік), кількість дітей, охоплених заходами (осіб)
3.1.4	Інтеграція тематики управління відходами в позакласну діяльність освітніх закладів	Постійно	Не потребує	-	Департамент освіти	Кількість проведених позакласних заходів з тематики управління відходами (од./рік), кількість учнів-учасників (осіб)
3.1.5	Розроблення та впровадження поведінкових інтервенцій для зменшення утворення відходів (нагадування, візуальні підказки, челенджі)	Постійно	50,0	Фонд ОНПС, грантові кошти	Відділ екології Луцької міської ради у співпраці з ГО «Нуль відходів Луцьк»	Кількість впроваджених поведінкових інтервенцій (од.), кількість локацій, де застосовано інтервенції (од.)
3.1.6	Організація регулярних міських інформаційно-просвітницьких заходів з питань запобігання утворенню відходів та сталого споживання, щорічний фестиваль «Нуль відходів Луцьк»	Постійно	1000,0	Міський бюджет	ДЖКГ, ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», Відділ екології Луцької міської ради	Кількість проведених заходів (од./рік), кількість учасників заходів (осіб), кількість партнерських організацій, залучених до проведення (од.)
3.1.7	Регулярні соціологічні опитування мешканців щодо окремих аспектів впровадження Стратегії нульових відходів	Постійно	Не потребує	-	ДЖКГ	Кількість проведених опитувань (од./рік), кількість респондентів (осіб), динаміка показників екологічної обізнаності та залученості населення (%)
3.1.8	Підготовка та оприлюднення річного звіту про стан управління відходами у громаді	Щорічно	Не потребує	-	ДЖКГ, відділ екології Луцької міської ради	Наявність та своєчасність оприлюднення річного звіту, кількість оприлюднених звітів (од.)
3.1.9	Публікація даних щодо управління відходами у форматі відкритих даних та на офіційному сайті міської ради	Постійно	Не потребує	-	Відділ екології Луцької міської ради, ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	Кількість наборів відкритих даних у сфері управління відходами (од.), кількість переглядів сторінок з даними (од.), доступність даних у машиночитному форматі

3.4. Інструменти забезпечення виконання плану заходів

Реалізація плану заходів Стратегії потребує впровадження комплексу організаційно-економічних інструментів, які забезпечують практичне виконання запланованих заходів та досягнення визначених цілей. Такі інструменти не обмежуються фінансовими ресурсами або інформаційною підтримкою, а охоплюють управлінські, регуляторні, економічні та поведінкові механізми, що створюють умови для системного впровадження ієрархії управління відходами.

Організаційно-економічні інструменти у цьому контексті розглядаються як сукупність управлінських важелів, спрямованих на зміну практик поводження з відходами з боку населення, бізнесу та органів влади, підвищення керованості системи, забезпечення міжвідомчої координації та формування стабільних умов для реалізації плану заходів.

Організаційні інструменти

Організаційні інструменти спрямовані на формування ефективної системи управління ПВ на рівні громади. У межах реалізації плану заходів передбачається посилення координаційної ролі органів місцевого самоврядування у сфері управління відходами, з чітким визначенням відповідальних структурних підрозділів, їх функцій та повноважень.

Особлива увага приділяється налагодженню міжвідомчої взаємодії між виконавчими органами міської ради, комунальними підприємствами, операторами збирання та оброблення відходів, а також іншими суб'єктами господарювання. Для цього впроваджуються регламенти взаємодії, механізми координації та обміну інформацією, а також створюються постійно діючі робочі групи та дорадчі органи за участю представників громадськості, наукових установ і бізнесу.

Окремим напрямом є розвиток цифрових інструментів управління потоками відходів, зокрема використання геоінформаційних систем, електронних реєстрів та аналітичних платформ, що дозволяють приймати управлінські рішення на основі актуальних даних.

Регуляторні інструменти

Регуляторні інструменти формують нормативне поле функціонування системи управління ПВ та визначають правила поведінки для всіх учасників. У громаді передбачається застосування місцевих правил управління відходами, які встановлюють вимоги до роздільного збирання, умов накопичення, транспортування та передавання відходів на подальшу обробку.

Регуляторні механізми охоплюють також визначення обов'язкових схем збирання відходів для житлового фонду, комерційних і громадських об'єктів, встановлення стандартів обслуговування, вимог до діяльності операторів та умов надання відповідних послуг. Окрема увага приділяється регламентації управління окремими потоками відходів, зокрема органічними та великогабаритними.

Економічні інструменти

Економічні інструменти спрямовані на стимулювання бажаної поведінки учасників системи управління відходами та створення фінансових стимулів для зменшення утворення відходів і підвищення рівня їх підготовки до повторного використання та рециклінгу.

У межах реалізації плану заходів передбачається застосування диференційованих тарифів, зокрема з урахуванням обсягів утворення та рівня сортування відходів, а також поступове впровадження принципу «плати за те, що викидаєш». Додатково розглядаються механізми надання знижок або бонусів для домогосподарств та об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, які впроваджують роздільне збирання або компостування.

Підтримка ініціатив з повторного використання речей, розвиток соціального підприємництва у сфері управління відходами, а також використання механізмів співфінансування, грантових програм і компенсаційних інструментів є важливою складовою економічного блоку.

Інформаційно-поведінкові інструменти

Інформаційно-поведінкові інструменти виконують функцію практичного забезпечення змін у поведінці населення та бізнесу і є невід'ємною частиною реалізації плану заходів. Вони включають системні освітні програми, інформаційно-просвітницькі кампанії, діяльність консультаційних центрів та використання інтерактивних цифрових платформ.

Такі інструменти забезпечують не лише інформування, а й формування нових сталих практик поводження з відходами, зокрема у контексті запобігання їх утворенню, повторного використання та компостування. Важливим елементом є забезпечення зворотного зв'язку з мешканцями та публічний доступ до інформації про результати роботи системи управління відходами.

Інституційний розвиток

Інституційний розвиток є ключовою передумовою довгострокової ефективності системи управління ПВ. Він передбачає підвищення кваліфікації кадрів, навчання працівників органів місцевого самоврядування та комунальних підприємств, створення нових посад і підрозділів, відповідальних за аналітику, планування та моніторинг.

Окрему роль відіграє підтримка діяльності громадських організацій та партнерство з науковими установами, що сприяють впровадженню інноваційних підходів та підвищенню якості управлінських рішень.

Взаємозв'язок інструментів з ієрархією управління відходами

Запроваджені інструменти забезпечення виконання плану заходів узгоджуються з ієрархією управління відходами та спрямовані на пріоритетне впровадження заходів із запобігання утворенню відходів, розвитку повторного використання та відновлення, з одночасним обмеженням захоронення.

Таким чином, сукупність організаційно-економічних інструментів формує керовану, послідовну та орієнтовану на результат систему реалізації Стратегії.

3.5. Фінансово-економічне забезпечення управління відходами

Ефективне впровадження заходів з реалізації Стратегії на засадах ієрархії управління відходами, принципів циркулярної економіки та концепції «нуль відходів» потребує належного фінансово-економічного забезпечення. Формування сталої системи управління відходами в територіальній громаді можливе лише за умови наявності стабільних джерел фінансування, економічно обґрунтованих тарифів, прозорого механізму розподілу ресурсів та залучення інвестицій.

Фінансово-економічна модель управління ПВ в громаді має забезпечувати не лише покриття поточних витрат на збирання, транспортування та захоронення відходів, але й поступовий перехід до більш пріоритетних операцій – запобігання утворенню відходів, підготовки до повторного використання, роздільного збирання, сортування, компостування та рециклінгу.

Фінансове забезпечення реалізації заходів Стратегії та майбутнього Місцевого плану управління відходами здійснюватиметься за рахунок поєднання кількох джерел:

- коштів місцевого бюджету, передбачених на утримання комунальної інфраструктури, розвиток системи поводження з відходами, інформаційно-освітні заходи та співфінансування інвестиційних проектів;
- плати населення та суб'єктів господарювання за послуги з управління побутовими відходами відповідно до затверджених тарифів;
- коштів державного бюджету, у тому числі у вигляді субвенцій та програмної підтримки;
- грантових ресурсів міжнародних програм, донорських організацій та фондів;
- інвестицій приватного сектору в межах державно-приватного партнерства;
- коштів, отриманих від реалізації вторинної сировини;
- екологічних податків, зборів та інших цільових надходжень.

Диверсифікація джерел фінансування є ключовою умовою фінансової стійкості системи, зниження навантаження на місцевий бюджет та забезпечення можливості довгострокового планування.

Тарифна політика у сфері управління ПВ має базуватися на принципах економічної обґрунтованості, прозорості, соціальної справедливості та стимулювання екологічно відповідальної поведінки.

Тарифи повинні покривати повну собівартість послуг, включаючи:

- витрати на збирання, транспортування та оброблення відходів;
- експлуатаційні та адміністративні витрати;
- інвестиційні витрати на модернізацію інфраструктури;
- витрати на інформаційно-просвітницьку діяльність;
- витрати на моніторинг та контроль якості послуг.

У перспективі доцільним є поступове впровадження елементів принципу «плати за те, що викидаєш», що передбачає диференціацію плати залежно від кількості та складу утворених відходів. Такий підхід створює економічні стимули для зменшення обсягів змішаних відходів та активного залучення до роздільного збирання.

Реалізація стратегічних цілей у сфері управління ПВ потребує значних капіталовкладень, зокрема у такі напрями:

- розвиток інфраструктури роздільного збирання відходів;
- створення та модернізація сортувальних потужностей;
- впровадження систем збирання та оброблення біовідходів (компостування);
- створення центрів повторного використання (reuse-центрів);
- цифровізація процесів управління (геоінформаційні системи, електронний облік);
- оновлення спеціалізованої техніки та контейнерного парку;

- впровадження інноваційних рішень у сфері оброблення відходів.

Формування довгострокового інвестиційного плану дозволяє поетапно реалізовувати інфраструктурні проекти, узгоджуючи їх з фінансовими можливостями громади.

Для досягнення стратегічних цілей доцільно застосовувати систему економічних стимулів, спрямованих на зміну поведінки домогосподарств, бізнесу та інституційних споживачів. До таких інструментів належать:

- фінансові заохочення для ОСББ та підприємств, що впроваджують роздільне збирання та скорочують утворення відходів;
- підтримка соціальних підприємств та ініціатив у сфері повторного використання;
- грантові програми для екологічних стартапів;
- пріоритетний доступ до муніципальних програм для екологічно відповідальних бізнесів;
- публічне визнання та промоція кращих практик.

Застосування таких механізмів сприятиме формуванню локальної економіки замкненого циклу та залученню бізнесу до реалізації Стратегії.

Важливим елементом фінансово-економічного забезпечення є створення ефективної системи обліку, моніторингу та звітності. Це включає:

- регулярний аналіз витрат і доходів системи управління відходами;
- оцінку ефективності реалізованих заходів;
- публічну звітність перед громадою;
- інтеграцію фінансових показників у загальну систему моніторингу виконання Стратегії.

Прозорість фінансових процесів є ключовим фактором довіри з боку мешканців і партнерів, а також основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Розділ 4. Комунікаційна політика громади у сфері управління відходами

Комунікаційна політика громади у сфері управління відходами є не лише інструментом інформування, а необхідною умовою реалізації Стратегії плану управління відходами. Саме через комунікацію стратегічні рішення органу місцевого самоврядування трансформуються у повсякденні практики мешканців, бізнесу та установ – у побуті, закладах освіти, громадських просторах і сфері послуг.

Ефективність системи управління відходами значною мірою залежить не від формального впровадження інфраструктурних чи регуляторних рішень, а від того, як ці рішення приймаються та відтворюються людьми на місцях. Сортування, компостування, повторне використання речей та запобігання утворенню відходів є насамперед поведінковими практиками, що вимагають зміни звичних моделей споживання та поводження з ресурсами. Саме тому комунікаційна політика розглядається як інструмент управління змінами, а отже й поведінкою мешканців Луцької МТГ.

Метою комунікаційної політики є формування та закріплення нових звичок мешканців у поводженні з відходами, що відповідають принципам ієрархії управління відходами та підходу «нуль відходів». Йдеться не лише про підвищення рівня обізнаності, а й про перехід від разових дій до сталих практик, інтегрованих у щоденну рутину домогосподарств, закладів освіти, бізнесу та комунальних установ.

Під «зміною звичок» у цьому контексті громада розуміє:

- зменшення утворення відходів на етапі споживання (відмова від надмірного пакування, використання багаторазових речей тощо);
- регулярне та правильне сортування відходів у місцях їх утворення;
- залучення до компостування біовідходів;
- використання можливостей повторного використання та ремонту речей.

Водночас визнається, що усталені звички можуть як ускладнювати впровадження нових практик (інерція, недовіра, спротив змінам), так і слугувати їх поширенню. Майбутня комунікаційна політика громади буде спрямована на те, щоб вбудувати екологічно відповідальні дії у вже існуючі щоденні сценарії життя мешканців, роблячи їх зручними, зрозумілими та корисними.

Основний фокус комунікацій – на запобіганні утворенню відходів, а також на поясненні практичної цінності сортування, компостування та повторного використання для підвищення якості життя в громаді.

Алгоритм втілення комунікаційної політики

Комунікаційна політика реалізується на двох взаємопов'язаних рівнях (див. табл. 4.1):

1. Стратегічний рівень комунікації визначає, що, навіщо, кому та де комунікує громада у сфері управління відходами.

2. Тактичний рівень комунікації визначає, як саме громада взаємодіє з мешканцями в щоденній комунікації.

Комунікація здійснюється через поєднання цифрових каналів (офіційні вебресурси, соціальні мережі, інтерактивні платформи) та офлайн-інструментів (освітні заходи, екскурсії, виїзні події, інформація в платіжних документах, особисте спілкування).

Окрему роль відіграють офлайн-заходи – екскурсії, квести, виїзні події на базі центру управління відходами «Чистий Луцьк», які дозволяють безпосередньо показати мешканцям, як працює система управління відходами та чому їхня участь має значення.

Для забезпечення стійкості комунікаційної політики Луцької МТГ у сфері управління відходами здійснюватиметься системна оцінка потенційних комунікаційних ризиків та буде розроблено план антикризових комунікацій. Такий підхід ґрунтується на усвідомленні як

загальних загроз, притаманних процесам реформування системи управління відходами, так і конкретних чутливих питань, які безпосередньо впливають на довіру мешканців до рішень органів місцевого самоврядування.

Таблиця 4.1. Рівні реалізації комунікаційної політики Луцької МТГ у сфері управління відходами

Рівень	Складові та завдання	Деталізація та місцевий контекст
Стратегічний	Ключові завдання: <ul style="list-style-type: none"> • Зменшення утворення ПВ. • Збільшення частки рециклінгу. • Підвищення участі мешканців у роздільному збиранні. • Формування екосвідомості. 	База для реалізації: <ul style="list-style-type: none"> • Навчальний центр на базі КП «Чистий Луцьк» (робота з дітьми, досвід EcoHub). • Розроблені екскурсійні маршрути на полігон та центри управління відходами.
	Аналіз викликів: <ul style="list-style-type: none"> • Нерівномірний доступ до сервісів. • Фрагментарність кампаній. • Складність оцінки впливу на поведінку. 	Сильні сторони громади: <ul style="list-style-type: none"> • Наявність відповідальних підрозділів. • Активні соціальні мережі та зворотний зв'язок. • Досвід міжнародних грантових проєктів (LIFE).
	Стратегічні вектори: <ul style="list-style-type: none"> • Визначення пілотних територій. • Робота з цільовими аудиторіями та стейкхолдерами (ГО, бізнес). • Фокусна ідея: «нуль відходів». 	Відповідність нормам: повністю відповідає пріоритетам ієрархії управління відходами: запобігання та підготовка до повторного використання стоять на першому місці.
Тактичний	Інструменти взаємодії: <ul style="list-style-type: none"> • Тон та стиль: дружній, адаптований. • Єдиний візуальний стиль. • Чіткі заклики до дії. 	Ключові повідомлення: <ul style="list-style-type: none"> • Індивідуальні вигоди (економія, зручність). • Колективні переваги (чисте місто, екологічна безпека громади).

До ключових комунікаційних ризиків належать спротив населення змінам, поширення недостовірної або спотвореної інформації, нерозуміння нових практик поводження з відходами, а також репутаційні ризики для міської ради та комунальних підприємств. Водночас громада враховує наявні та потенційні «больові точки», що можуть стати тригерами кризових ситуацій, зокрема переповнення контейнерів і збої у вивезенні відходів, закриття або перевантаження полігону, пожежі, неприємні запахи чи випадки забруднення води й ґрунтів.

Окрему увагу буде приділено ризикам соціальної напруги, пов'язаним із супротивом мешканців проти розміщення контейнерних майданчиків, сортувальних станцій або зміни тарифів, а також конфліктам із перевізниками чи підрядними організаціями. Значний вплив на громадську думку можуть мати невдалі або недостатньо підготовлені пілотні проєкти з сортування чи компостування, які в разі відсутності належного комунікаційного супроводу швидко стають об'єктом критики. Додатковими ризиками є поширення дезінформаційних наративів (зокрема тверджень про те, що «відходи все одно вивозять на одне звалище») та резонансні медійні матеріали, включно з фото- чи відеофіксацією проблемних ситуацій на полігоні.

Визнання цих ризиків як реальних, а не суто теоретичних, дозволяє громаді будувати проактивну антикризову комунікацію, спрямовану на своєчасне інформування населення, зниження рівня соціальної напруги та збереження довіри до процесу впровадження Стратегії.

Антикризові комунікації та алгоритми реагування

У межах реалізації комунікаційної політики громади у сфері управління відходами розроблено план антикризових комунікацій, який передбачає два взаємодоповнювальні алгоритми дій: превентивний (для попередження виникнення комунікаційних криз) та реактивний (для мінімізації негативних наслідків у разі настання кризової ситуації).

Алгоритм попередження потенційних комунікаційних ризиків

Превентивний алгоритм спрямований на зниження ймовірності виникнення кризових ситуацій шляхом системної, прозорої та послідовної комунікації з мешканцями громади. Його основою є постійний аналіз інформаційного поля, очікувань і настроїв ключових цільових аудиторій, а також рання ідентифікація тем, які можуть стати джерелом соціальної напруги або недовіри.

На цьому етапі громада забезпечує регулярне інформування про стан системи управління відходами, зокрема про те, які рішення впроваджуються, з якими труднощами вони стикаються та з яких причин не всі процеси можуть бути реалізовані одразу. Особливу увагу приділено поясненню складних технічних або управлінських питань зрозумілою мовою, без створення завищених очікувань щодо «ідеального» функціонування системи.

Важливим елементом превентивної комунікації є робота з очікуваннями мешканців: громада відкрито комунікує етапність змін, можливі тимчасові незручності та визнає, що помилки або коригування рішень є невід'ємною частиною процесу трансформації системи управління відходами. Такий підхід дозволяє зменшити рівень розчарування у разі труднощів і формує більш реалістичне сприйняття реформ.

Окремо передбачено залучення місцевих партнерів (громадських організацій, ОСББ, освітніх закладів, представників бізнесу та сфери послуг) до обговорення та підготовки нових рішень. Формування пулу місцевих «амбасадорів» (активних мешканців, експертів, лідерів думок) та проведення попередніх консультацій перед запуском пілотних проєктів дозволяють підвищити рівень прийняття змін і зменшити ризики негативної реакції.

Складовою превентивного алгоритму є також постійний моніторинг інформаційного поля (соціальних мереж, локальних медіа та звернень мешканців) із метою своєчасного виявлення чуток, дезінформації або некоректних інтерпретацій рішень та оперативного реагування на них ще до того, як вони набувають кризового характеру.

Алгоритм дій у разі виникнення кризової ситуації

Реактивний алгоритм застосовується у випадках, коли кризова ситуація вже виникла, і передбачає швидке, скоординоване та прозоре реагування. Його ключовим принципом є чіткість ролей і повідомлень, що дозволяє уникнути хаотичної або суперечливої комунікації.

Насамперед здійснюється оперативна оцінка ситуації: визначається масштаб проблеми, зацікавлені сторони, потенційні ризики для громади та можливі репутаційні наслідки. Паралельно визначаються відповідальні спікери (обмежене коло осіб), які представляють офіційну позицію громади та забезпечують узгодженість повідомлень.

Перше офіційне повідомлення поширюється у найкоротші терміни, навіть за умови неповної інформації, з чітким визнанням наявності проблеми без перекладання відповідальності чи виправдань. У комунікації обов'язково пояснюється, що саме сталося, з яких причин, які дії вже вживаються та які подальші кроки заплановано, включно з орієнтовними термінами.

У процесі кризової комунікації забезпечується регулярне оновлення інформації, навіть якщо ситуація тимчасово не змінюється. Окремий акцент робиться на врахуванні емоційної складової – відповіді мають адресувати не лише факти, а й занепокоєння та роздратування мешканців. Для цього використовуються різні канали: офіційний вебсайт та соціальні мережі міської ради, локальні медіа, прямі комунікації з ОСББ і керуючими компаніями, а за потреби – офлайн-зустрічі та оголошення.

Координація, моніторинг та оцінювання ефективності

У межах комунікаційної програми громада визначає відповідальну особу або групу осіб, які координують антикризові комунікації, забезпечують оперативність реагування, узгодженість повідомлень та взаємодію між органами місцевого самоврядування, комунальними підприємствами й громадськістю.

Для оцінювання ефективності комунікаційної політики та антикризових заходів впроваджується система моніторингу, що включає регулярні опитування цільових аудиторій, аналіз зворотного зв'язку, рівня залученості мешканців та змін у поведінкових практиках. Отримані результати використовуються для коригування комунікаційних підходів, оновлення повідомлень і адаптації політики до нових викликів та потреб громади.

Розділ 5. Моніторинг та оцінка ефективності виконання заходів

Моніторинг реалізації Стратегії розглядається як безперервний процес систематичного збору, обробки та аналізу кількісних і якісних показників, що дозволяють оцінити рівень досягнення визначених стратегічних цілей, своєчасно виявляти відхилення від запланованих орієнтирів та формувати обґрунтовані управлінські рішення.

Система моніторингу ґрунтується на принципах об'єктивності, прозорості, достовірності, релевантності та актуальності інформації, а також передбачає врахування як індикаторів досягнення цільових значень, так і показників виконання конкретних заходів.

Моніторинг реалізації Стратегії здійснюється на регулярній основі (щорічно), а його результати використовуються для:

- оцінки ефективності реалізації запланованих заходів;
- коригування Стратегії у разі необхідності;
- формування щорічних планів діяльності;
- обґрунтування бюджетних рішень;
- інформування громадськості.

Моніторинг досягнення стратегічних цілей здійснюється шляхом аналізу системи показників, які відображають загальні тенденції у сфері управління ПВ в громаді.

Система індикаторів формується з урахуванням положень:

- Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року [9];
- Національного плану управління відходами до 2033 року [8];
- Регіонального плану управління відходами у Волинській області до 2030 року³⁰

[23].

До основних стратегічних індикаторів належать:

- динаміка утворення ПВ у розрахунку на одного мешканця;
- частка відходів, що спрямовується на відновлення;
- частка відходів, що підлягає повторному використанню;
- частка відходів, що захоронюється;
- рівень залученості мешканців до системи роздільного збирання, зміни споживчих практик населення.

Зазначені показники дають змогу оцінити не лише технічну ефективність системи, але й соціально-поведінкові зміни, що є ключовими для переходу до циркулярної моделі управління ресурсами.

Моніторинг виконання заходів спрямований на оцінку фактичної реалізації запланованих дій, передбачених Стратегією, з урахуванням їх термінів, обсягів та відповідності визначеним цілям.

Оцінювання здійснюватиметься за принципом відповідності між запланованими та фактично реалізованими заходами, зокрема за такими напрямками:

- створення нових пунктів роздільного збирання відходів (так/ні);
- запуск освітніх програм та навчальних модулів (так/ні);
- проведення інформаційно-просвітницьких кампаній (кількість);
- створення центрів повторного використання (reuse-центрів) (так/ні);
- впровадження системи збору органічних відходів (так/ні).

Такий підхід забезпечуватиме відстежування прогресу у впровадженні конкретних рішень та своєчасну корекцію календарних планів реалізації.

³⁰ Станом на січень 2026 року Регіональний план перебуває на оновленні у зв'язку з ухваленням нового Національного плану управління відходами до 2033 року.

Таблиця 5.1. Система індикаторів моніторингу та оцінки ефективності реалізації Стратегії

№	Група індикаторів	Показник	Одиниця виміру	Джерело даних	Періодичність	Відповідальний
1	Інфраструктура	Види та кількість придбаного обладнання/майна/землі	од.	КП, ДЖКГ	1 раз/рік	ДЖКГ Луцької міської ради
2	Потоки	Кількість залишкових відходів на душу населення	кг	КП	1 раз/рік	ДЖКГ Луцької міської ради
3	Потоки	Обсяг змішаних відходів	т/рік	КП	1 раз/рік	КП
4	Потоки	Обсяг вторсировини	т/рік	КП, об'єкти господарювання	1 раз/рік	КП, відділ екології Луцької міської ради
5	Потоки	Кількість залучених приватних домогосподарств до компостування	од.	КП	1 раз/рік	КП
6	Кадрове забезпечення	Кількість нових робочих місць, створених у межах реалізації Стратегії	од.	КП, відділ екології Луцької міської ради	1 раз/рік	Відділ екології Луцької міської ради
7	Освіта	Кількість осіб, що взяли участь в заходах та пройшли навчання за відповідною тематикою	к-сть осіб	Департамент освіти	4 раз/рік	Департамент освіти Луцької міської ради, наукові установи
8	Поведінка	Частка населення, що сортує	%	Опитування	1 раз/2 роки	ОМС, ГО, наукові установи
9	Комунікація	Кількість проведених заходів/кількість осіб, охоплених комунікаційною політикою	од.	Відділ екології Луцької міської ради	4 рази/рік	Відділ екології Луцької міської ради

Примітка: КП - ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»

Моніторинг результативності спрямований на оцінку фактичного впливу реалізованих заходів на стан системи управління відходами в громаді. Для цього використовуються як кількісні, так і якісні показники, зокрема:

- частка населення, охопленого системою роздільного збирання;
- обсяг зібраних вторинних ресурсів за фракціями;
- зменшення обсягів змішаних відходів;
- частка органічних відходів, виведених з потоку захоронення;
- кількість користувачів geuse-центрів;
- рівень обізнаності населення (за результатами опитувань);
- рівень довіри населення до системи управління відходами.

Ці показники дозволяють оцінити не лише фізичні зміни потоків відходів, але й соціальний ефект впроваджених заходів.

Для забезпечення ефективного моніторингу формується група індикаторів із зазначенням джерел даних, періодичності збору інформації та відповідальних суб'єктів.

Для визначення показників моніторингу застосовуються такі методи:

- аналіз адміністративної статистики комунальних підприємств;
- аналіз даних з договорів оператора;
- використання геоінформаційних систем (ГІС);
- соціологічні опитування;
- анкетування;
- фокус-групи;
- аналіз звернень громадян;
- аналіз цифрової аналітики інформаційних платформ.

Поєднання кількісних і якісних методів дозволяє забезпечити комплексний підхід до оцінювання.

Суб'єктами моніторингу реалізації Стратегії у Луцькій МТГ є: структурні підрозділи виконавчого комітету Луцької міської ради; ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»; громадські організації; наукові установи тощо. Розподіл функцій між суб'єктами визначається окремими управлінськими рішеннями.

Результати моніторингу публікуються щорічно, при потребі обговорюються на відкритих засіданнях, використовуються для коригування Стратегії, стануть основою для підготовки МПУВ та будуть враховані при формуванні бюджету.

Список джерел

1. Звіт про результати оцінки системи управління побутовими відходами Луцької міської територіальної громади : квітень 2025 року / Perebynos A., Peters B., Favoino E., Ferreira F., Folli G., Vieira M., Lopes P., Gouveia S. ; ГС «Український Альянс Нуль Відходів» ; підгот. в межах проєкту «Міста нуль відходів в Україні» за фінансування програми LIFE ЄС. 2025. 37 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1M6X7je5uuvrei2lixFjKP58Z13qO58hK/view>
2. Геоінформаційна система управління відходами Луцької міської територіальної громади : [інформаційний ресурс] / Zero Waste Alliance Ukraine. URL: <https://zerowasteua.maps.arcgis.com/apps/dashboards/4fb68ad971bd4164988a38b61783c9bb>
3. Дослідження морфологічного складу побутових відходів Луцької міської територіальної громади. Зведений річний звіт за чотирма сезонами : науково-технічний звіт / підгот. за матеріалами досліджень ТзОВ «Центр ЛТД». 2024. 31 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/liszLc9Zc-O8rPVXiFkVis3FwveV9rmi4/view>
4. Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives (Text with EEA relevance) // *Official Journal of the European Union*. 2008, 28 p. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>
5. Про управління відходами : Закон України від 20.06.2022 № 2320-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>
6. Про житлово-комунальні послуги : Закон України від 09.11.2017 № 2189-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text>
7. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Національний план управління відходами до 2033 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2024-%D1%80#Text>
9. Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-%D1%80#Text>
10. Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами : постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2023-%D0%BF#Text>
11. Про затвердження Методики роздільного збирання побутових відходів : наказ Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 13.12.2023 № 1130 : зареєстр. в Мін-ві юстиції України 02.02.2024 за № 168/41513. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-24>
12. Про затвердження Правил технічної експлуатації полігонів, припинення експлуатації, рекультивациі та догляду за полігонами після припинення їх експлуатації : наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 10.02.2025 № 263 : зареєстр. в Мін-ві юстиції України 13.03.2025 за № 405/43811. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0405-25#n14>
13. Directive (EU) 2018/850 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 amending Directive 1999/31/EC on the landfill of waste (Text with EEA relevance) : Directive of the European Union of 30.05.2018 № 2018/850 // *Official Journal of the European Union*. 2018. 9 p. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/850/oj>
14. Про затвердження Порядку класифікації відходів та Національного переліку відходів : постанова Кабінету Міністрів України від 20 жовт. 2023 р. № 1102 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1102-2023-%D0%BF>

15. Паспорт Луцької міської територіальної громади станом на 01.01.2022 / Луцька міська рада. 2022. 50 с. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/static/content/files/w/dj/l2ezcgufzhuir5rwwizb2fin4urddjw.pdf>
16. Екологічний паспорт Волинської області за 2023 рік / Волинська обласна державна адміністрація. Луцьк, 2024. 186 с. URL: <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-volinskoyi-oblasti-za-2023-rik/>
17. Екологічний паспорт Волинської області за 2024 рік / Волинська обласна державна адміністрація. Луцьк, 2025. 183 с. URL: <https://voladm.gov.ua/admin-assets/files/file/Ekologiya/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%B0%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%20%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B7%D0%B0%202024%20%D1%80%D1%96%D0%BA-%D1%81%D0%B6%D0%B0%D1%82%D1%8B%D0%B9.pdf>
18. Луцька міська рада. Детальний план території в районі полігону твердих побутових відходів Луцької міської територіальної громади, Волинської області : детальний план території / виконавець – ФОП Лаврін Володимир Степанович ; замовник – Виконавчий комітет Луцької міської ради. 2024. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/static/content/files/h/q5/unyqx6l2ijhwkjdh73j4pjieqhiwq5h.pdf>
19. Стан й проблеми впровадження підходів Zero Waste у Луцькій міській територіальній громаді: погляд містян та ОСББ : аналітичний звіт / ГО «Нуль відходів Луцьк». URL: <https://drive.google.com/file/d/1nlWpUhSL3TFadJgZmW7ovAHwO1W7Uk48/view>
20. Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів : постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1147. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-96-%D0%BF#Text>
21. Commission Implementing Decision (EU) 2018/1147 of 10 August 2018 establishing best available techniques (BAT) conclusions for waste treatment, under Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council // *Official Journal of the European Union*. 2018. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec_impl/2018/1147/oj
22. Best Available Techniques (BAT) Reference Document for Waste treatment Industrial Emissions Directive 2010/75/EU (Integrated Pollution Prevention and Control) / A. Pinasseau, B. Zenger, J. Roth, M. Canova, S. Roudier. Luxembourg : *Publications Office of the European Union*, 2018. (EUR 29362 EN). URL: <https://dx.doi.org/10.2760/407967>
23. Регіональний план управління відходами у Волинській області до 2030 року : рішення Волинської обласної ради від 15.09.2022 № 18/8 / розроб. ТОВ «АТОН Інжиніринг». 2020. 184 с. URL: <https://voladm.gov.ua/admin-assets/files/file/Ekologiya/.pdf>

Додатки

Додаток 1.1. Перелік підприємств, які здійснюють операції з оброблення відходів у Луцькій МТГ

№	Назва підприємства	Проектна потужність, т/рік	Код операції	Код відходів, які обробляються	Код відходів після обробки
1	ТзОВ «Акорд»	4000	R13, R12	20 01 25 Харчові олії та жири	19 08 09 Жири та суміші олій від олійно-водної сепарації
2	Центр управління відходами «Чисте довкілля» ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	11,8	R13, R12	20 01 01 Папір і картон 20 01 02 Скло 20 01 10 Одяг 20 01 39 Пластмаса 20 01 40 Метал 20 03 99 Інша побутова техніка 20 01 36 Електронне та електричне обладнання	19 12 01 Папір і картон 19 12 05 Скло 19 12 08 Текстиль 19 12 04 Пластмаси і гума 19 12 02 Чорні метали 19 12 03 Кольорові метали 19 12 07 Деревина інша
3	ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс»	88340,016	D5	20 03 01 Змішані побутові відходи 20 01 39 Пластмаса 20 03 07 Великогабаритні відходи 16 01 17 Чорні метали 17 01 07 Суміші або окремі фракції бетону, цегли, облицювальної плитки та кераміки 16 07 99 Інші відходи цієї підгрупи 20 03 99 Інші побутові відходи цієї підгрупи 17 02 01 Деревина 20 01 01 Папір і картон 20 01 02 Скло	
4	Сортувальний майданчик «Чистий Луцьк»	73,5	R13, R12	20 01 01 Папір і картон 20 01 02 Скло 20 01 10 Одяг 20 01 36 Відходи електричного та електронного обладнання інші 20 01 39 Пластмаса 20 01 40 Метал	19 12 01 Папір і картон 19 12 05 Скло 19 12 04 Пластмаси і гума 19 12 02 Чорні метали 19 12 03 Кольорові метали
5	Сортувальний майданчик «Чиста громада»	11,1	R13, R12	20 01 02 Скло 20 03 07 Великогабаритні відходи 17 09 04 Змішані відходи будівництва і знесення будівель інші 20 01 39 Пластмаса 20 01 01 Папір і картон	19 12 05 Скло 19 12 12 Відходи (включаючи суміші матеріалів) від механічного оброблення відходів інші 19 12 04 Пластмаси і гума 19 12 01 Папір і картон
6	ТзОВ «Автодек-експорт»	1800	R13, R12	16 01 03 Відпрацьовані шини	19 01 02 Чорні метали, вилучені з донних золошлаків
7	ФОП Мулько Ольга Анатоліївна	700	R13, R12	15 01 01 паперова та картонна упаковка 20 01 01 Папір і картон	

№	Назва підприємства	Проектна потужність, т/рік	Код операції	Код відходів, які обробляються	Код відходів після обробки
8	ФОП Мулько Богдана Володимирівна	1226,8	R13 R12	15 01 01 паперова та картонна упаковка 20 01 01 Папір і картон 15 01 06 змішана упаковка	
9	ТзОВ «Луцька картонно-паперова фабрика»	76000	R13, R12	20 01 01 Папір і картон 15 01 01 Паперова та картонна упаковка	20 01 01 Папір і картон 03 03 07 Механічно відокремлені залишки
		35000	R3	20 01 01 Папір і картон 15 01 01 Паперова та картонна упаковка	
10	ПМП «Свро-в» Приймальний пункт ВП «Буддеталь»	10400	R13, R12	12 01 01 Ошурки, обрізки та стружка чорних металів 16 12 51 Знищена військова техніка 17 04 05 Чавун та сталь 16 01 17 Чорні метали 16 01 18 Кольорові метали 20 01 40 Метал	19 12 02 Чорні метали 19 12 03 Кольорові метали
11	ТзОВ «Вейсенерджі»	5020	R13, R12	12 01 05 Ошурки, обрізки та стружка пластмас 07 02 13 Відходи пластмас 19 12 02 Чорні метали 03 03 07 Механічно відокремлені залишки від переробки відходів паперу та картону 16 01 03 Зношені шини	15 01 02 Пластмасова упаковка 16 12 08 Пластмаси 17 02 03 Пластмаси 19 12 04 Пластмаси і гума 20 01 39 Пластмаса
12	ТзОВ «Вторма-Волинь»	325	R12	20 01 01 Папір і картон 20 01 02 Скло 20 01 99 Інші відходи цієї підгрупи	07 02 13 Відходи пластмас 15 01 02 Пластмасова упаковка 20 01 38 Деревина інша 20 01 39 Пластмаса 20 01 40 Метал
13	ТзОВ «Волиньмет»	96001	R12	19 10 01 Відходи чорних металів 19 10 02 Відходи кольорових металів	12 10 02 Пил та дрібні залишки чорних металів 12 01 04 Пил та дрібні залишки чорних металів 02 01 10 Відходи металу 15 01 04 Металева упаковка 16 01 17 Чорні метали 16 12 17 Чавун та сталь 17 04 05 Чавун та сталь 16 12 19 Змішані метали 17 04 07 Змішані метали 19 12 02 Чорні метали 20 01 40 Метал 12 01 01 Ошурки, обрізки та стружка чорних металів 12 01 02 Пил та дрібні залишки чорних металів

Примітка: R3 – рециклінг/відновлення, R13 – зберігання, R12 – сортування, дроблення, ущільнення, D5 – скидання на полігон.